UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an liceat monachis officiu[m] celebrare? Sol. sic: cu[m] p[er]missione ep[iscop]i: [et] licentia abbatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Annectit etiā generaliter de preſcriptione tam eccleſiarū q̄ȝ monaſterioꝝ: ⁊ ꝙ nullus authoritate ſua rem quā ad ſe credit ptinere, valeat vſurpare. Addit etiaȝ ꝙ laici nullam habēt in eccleſijs poteſtatē. Et vt hoc ⁊ alia multa melius faciat/premittit thema: de quo ſepteȝ elicit qōnes.

Caſus thematis planus eſt.

Quod monachi ꝙ hec.q. diuidit in.vij.partes: in quaꝝ pma pbat ꝙ monachi debēt eē in monaſterio, et flere ſua et alioꝝ pctā. Secunda ibi: Qđ ꝟo. Tertia ibi: his autem oibus. Quarta ibi: De his ꝟo. Quita ibi: Quod autem. Sexta ibi: Jus ergo. Septima ibi: Quāvero, Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulatur prima qō, qua querit vtrum liceat mōachis officia celebrare populis? Et rñ. ꝙ in monaſterijs ſuis poſſunt celebrare vt.j.xviij.q.ij.et.j.ea.placuit. ⁊ in capellis monaſterij pleno iure poſſeſſis: vt.j.ea.q.ij. viſis. ſil'r ſi cōmittit eis regimen parochialium eccleſiarū: vt.j.e. in parochia. de lnla tñ abbatis: vt.s.lviij.diſti.ca.j.⁊.ij. olim tñ nō eligebātur in ſecularibus eccleſijs niſi propter neceſſitatem: vt.lv.diſ. priſcis. Sed hodie vtilitate tm̄ inſpecta eliguntur: vt.j.ea.cum pro vtilitate. ⁊ ſi eligunt, ſoli morari nō debēt: vt in conci. Lateraneñ. de ſtatu monachoꝝ. monachi. Et credo ꝙ iure cōmuni poſſunt eligi ſi ſocios ſecū habeant monachos. Et procedit hoc ordine Gra. Primo pbat ꝙ monachis non licet pplo officia celebrare: vſq; ad.§.his ita. Poſtea allegat pro cōtraria parte reſpondendo allegatis. B.

monaſterium aduerſus eccleſiam preſcribere poſſit?

Quinto, ſi capellā in ſuo territorio edificatam iure territorij ſibi vendicare valeat?

Sexto, ſi archipreſbyter vel eps ſua authoritate non iudiciaria ſnīa capellā illam irrepſerit: an cadat a cauſa vt eccleſia cui p̄ſidet, non vltra habeat ius repoſcēdi quod ſuus paſtor illicite vſurpauit?

Septimo queritur ſi laici capellam tenebāt (vt quibuſdā moris eſt) ⁊ in manibus abbatis eam refutauerint, et ordinandam tradiderint: an conſenſu epiſcopi et clericoꝝ abbas poſſit eam tenere?

Queſtio.j.

Quod monachi[a] officia populis celebrare nō poſſint multis authoritatibus probatur: quaꝝ prima eſt illa ſctē Nicene ſynodi, qua dr.

¶ Monachoꝝ cōuerſatio ab oībus debet eſſe diſcreta.

Placuit[b] oībus reſidentibus in ſancta Nicena ſynodo vt monachorū cōuerſatio ⁊ vita ſm etymologiam noīs ab oībus diſcrepet. Monachus em̄ grece, latine ſingularis dicitur. vnde monachum p oīa ſingulariter[c] agere oportet. quāobrē firmiter et indiſſolubiliter oēs precipimus vt aliqs monach⁹ pniaȝ nemini tribuat niſi ſibi inuicē vt iuſtum eſt. mortuū non ſepeliat[d] niſi monachū[e] in monaſterio ſecū cōmorātem: vel ſi fortuitu quēq; aduenientiū fratrum ibi mori contigerit.

Item Grego. Joanni Rauennati archiepiſcopo.

¶ Monaſterij diſtrictionē et eccleſiaſticū miniſteriū quilibet ſimul tenere non poteſt.

Joā. et ita de iure cōmuni pōt prefici monach⁹ eccl'ie parochiali ſi pōt habere ſociū ſecū ſui ordinis: vt eẋ de ſta. mo. c.ij. B.

Placuit omībus ¶ Caſ⁹. Tria in hoc capl. ſtatuūtur. Primū eſt vt monachus debeat eſſe ſingularis. Scđm vt penitentiā nulli tribuat niſi fratri. Tertium, vt mortuū nō ſepeliat niſi monachū in monaſterio ſuo ſecuȝ morantē: vel ſi aliquem aduenientē chriſtianū ibidem mori contigerit.

b ¶ Placuit. hoc cap. loquit de monaſterijs nō habētibus populum.

c ¶ Singularit. Jd eſt nō ſeculariter viuere. Nā ſingulariter. i. ſolitarie viuere nē dȝ. j. e. ſi clericat⁹. in fi.

d ¶ Sepeliat. dicunt quidam ꝙ nullus ſacerdos ſiue monachus ſiue alter poteſt iniungere penitentias: niſi ab epiſcopo ſit commiſſa ei cura animarum: vt.j.e. peruenit. ⁊ ca. cunctis. niſi in caſu neceſſitatis: vbi etiam laicus poteſt penitentiam dare. j. de conſecra. diſtin. iiij. ſanctum. de peniten. diſtin. j. quem penitet. vnde qui ab eis recipiunt penitentiam, nec quantum ad deum, nec quantum ad eccleſiam ſunt abſoluti. Alij dicunt ꝙ quilibet ſacerdos poteſt hoc facere. nam eoipſo ꝙ aliquis ſubmittit ſe ſue iuriſdictioni, habet poteſtatem ipſum abſoluendi et ligandi, cum ſit ſacerdos. j. eo. §. hoc idem. tamen certum eſt ꝙ nullus ſuum ſacerdotem poteſt dimittere ſine cauſa. j. de peniten. diſtinct. vj. placuit. Hodie expeditum eſt ꝙ nulla eſt talis abſolutio quam conſequitur ab alio ſacerdote: vt extra de peniten. et remiſ. omnis. Sed quid ſi parochianus alicuius deliquit in alterius epiſcopatu vel territorio? Uidetur ꝙ confitebitur ſacerdoti parochie illius in cuius territorio deliquit: quia ratione criminis factus eſt de foro ſuo. Item alia ratione/quia per confeſſionem pena eterna commutatur in penam temporalem: ſed penā tpalem nunq; extraneus iudex poteſt remittere. Dic ꝙ proprius ſacerdos eſt iudex illius criminis quo ad vnam penam: ⁊ ille vbi deliquit, quo ad aliam penam.

e ¶ Niſi monachum. Argu. ꝙ eſt licitum aliquid in hoīem ſue profeſſionis, qđ non eſt licitū in aliū. ij. q. vij. ſi hereticus. ⁊. xxviij. q. j. caue.

a ¶ Qđ monachi. De hac materia canones varie loquuntur. Dicas ergo ꝙ ſi regimen populi cōmittitur monacho ab epō cum abbatis licentia: tunc poteſt celebrare officiū. lviij. diſt. ca. j. j. e. doctos. et ca. moramine. ⁊ ca. ex authoritate. Sed an ipſo iure poſſit committi/vel tantū ex diſpenſatione: de hoc dubitatur. Dicunt quidā ꝙ hodie iure cōmuni, ſed olim ex diſpenſatione tantū. lv. diſt. priſcis. Alij dicunt ꝙ nec hodie niſi ex diſpenſatione. eẋ de capel. mona. in eccleſijs. ⁊ extra de ſtatu mo. ca. ij. Satis pōt admitti ꝙ ſm antiqua iura monachi nō poterāt preeſſe parochialibus eccleſijs niſi ex neceſſitate: vt. lv. diſtic. priſcis. hodie ꝟo poſſunt vtilitate etiam ſuadente: qꝛ magis probati ſunt q̄ȝ ſeculares: ſic magis ſunt vtiles: vt.j.e. cum pro vtilitate. et xl viij. diſtin. quantumlibet. et hoc ſi aſſit cōſenſus epi et abbatis, ſed ſi monaſteriū habet eccleſiā aliquā pleno iure, ſufficit conſenſus abbatis: vt.j.ea.q.ij. viſis. De regularibus canonicis nō eſt dubiū quin licite poſſunt prefici eccleſijs: ſed in hoc eſt dr̄ia, ꝙ monachus ſecum debet habere ſocios ſui ordinis: ſed regularis nō tenet niſi commode poſſit: vt eẋ de ſta. mona. ꝙ dei timorem.

Dic et ſol⁹ ſine ſuo cōuētu vt eẋ li. vj. de elect. ſi religioſus. i. ſi. de hoc ẽt ſatis diri. vij q. j. eps d loco. Archi.

Monach⁹ vtꝝ poſſit p̄fici eccl'ie parochiali.

pniaȝ dare pt laic⁹ in neceſſitate.

Delinquēs i alteri⁹ territorio non tenet ibi crimen cōfiteri.

NEmo[a] põt eccľiaſticis officijs deſeruire: et in monaſtica regľa ordinate pſiſtere: vt ipſe diſtrictionẽ monaſterij teneat q̃ quotidie in miniſterio eccleſiaſtico cogitur permanere.

Item Innocentius.

¶ Monachi qui ad clericatũ promouenť, a priori pposito diſcedere non debent.

DE monach; q̃ diu morantes in monaſterijs ſi poſtea ad clericatus ordinẽ peruenerint: ſtatuim⁹ nõ debere eos a priori pposito diſcedere[b]. Si ergo (ſicut Innocentius definiuit) a ſuo pposito eis diſcedere non licet: et ſicut Grego. teſtatur, in monaſtica regľa deuote perſiſtere, et eccľiaſticis obſequijs ſimul deſeruire nõ poſſunt: ptz q̃ parochianis eccleſijs monachi prefici non poſſunt.

Item Hieronymus ad Riparium ⁊ Deſiderium.

¶ Monachus non hꝫ officiũ docẽtis, ſed plãgẽtis.

MOnachus[c] non docentis, ſed plangentis habet officium[d]: qui ſe vel mundum lugeat[e], ⁊ dñi pauidus preſtoletur aduentum.

Idem ad Paulinum.

¶ In populari frequẽtia monachi eſſe non debent.

SI cupis eſſe q̃d diceris[f] monachus. i. ſol⁹: quid facis in vrbibus? q̃ vtiq; non ſunt ſolorũ[g] habitacula, ſed multorũ. et. j. Habeto ſimplicitatem[h] colũbe, ne cuiq; machineris dolos: ⁊ ſerpẽtis aſtutiam, ne aliorũ ſupplãteris inſidijs. Non multum[i] diſtat in vitio vel decipere poſſe, vľ decipi. Chriſtianum quem ſenſeris tibi, aut ſemper aut crebro de nummis loquentem (excepta eleemoſyna, que indifferẽter[k] omnibus patet) inſtitorẽ[l] potius habeto q̃ monachũ. preter victum ⁊ veſtimentũ, et manifeſtas neceſſitates nihil cuiq; tribuas ne filiorũ[m] panem[n] canes comedant.

Idem ad Heliodorum.

¶ Monachus paſcitur, clerici paſcunt.

NEmo põt eccleſiaſticis. ¶ Caſus. Dicitur in hoc ca. q̃ nemo põt eccleſiaſticis officijs deſeruire, et diſtrictionẽ monaſticam ſeruare: q: diſtrictionem monaſterij tenere non poteſt q̃ in eccleſiaſtico miniſterio quotidie cogiť permanere. Licet Gra. hoc ca. inducat ad ſuũ propoſitũ: nõ tamẽ intelligitur de monachis: ſed de clericis ſecularibus qui volebant preeſſe monaſterijs: ſed nec habitum recipere nec priores eccleſias volebãt relinquere: vt dicit ca. cui⁹ pars eſt iſtud xviij. q. ij. ꝑuenit. in ſcđo ꝑuenit.

a ¶ Nemo. diſti. lxxxix. ſingľa. hoc ca. eſt pars illius. xviij. q. ij. peruenit. ij. Et nõ loquitur de monachis, ſꝫ de ſecularib⁹ clericis qui volebant monaſterijs preeſſe: ⁊ dicit q̃ nõ põt fieri. Si vis hoc. c. de monach; intelligere, tunc dicas q̃ cũ monachus preficitur eccleſie nõ tenetur ſeruare diſtrictã regulam vt prius, ſcilꝫ in ieiunijs et orationib⁹ ⁊ vigilijs.

DE monach;. ¶ Caſ⁹. Statuit Innocentius in hoc ca. vt q̃uis monachi ad ſeculares eccleſias eligantur, a monachali tamẽ pposito non diſcedant.

b ¶ Diſcedere. Quãtum ad ea que ſunt de ſubſtãtia monachatus: vt de habitu ſeruãdo/ ⁊ cõtinentia/ ⁊ de nõ habendo propria. in his em̃ nõ abſoluitur licet trãſeat ad eccleſiam ſecularẽ: ſed in ieiunio/ ſilẽtio/ et vigilijs abſoluitur: vt. ſ. ca. proxi. Diſtinguiť tñ: q: ſi monachus trãſit ad epiſcopatũ, ex toto abſoluiť a iuriſdictione abbatis: vt. xviij. q. j. ca. vnico. Si vero trãſferť ad eccleſiã ſecularẽ que nõ eſt ſubiecta abbati ſuo, vel in ſpũalib⁹ vel tẽporalib⁹, ex toto exuiť a iuriſdictione abbatis: vt. j. e. in parochia. Si vo eccleſia ſubeſt abbati ſuo quo ad temporalia, reſpondebit abbati ſuo: ſed quo ad ſpũalia eximiť ab obedientia abbatis: vt. j. q. ij. viſis. ⁊ ca. ſane. ⁊ extra de capel. mona. in eccleſijs. Si vo eccleſia illa ex toto eſt ſubiecta abbati quo ad oĩa, tunc remanet obediẽs abbati niſi in ieiunijs ⁊ in alijs, vt dixi. vnde non debet regere eccleſiã illam ſm officiũ monachale. nã ad quãcunq; eccleſiã veneris, illius cõſuetudinem ſeruabis. xij. diſt. illa. xlj. diſtinc. quiſquis. Sed nunquid in comeſtione carnium eximitur a regula monachali? non videť: quia canon tantũ infirmitatis cauſam excipit in monachis: vt. j. de cõſecra. diſt. v. carnem. tamen poteſt ſatis dici q̃ ſic, ne in alijs ſit ſcandalum: vt. xlj. diſt. quiſquis.

¶ Si ergo. ¶ Caſus. Cõcludit Gratia. ex ſupradictis duob⁹ ca. proxi. q̃ monachi parochialib⁹ eccleſijs prefici non poſſunt: quod ipſe allegando dicit.

c MOnach⁹. ſ. vij. q. j. precepit. ⁊ ca. hoc nequaq;.

d ¶ Habet officiũ. non habẽs curam animarũ.

e ¶ Lugeat. Se vel mundũ. i. peccata ſua vel aliorũ qui in mũdo ſunt lugeat. † [† Vt. j. de pe. diſt. j. q̃ ſanct⁹.]

SI cupis. ⁊c. ¶ Caſus. Beneuenta. ſic ponit hunc caſum. Hierony. de quatuor reprehẽdit Paulinũ. Primo q: libẽter morabať in vrbibus. Secũdo quia ppter ſimplicitatẽ ſuam aliorũ ſupplantabať inſidijs. Tertio, q: loquentem de pecunia libẽter audiebat. Quarto, quia truphatorib⁹ malis monaſterij bona donabat.

f ¶ Diceris. ar. a nominis interpretatiõe, noĩa em̃ debẽt eſſe cõſona rebus. inſtitu. de dona. ꝟ. eſt ⁊ aliud. ⁊ ff. de tu. l. j. xxj. diſ. cleros. ⁊. xij. q. j. clericus, xxiiij. q. i. pudenda. in auť. de defen. ciui. col. iij. in prin.

g ¶ Solorum. i. ſolitariorũ: ne ſit ꝯtra. j. e. ſi clericat⁹. Et eſt arg. q̃ monaſteria nõ ſunt cõſtruẽda in vrbib⁹: vt. j. de cõſe. diſt. v. nunq;.

h ¶ Simplicitatem. Duplex eſt ſimplicitas. quedã contraria doloſitati: ⁊ illa eſt bona. quedam contraria diſcretioni: ⁊ hec eſt mala. xxxix. diſt. ca. petr⁹. ⁊. xxxvj. diſt. in princi. [Siplicitas eſt duplex]

i ¶ Non multum. Tamẽ quandoq; minus eſt falli q̃ fallere: vt. xxij. q. ij. in ipſarum. eſt ergo vitiũ falli. i. facilem eſſe ad fallendum. Intelligunt tamen quidã hoc de exceptione fidei. in cõtractib⁹ autẽ decipi nõ eſt peccatum. xxij. q. iiij. innocens. [Falli vitiũ eſt.]

k ¶ Que indifferẽter. Scriptũ eſt em̃: Omni petẽti te tribue: etiã excõicato. xj. q. iij. qm̃ multos. j. q. ij. q̃ pio. xxiij. q. iiij. ita plane. ⁊. c. duo iſta. xiij. q. ij. nõ eſtimem⁹. Sꝫ ꝯ: deſudet eleemoſyna i manu tua donec inuenias iuſtũ ⁊c. ⁊ ar. lxxxvj. diſt. nõ ſatis. j. e. ca. vlt. ⁊ arg. v. q. v. nõ oĩs. De hoc notaui. ſ. xliij. diſt. quieſcamus. [Ad hoc ar. xliij. diſ. i pñ.]

l ¶ Inſtitorem. i. negociatorem.

m ¶ Ne filiorum. i. pauperum.

n ¶ Canes. i. hiſtriones ⁊ meretrices ⁊ leccatores. † [† xli. vij.]

A Lia. ¶ Caſus. Heliodorus epiſcopus queſiuit a Hieronymo quis ſit maior: clericalis ordo, an monachalis. Et reſpondet ꝙ clericalis: ꝛ hoc ꝓbat quatuor rationib⁹. Prima eſt: quia monachi a clericis ſacramenta ſuſcipiunt. Secūda eſt, qꝛ monachi mortui ſunt mundo, clerici vero de altari viuunt. Tertia eſt: q̄ꝛ monacho ante preſbyterum ſedere nō licet, niſi munus deferat ad altare. Quarta eſt, qꝛ monachi a clericis excommunicātur. Ubi autem rationes incipiāt, facile eſt videre. ꝛ poteſ ibi finire caſuz vt dixi: ꝛ hoc probat quatuor rationibus: ꝛ nō proce des amplius.

f.coꝛ. xij.c.

a ¶ Ego paſcor. a ſacramentis ipſorum.

b ¶ Securis. qꝛ ſucciſus eſt mundo. j.e. placuit.

iij.re. xiiij.c.

c ¶ Si mun⁹. Sꝫ vnde faciet monachus eleemoſynā vel oblationē, qui nihil habet ꝓpriū, nec ei preter neceſſaria licet aliquid recipere: argumē. hic. et corpori ſuo non debet ſubtrahere neceſſaria. de conſecra. diſtin. v. non mediocriter. Quidam dicūt ꝙ nomine monaſterij offeret: arg. liiij diſtin. abbati. ꝛ hoc ſi habet adminiſtrationez. Uel dic munus. i. decimam.

Monach⁹ an poſſit eleemoſynā facere.

d ¶ Si peccauero. Ergo ſecularis prelat⁹ poteſt excōmunicare monachū. Et eſt arg. ꝙ ſi monaſteriū aliquod eſt intra terminos alicuius archidiaconatus, ꝙ archidiacon⁹ habet iuriſdictionē in ipſum monaſteriū. ad idem facit. j. ca. proxi. ꝛ. xciij. diſt. a ſubdiacono. ꝛ ex de offi. archidi. cap. vlt. eccleſia enim que eſt intra territorium alicuius, ſub illi⁹ eſt iuriſdictione: vt. j. q. vij. oēs. ar. contra. xviij. q. ij. peruenit. ij. ꝛ ca. dudum. ꝛ ex de capel. mo. dilectus.

Monaſterinz pōt eſſe ſub iuriſdictiōe archidiaconi.

E Ccleſia. ¶ Caſus. Ruſticus monachus erat: nolebat tamen acquieſcere conſilio preſbyteroꝝ. de hoc Hiero. eum reprehēdit: quia eccleſia habet ſenatū cetum preſbyteroꝝ: ſicut Romani olim habebāt ſenatum: ſine q̄b⁹ monachis nihil agere liceret. vnde dicit eum puniendum. ꝛ hoc probat exemplo Roboam filij Salomonis qui perdidit regnum: quia noluit audire preſbyteros ſuos.

Quia monachi ſine eis nihil agūt vt. j. e. monachi.

e ¶ Preſbyteroꝝ. Si intelligas de illis perſonis que ſunt prelati monachoꝝ, planum eſt.

f ¶ Senatū, ꝛ ſic capitulū dicit̄ ſenat⁹: ꝛ ſenat⁹ reſtituit hominē fame: vt. ff. de poſtulan. l. j. §. de qua. ergo ꝛ capitulū. nā ꝛ capitulū quandoq; diſpenſat: vt extra de ſimo. ex inſinuatione. ꝛ argu. extra de preben. cum non ignores. Itē in hoc cōparatur capitulū ſenatui. nā ſicut a ſententia ſenatus non appellat̄: vt. ff. a qui. ap. nō licet. l. j. ita nec a capitulo: vt ex de his q̄ fi. a ma. par. ca. cum in cūctis. Unde dico ꝙ capitulū eligendo indignū diſpenſat cuz ipſo: niſi ſit talis diſpēſatio que ꝓhibita ſit ei: quēadmodum dico in epiſcopo.

Cōm eligendo indignū q̄n ꝙ diſpēſat.

A Lia cauſa eſt mōachi: alia clerici. Clerici oues paſcūt: ego paſcor[a]. illi de altari viuūt mihi ſecuris[b] q̄ſi ad radicē infructuoſe arboris ponit̄. Si[c] munus ad altare nō defero, mihi ante preſbyterū ſedere nō licet. Illi, ſi peccauero[d], licet me tradere ſathane in interitū carnis, vt ſpiritus ſit ſaluus in die dn̄i.

I dem ad ruſticum.

¶ Non licet aliq̄d monachis agere ſine pbroꝝ cōſilio.

E Ccleſia hꝫ ſenatū cetū pbroꝝ[e]: ſine quoꝝ ꝯſilio nihil monachis agere licꝫ. Roboā fili⁹ Salomonis ideo ꝑdidit regnū, qꝛ audire noluit pbros ſuos. Senatū[f] q̄q; Romani habebāt: cui⁹ ꝯſilio cuncta agebant: ꝛ nos habem⁹ ſenatū noſtrū cetū pbroꝛum.

I tem Eugenius papa.

¶ Secundū etymologiā nominis ſolitariam vitam ducat monachus.

P Lacuit[g] cōi nr̄o cōcilio vt null⁹ monachoꝝ ꝓ lucro terreno de monaſterio exire nefandiſſimo auſu preſumat. ¶ Neq; penitētiā dare: neq; filiū[h] de baptiſmo accipere: neq; baptizare: neq; infirmū viſitare: neq; mortuū ſepelire: neq; ad eccleſiaz ſecularē trāſire: neq; aliis q̄libuſcūq; negocijs[i] ſeſe īplicare. ſit clauſtro ſuo contentus: qꝛ ſicut piſcis ſine aqua caret vita, ita ſine monaſterio monach⁹. Sedeat itaq; ſolitarius ꝛ taceat, quia mūdo mortuus[k] eſt: deo autem viuit. ¶ Agnoſcat nomen ſuum. monos enim grece, latine eſt vnus. achos grece, latine eſt triſtis. vnde dicitur monachus. i. vnus triſtis. Sedeat ergo triſtis, ꝛ officio ſuo vacet.

I tē Paſchalis ſecūdus, Uictori Bononienſi ep̄o.

¶ Abſq; epiſcoporum cōſenſu epiſcopalia iura monachi non vſurpent.

P Eruenit ad nos (vnde valde miramur) ꝙ quidam monachi ꝛ abbates in parochia veſtra contra ſanctoꝝ decreta, epiſcopalia iura[l] ꝛ of

P Lacuit. ¶ Caſus. Hoc capitulū diuidit̄ in tres partes. In ꝑma parte dicit Eugeni⁹ ꝙ monach⁹ propter lucrū temporale clauſtrum non egrediat̄. In ſecunda parte ponit illa a quib⁹ monachi ſe debēt abſtinere: et ꝙ clauſtro ſuo debet eſſe contētus: quia ſicut piſcis vita caret ſi ab aqua remoueatur: ita monachus ſi a monaſterio recedat. ſedeat itaq; ſolitari⁹. In tertia parte dicitur ꝙ monachus ſuum nomē agnoſcere debet. ꝛ ponitur interpretatio huius nominis monach⁹. Secunda ibi: neq; penitentiam. Tertia ibi, agnoſcat.

g ¶ Placuit. hic loq̄t̄ de monachis nō habētib⁹ ꝑp̄l'm.

h ¶ Neq; filiū. Non eſt licitū ſibi facere commatres: vt. xviij. q. ij. peruenit.

i ¶ Negocijs. Niſi iubeatur. j. e. qui vere.

k ¶ Mortuus. Hic vides ꝙ ingreſſus religionis eq̄pat̄ morti naturali. vnde q̄d iuris eſt circa dotē vel donationē ꝓpter nuptias in morte naturali, idē eſt in hac morte. i. in ingreſſu religionis: vt. C. de epiſ. ꝛ cle. l. vl. ꝛ ſicut donatio cauſa mortis firmat̄ morte naturali, ita ſimiliter cōfirmat̄ morte ciuili: vt. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. res vxoris. Io. ꝛ hoc teneas ꝓ regula, ꝙ in ſolis illis caſib⁹ ciuilis mors equiparatur morti naturali, vbi hoc in iure cautum inuenitur. B.

Religiōis ingreſſus morti equiparatur.

P Eruenit. ¶ Caſ⁹. Monachi in ep̄atu Boñ. ep̄alia iura ꝛ alia officia clericoꝝ ſuperbe ſibi vēdicabāt ſine proprij ep̄i vel apoſtolice ſedis authoritate. Unde paſchalis papa precipit Uictori Boñ. ep̄o vt ſicut hoc ꝓhibitū eſt in Calcedoñ. cōcilio: ita ꝓhibeat ſuis monachis vt decetero talia non preſumant.

l ¶ Iura. ergo abbates non debēt exercere epiſcopalia iura, nec de cauſis matrimonialibus cognoſcere: vt

Abbates ep̄alia non exerceant.

extra de exceſ. prela. accedentibus. niſi epiſcopalia intra preſcripſerint: vt extra de preſcrip. auditis.
a ❡ Uel apoſtolice. Arg. ɔtra extra de ɔfir. vtili. vł inutili. porrecta. † Sed dic ꝙ non poſſunt cōfirmari quo ad hoc quin poſſit remoueri cum opus fuerit. ex de ſta tu mona. ca. ij.

voluntate: et qui contra fecerit excōmunicet. In quarta parte dicitur ꝙ epō ciuitatis monaſterijs curam et ſolicitudinē exhibeat cōpetētem. Scđa ibi: Ego vero. Tertia ibi: Et neminem. Quarta ibi: Conuenit.
h ❡ Solitariam. Id eſt eremiticam.

† Non eſt ɔ̄ qꝛ nō tangit caſuꝫ iſtū ſm Io. de fan.

b ❡ In calcedonenſi. ſ. e. q̄ vere.
c ❡ Et ſub anathemat. iſligēdi.
I Nterdicim⁹. ❡ Caſus. Hic octo interdicūtur monachis a papa Calixto i quibus tranſgrediebātur ante prohibitionē iſtam.
d ❡ Publicas penitentias. Hoc em̄ ad epōs pertinet: vt. l. diſt. i capite.
e ❡ Et miſſas. quas nec alij debent in monaſterijs publice cantare pplo, niſi fuerit inuitati: vt. xviij. q. ij. dudum. ⁊ ca. luminoſo. et capi. abbatem.
f ❡ Oleum. infirmorū: vel catechumenorum. †
g ❡ Ab epis. Sꝫ cum hoc ca. loquitur de nō habentibus pplm, quare recipiunt oleū vel chriſma: cū pplm non habeant? Reſpond. hoc precipitur ad cautelā ne aliquem ibi nō baptizatum contingat mori.

† de hō habet xcv. di. §. oleo

ficia ſibi arrogāter vendicāt, videlꝫ pniaꝫ dare, ⁊ remiſſionē pctōꝝ, reconciliationē penitētiū, decimas ⁊ ecclias: cū abſqꝫ ꝓprij epi licētia vel aplice[a] ſedis authoritate hoc nullatenus preſumere debeāt: ſicut in Calcedoñ.[b] cōcilio de hmōi a ſctis patrib⁹ ſtatutuꝫ eſt, ⁊ ſub anathematis[c] vinculo monachis oibus prohibitum. Mandamus itaqꝫ dilectioni tue vt eos conuenias: ⁊ ne talia deinceps preſumāt omnino prohibeas.

I tem Calixtus papa.

❡ De eodem.

I Nterdicim⁹ etiā abbatib⁹ ⁊ monachis publicas pnias[d] dare: infirmos viſitare, ⁊ vnctiōes facere: ⁊ miſſas[e] publicas cātare: chriſma et oleū[f] cōſecrationeſqꝫ altarium, ordinationes clericorū ab epiſcopis[g] accipiāt in quorum parochijs manent.

I tem Alexander ſecundus.

❡ Monachi itra clauſtra morantes, clericoꝝ officia exterius non miniſtrent.

I Uxta calcedonēſis tenorē optimi cōcilij monachis (quāuis religioſis) ad normā ſancti Benedicti itra clauſtrū morari precipim⁹: vicos, caſtella, ciuitates peragrare ꝓhibemus: ⁊ a pplorū predicatione oīno ceſſare cenſuimus: niſi forte quis de ſue aie ſalute ſolicitus, vt eoꝝ habitū aſſumat, eos intra clauſtrum conſulere voluerit.

I tem ex cōcilio Calcedoñ.

❡ Monachi q̄ ſunt in ciuitatibus, epō debēt eſſe ſubiecti.

Q Ui vere pureqꝫ ſolitariam[h] eligūt vitam, digni ſunt conuenienti honore. ❡ Eos[i] vero[k] qui p ciuitates ſingulas ſeu poſſeſſiones in monaſterijs ſunt, placet nobis epō eſſe ſubiectos, ⁊ quieti operā dare, atqꝫ obſeruare ieiunia[l] et orōnes in locis in quibus ſemel ſe deo deuouerint ꝑmanentes: ⁊ neqꝫ eccleſiaſticas, neqꝫ ſeclares aliquas attrectare actiōes relinquentes propria monaſteria: niſi forte iubeantur propter vrgentes neceſſitates ab ipſius ciuitatis epō. ❡ Et neminem ſeruorū ſuſcipi in monaſteriū vt ſit cum eis monachus, niſi cū dñi proprij licentia. Pretereūtē vero hec decreuimus extra cōionem eſſe ne nomē dñi blaſphemetur. ❡ Cōuenit ergo ciuitatꝫ epō curā[m] ⁊ ſolicitudinē neceſſariam monaſterijs exhibere.

H is ita reſpondet. Authoritas illa Nicene[n] ſynodi prohibet monachos de monaſte-

i ❡ Eos. qui ſcilicet digni ſint honore.
k ❡ Uero. Id eſt tamē. Ex aduerſatione iſta/ et ex eo ꝙ dicit ſubiectos/ videtur ꝙ eremite nō ſubſunt epis qđ quidam concedunt: qꝛ ſunt locuſte que non habēt regē. † Sed nos cōtra. † vt. xcij. diſt. nulla rōne. xi. q. iij. ſi autem. Hic etiam nota ꝙ eremita poteſt vocari ad prelaturam: vt extra đ elec. cū monaſteriū. Qualem autem vitam habere debeant, non reperi: tamen priuilegiū clericorum habēt: vt hic apparet. Sed ſi queras quomodo eremita poſſit eligi ad prelaturam cum de magis ſtricta ad minus ſtrictam vitam tranſire non eſt licitum xix. queſtione. j. ca. pif. vno. Reſpondeo. vita mōachorū eſt magis ſtricta quo ad hoc qꝛ renūciant ꝓprijs ⁊ ponunt hominē ſupra ſe: ſꝫ eremite non renūciant proprijs: vt. xix. q. iij. §. econtra.
l ❡ Ieiunia. Sꝫ quid ſi prius tenebatur aliquis aliquos dies ieiunare: nunqđ nihilominus monachus factus tenetur eos ieiunare? argu. ꝙ non. xxxiij. q. v. noluit. de peni. diſt. j. §. his authoritatibus.

Eremite ſub ſūt epiſ et pñt ad platurā vocari. † Tangit dictū Salomōis dicētis locuſta regē nō haber. † Et bene: q̄a ois aia ſublimiori⁹ b⁹ptāti b⁹dꝫ eē ſubdita. xi. q. j. magnū. ex de cēſ. ois aia Archi.

Preciit ergo Alexander vt extra clauſtrum nō egrediantur: ſicut ſtatuit concilium Calcedoñ. ⁊ vt a populorum predicatione penitus ceſſet: niſi intra clauſtrum aliquis eos cōſuleret de ſalute anime ſue vt eorum habitum ſumat.

I Uxta. ❡ Caſus. Monachi quidaꝫ per caſtella et ciuitates peragrabant officium predicādi ſiue predicationis vſurpantes ſibi.

Q Ui vere. ❡ Caſus. Hoc ca. diuidit in q̄tuor partes. In prima parte dicitur ꝙ illi qui ſolitariā vitam eligunt, ſcꝫ eremite, digni ſunt cōuenienti honore. In ſecunda dicitur ꝙ monachi ſubiecti debent eſſe epō loci, ⁊ in ſuis monaſterijs permanere: neqꝫ eccleſiaſticas vel ſeculares actiones audeant tractare niſi propter neceſſitates a ciuitatis epō iubeantur. In tertia parte iubetur ne ſeruū aliquem recipiant ſine domini

m ❡ Curam. xviij. qōne. ij. monaſteria. ⁊ ca. abbates. et ca. cognouimus.

❡ His ita. ❡ Caſus. Dictum eſt ſupra in ca. huius qōnis ꝙ monachus mortuum ſepelire non debet. Nunc vero dicit Gratia. ꝙ illud ca. intelligitur de monachis qui more ſecularium cōfluebāt per capellas ad ſepulturas mortuorum celebrandas. ſed in monaſterio non prohibentur mortuos ſepelire qui ibi elegerunt ſepulturam. ⁊ ad hoc inducit hoc ca.
n ❡ Nicene. Supra eo. ca. j.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

riſs exire, ⁊ ꝑ capellas ſepulturas mortuoꝝ celebrare: cõfluere videlꝫ more clericoꝛuꝫ ad cuiuſlibet exeq̃as celebrãdas. ceterũ ſi apud monaſteriũ aliq̃s ſemetipm̃ tumulari voluerit: non eſt ꝓhibendus.

Unde Grego. ſcribit Joan. epiſcopo de vrbe veteri.

Miſſe celebrari, et mortui ſepeliri in monaſterio nõ prohibentur.

AGapit⁹ abbas monaſterij ſcti Grego. inſinuauit nobis plurima ſe a veſtra ſctitate grauamina ſuſtinere: ꝙ in eodem monaſterio miſſas[a] prohibeas celebrari: mortuos etiã interdicas ſepeliri: a qua inhumanitate vos hortamur ſuſpẽdi[b], ⁊ ſepeliri ibidem mortuos, miſſas celebrari nulla vlteri⁹ habita contradictione permittas.

Idem Carolitano epiſcopo Venerio.

Non ſunt caſſande pie voluntates defunctorum.

ADmonere te volumus ne pie[c] defunctoꝝ voluntates (qđ abſit) remiſſione caſſent. Itẽ Gelaſius papa.

Teſtatoris arbitrium ſeruari oportet.

COnſideratio eccl'iaſtice vtilitatis hoc poſtulat, ex iuſta diſpoſitione teſtatoris ſeruandũ arbitriũ eſſe.

Item ex cõcilio Triburieñ.

De eodem.

UBicũqꝫ facultates rerũ ⁊ opportunitas tẽporuꝫ ſuppetit ⁊c̃. ſicut in eodem ca. ſupra legitur[d] in cauſa eorũ qui de dioceſi ad dioceſim tranſierunt.

Ecce his authoritatibus ptꝫ ꝙ ſi quis apud monaſterium ſepulturam ſibi eligere voluerit, libere a monachis põt ſepeliri. vnde liquido colligitur ꝓhibitionem illã Nicene ſynodi ꝓpter improbitatẽ[e] circũuagantium eſſe factam.

Unde in Calcedonenſi concilio legitur.

Monachi qui ſine licentia epi vagantur: ad propria loca redire cogantur.

QUidam monachi nihil habẽtes ſibi iniũctũ a ꝓprio epõ[f], interdũ vero etiã illi q̃ ab eo fuerant excõicati[g], veniunt ad ciuitatẽ Conſtantinopolitanã: ⁊ in ea ꝑturbationes tranquillitati eccl'iaſtice inferunt: ⁊ diuerſoꝝ dom⁹ corrumpũt. Statuit igit̃ ſancta ſynodus hos primũ commoneri vt exeant a regia ciuitate: demũ eos inuitos[h] deiſci ac inde ꝑ defenſorẽ cõpelli vt ad ſua loca[i] redeant.

Item Pelagius papa Paulino ſolitario.

Monachi circũ vagãtes ꝑ defenſores ſunt cõpellendi.

PRobinum ſamarie[†] et milianũ atqꝫ ꝓbinianũ vel alios pſeudomonachos Joanni defenſori precipim⁹ vt eos debeat detinere[k]: quatenus (ſi quã deſiderãt ſue cõtẽtionis rõnẽ cognoſcere) ad nos[l] vt iformenť debeãt exhiberi. Certe ſi ſola obſtinatione ab eccleſiaſtico corpe ſunt ſciſſi: in Reatina (ſicut petiſti) inſula[m] vt exulẽt, ꝓdicto defenſori duxim⁹ iniungendũ.

Item Leo papa.

Nullus monach⁹ ꝓter dñi ſacerdotes audeat ꝓdicare.

ADiſcimus illud etiam qđ nobis ꝓpter improbitatem quorũdã monacho-

AGapitus abbas. Caſus. Joan. eṗs prohibebat Agapitũ ſub poplo miſſas celebrare, et mortuos ſepelire. ſup quo cũ Grego. cõquereret, precepit Greg. prefato Jo. ne hoc decetero ꝓhiberet. Que aũt ſequũtur plana ſunt vſqꝫ ad ca. quidam monachi.

h Inuitos. Per brachiũ ſeculare eſt inobediẽs corrigendus: vt. ẽ. diſt. xvij. nec licuit. ⁊. xj. q. j. placuit.

i Ut ad ſua loca redeant. Uel in exilium mittanť: vt infra ca. proximo.

i Ad ſua loca. hoc eſt regulare, vt ſemꝑ primo cogantur redire ad monaſteriũ ſuum vt. xxvij. qõ. j. nec aliqua. in fine. et ca. impudicas. et cap. peruenit. niſi ſepius delinquãt: vel primũ monaſterium ſit nimis diſſolutum: vt. xxvij. q. j. ſi qua. ⁊. c. ſi quis rapuerit.

Fac̃ qđ no. viij. diſ. q̃ ꝫ. in gloſ. vi. ⁊. xj. q. iij. q̃ reſiſtit. Archi.

a Miſſas. Publicas. Sed nõne h⁹ licite ꝓhibuit: vt. ſ. eo. interdicimus. Sꝫ dic ꝙ loquitur hic de monaſterio habente populum.

b Suſpendi. i. abſtinere. Jo. đ. f.

c ADmonere. Ne pie. ſecus ſi ſunt iniuſte. xvij. q. iiij. quicũqꝫ. ff. de relig. et ſi q̃s. §. hec actio. xiij. q. vlti. qr. ff. de cõdi. inſtit. quidã. immo ad eṗm ſpectat exequi voluntates defũctoꝝ:[†] vt extra de teſta. ſi heredes.

[†] Idez not. xj. q. j. ſylueſter. vbi plene dixi. ⁊ qđ đt gl. ſatiſ ꝓbať ꝑ iſtũ ca. ⁊ ſeq̃n. ſm̃ h.

d UBicũqꝫ. Legiť. ſ. xiij. q. ij. vbicũqꝫ

e Improbitatem. Immo qr nõ habẽt populum.

QUidã monachi. Caſ⁹. Monachi quidaꝫ ſine lĩa epoꝝ ſuorũ vel abbatũ interdũ etiã excõicati ciuitatẽ Cõſtantinopolitanam intrabãt: errores ibi et diſcordias ſeminantes, quare ſtatuit conciliũ Calcedoñ. vt niſi monachi illi cõmoniti ad ſua loca redeant inuiti ꝑ defenſorem ciuitatis expellanť. Iniunctũ id eſt preceptum.

f Epo. Poteſt ergo eṗus monacho precipere, ⁊ iniũgere[‡] ei aliquã legationẽ: vt. ſ. e. q̃ vere. ſilr abbas vt. i. e. monachi.

[‡] Monachi ſub ſũt epo videť tñ ꝙ h⁹ nõ poterit monach⁹ niſi per miſſiõe abbatiſ xvij. q. iij. in ſi.

g Excõmunicati. Ergo monachi poſſunt excõicari ab epo: vt. xviij. q. ij. abbates. ⁊ ab alijs prelatis: vt. ſ. ad hoc eo. alia.

PRobinum. Caſ⁹. Paulinus ſolitari⁹ ſupplicauit pape, vt in inſulam Reatinam quoſdaꝫ monachos relegaret eccleſiã offendentes: ſcilicet Probinum ſabarie, Milianum, atqꝫ Probinianum: ⁊ alios quoſdã falſos monachos. Precepit ergo Pelagi⁹ Joanni defenſori vt eos detineat, ⁊ ad curiam mittat, ſi de ſua contentione aliquam volũt allegare rationẽ: alioquin in Reatinam inſulam eos faciet exulare.

[†] Al'as ſabarie al'as ſalarie.

k Detinere. nec talis detentor incidit in canonem: ex̃ de ſenten. excom. vt fame.

l Ad nos. Nã cum de fide dubitatur, Romana eccleſia eſt conſulenda: vt. xxiij. qõ. v. de liguribus.

m Inſula. Nota penam canonicam eſſe exilium. l. diſtin. accedens. et dixi. iij. qõe. iiij. hi qui epiſcopos. Joannes.

ADiſcimus illud. Caſ⁹. Monachi quidaꝫ non exiſtentes in ordine ſacerdotũ improbe aſſumebant officium predicandi. hoc fuit

ſignificatum Leoni pape: quare ſtatuit vt nullus monachꝰ vel laicꝰ preter ſacerdotē vel eoꝝ licētiā audeat predicare: vt de ſua ſciētia glorietur. Regionis .i. parochialis. al'as litera habet religionis. ꝛ ſm hoc dicas ꝙ abbati loquitur vel epiſcopo vel monacho. teſtatis non habent niſi a populo eligantur, ꝛ cum cōſenſu abbatis ab epiſcopo loci ad hoc fuerint inſtituti. Similiter negocia eccleſiaſtica ꝛ ſecularia tractare nō poſſunt vt patroni cauſarū vel cognitores, niſi ab epiſcopo loci commoneantur: quod probat ſeq. ca.

rum religionis veſtre verbis mādaſtis ꝑ vicarios veſtros, hoc ſpecialiter ſtatuentes, vt preter domini ſacerdotes [a] nullus audeat predicare, ſiue monachus ſiue laicus ille ſit, qui cuiuſcūꝗ ſcientie nomine glorietur.

Ecce in hoc ca. et vitium eſt expreſſum, ꝛ generali conſtitutione euacuatū. ꝙ vero penitentiā dare prohibētur, inde eſt ꝙ nulli ſacerdotuꝫ licet alterius parochianū [b] ligare vel ſoluere. Monachi autem etſi in dedicatione ſui preſbyteratus (ſicut ꝛ ceteri ſacerdotes) baptizādi, predicandi, penitētiā dādi, peccata remittēdi, beneficiis eccl'iaſticis perfruendi rite poteſtatem accipiūt: vt amplius et perfectius agant ea que ſacerdotalis officij eſſe, ſanctoꝝ patrū cōſtitutionibus cōprobantur: tamē executionem ſue poteſtatis nō habēt niſi a populo fuerit electi, ꝛ ab epiſcopo cū ꝯſenſu abbatis ordinati. Eccleſiaſticas vero atꝗ ſeculares actiones attrectare ꝓhibentur: vt non preſumāt ſibi patrocinia cauſarum, niſi ab epiſcopo commoniti fuerint: nec ſecularibus cauſis occupentur, vt reſideant cognitores dirimendarum litium.

Unde Pelagius ſcribit Antonine patritie ꝛ decie.

¶ Monachus defenſor fieri non debet.

De preſentiū portitore ꝙ defenſor [c] factus nō eſt, nulla vobis animi moleſtia ſit: q2 ſatis valde amariſſimum habeo de iſto propoſito ad illud officiū hoīes deduci in quo nullo modo que a monachis deo promiſſa ſunt valeant adimpleri. omnimoda enim eſt illius habitꝰ et iſtius officij diuerſitas. illic em̄ qes oratio, labor manuum: at hic cauſarum cognitio, cōuentiones, actus, publica litigia, et quecūꝗ vel eccleſiaſtica inſtituta, vel ſupplicantium neceſſitas poſcit. faciat autē deus vt tales ſint hi vel qui a nobis in iſto habitu nutriuntur, vel in monaſteriis creſcunt: vt prouecta etate et vita probata non ad litigiorum officia, ſed ad ſacerdotiū valeant promoueri.

Gelaſius tamen, ſicut in tractatu de ꝓmotionibꝰ clericoꝝ inuenitur in capitulo illo, Monachus nouitius ꝛc. permittit illos ex diſpenſatione fie-

a ¶ Sacerdotes. Uel per licentiam ſacerdotum. Nec obſtat. xxv. diſtin. perlectis. vbi dicitur ꝙ diaconꝰ poteſt predicare. ſic xcij. diſt. in ſancta. vel ibi predicare ponitur pro legere. Similiter laici predicāt ꝛ mulieres de licentia ſacerdotis: vt. ꝺ. diſtinc. xxiij. mulier. in fi. Sed nūquid ſubdiaconus poteſt predicare? ita quia prelationē et curā animarū habere poteſt: vt ex de eta. ꝛ qli preter ea. predicat ergo ratione prelationis, ſꝫ non ratione ordinis: quia locū ſacerdotiſ obtinet: vt. xciij. diſt. precipimus. Templarij autē ꝛ hoſpitalarij ideo ꝓdicant: quia habēt de hoc priuilegium. Sed quid ſi aliqui ſunt falſi predicatores et aliqua lucrentur: nunquid reſtituēt illi eccleſie? Uidetur ꝙ nō: quia non refert quis vel qualis predicet, ſꝫ que predicet. xix. diſti. ſecūdum. Et apoſtolus dicit in epiſtola ad Philippēſes. Siue per veritatem ſiue per falſitatem Chriſtus annunciatur, in hoc gaudeo ꝛ gaudebo. Dic ꝙ apoſtolus gaudebat de conuerſis, nō de predicātibus. Argu. tamen ꝙ eccleſie acquiritur [†] ff. de inoffi. teſta. l. poſthumus §. ſi quis. [‡] vbi dicitur ꝙ ſi extraneus expugnauit teſtamentum: hoc ei non prodeſt, ſed legitimis. Joan.

¶ Ecce in hoc. ¶ Caſus. Dicit Gratianꝰ ꝙ cauſa eſt expreſſa ſupra in proximo ca. quare monachi predicare non debeant ſcilicꝫ improbitas eoꝝ. quod autem dictum eſt ſupra in ca. placuit. ꝙ monachi penitētias dare ꝛ ſimilia facere non poſſunt: hoc ideo ſtatutum fuit quia nullus parochianum alterius ſoluere poteſt vel ligare. Et licet monachi in tempore ſue ordinationis ſumant poteſtatem predicandi, et alia officia faciendi ſicut ceteri ſacerdotes: tamen executionem illius po-

Mulieres predicare poſſūt.

Predicāt ꝛ veri ꝛ falſi ꝓdicatores.

[†] hoc ē verū ſm Lau.

[‡] Ad idē. ff. de leg. j. ſi ſeruꝰ pluriū §. j.

b ¶ Parochianū. j. de peni. diſt. vj. placuit.

De preſentiū portitore. ¶ Caſꝰ. Antonina patritia ſupplicauit pape Pelagio vt concederet ſibi quendam monachum quem in ſuis negociis defenſorē habere volebat. Pelagiꝰ vero eum ſibi nō cōceſſit: quia monachi ſecularibꝰ negociis occupari nō debent: nec de propoſito monachali ad officium illud deſcendere. quod probat multipliciter.

c ¶ Defenſor. i. iudex vel aduocatus vel procurator negociorum ſecularium. ſic. j. q. iij. ſaluator. et extra ne cle. vel mona. ſed nec. Nō poteſt ergo ſine ſuperioris licentia eſſe iudex vel aduocatus [†] vel arbiter. Sꝫ abbas poteſt hoc facere ſine licentia alicuius. nā abbas monachos habet in poteſtate: vt. xij. q. ij. non dicatis. vnde ipſe non eſt ſub poteſtate alicuius. ff. de adulte. ſic eueniet. ꝛ ꝙ poſſit abbas eſſe procurator, habes extra de cē. ſopite. extra de tranſ. contingit. ſeculares ergo cauſas etiam iubentibus epiſcopis non poſſunt agere: vt hic, ꝛ extra ne cleri. vel mona. relatum. niſi miſerabilium perſonarū: vt lxxxvj. diſt. ca. vlt. ꝛ xv. q. ij. ca. vnico. vbi plene de hoc. Itē nec ſyndicus poteſt cōſtitui in ꝓpria eccleſia: vt ex de ſyndi. ſicut. nec ꝓcurator: vt in aut. de ſanc. epis. §. aliū. niſi alius nō ſit eque idoneꝰ: tūc pōt de licētia abbatis: vt ex de teſti. inſuper. ꝛ. j. e. monachi. iudex tamē cōſtituitur monachꝰ a ſuperiore: vt ex de priui. cum olim. Et nota ꝙ ſi quam cauſam mouēt monachi, preſumitur ſemper ꝙ bono zelo eam moueant: vt ex de no. ope. nū. cum ex iniuncto. Jo. de fan.

¶ Gelaſius tamē. ¶ Caſꝰ. Supra ca. proxi. dictū eſt ꝙ papa noluit cōcedere ꝙ monachus fieret defenſor.

Monachꝰ an poſſit eſſe iudex vel aduocatꝰ.

[†] Cōc. tex. i. l. repetita. C. de epiſc. et cleri. et text. in auf. de ſan. epiſco. §. deo nobis. col. la. ix.

Sed cōtrarium videtur.ſ.lxxvij.diſt.monachus nouitius.ſed quia vile fuit cōtrariū,nō curauit Gra.ſoluere.nam ibi ſumitur defenſoꝛ.i.exoꝛciſta.vel defenſoꝛ.i.oſtiarius qui defendit inimicos ab ingreſſu eccleſie,poſtea tranſfert ſe ad ꝓbādū ꝙ monachi officia clericoꝝ poſſunt exercere.quod pꝛobat ꝑſequētia ca.vſqꝫ ad.§.his omnib⁹.que omnia loquūtur de monachis quib⁹ animarum cura cōmittiť.

ij. ps.

a ❡ Defenſoꝛes.ſ.diſt.lxxvij.c.vl.contra.Vile eſt illud cōtrariū:quia ibi defenſoꝛ poniť ꝓ oſtiario,et ideo magiſter illō noluit ſoluere.

❡ Qδ vero.¶ hec eſt ſecūda pars.q.in qua pꝛobat ꝙ ſi monachus habet populū de licentia epī vel pape,ꝙ poteſt oīa officia celebꝛare ſiue miſtrare ſicut clerici ſeculares.Jo.de fan.

ſ.coꝝ. ix,b.

Doctos ac ꝓbos.¶ Caſ⁹.Ambꝛo.fuit interrogatus an monachi poſſent pꝛedicare,⁊ cetera clericorum officia exercere,⁊ vti beneficijs.ſcꝫ decimis et oblationibus.Et reſpōdet ꝙ ſic:cuꝫ ipſi conficiant coꝛpus Chꝛiſti ſicut ceteri ſacerdotes.

ri defenſoꝛes[a].

Quod vero ſacerdotaliū officioꝝ poteſtatē habeāt,teſtať Ambꝛoſius dicens.

❡ Clericoꝝ officia celebꝛare monachi pbrī nō ꝓhibeanť.

Doctos ac pꝛobos monachos pꝛeſbyterij honoꝛe dedicatos pꝛedicare,baptizare,penitentiā dare,debita miſeris relaxare,decimarū pꝛimitiarū,oblationū viuoꝛū et moꝛtuoꝝ poꝛtione iuſta ꝑfrui debere moderata diſpenſatione cōmendam⁹:vt iuxta apoſtolum de altario cui ſeruiunt viuētes,per obſequium dñice plebis panem et vinum immaculata bñdictione trāſfoꝛmēt in coꝛpus et ſanguinē dñi noſtri Jeſu Chꝛiſti.

Item Innocen.papa.

❡ Bñficijs eccłiaſticis monachus pbr̄ libere perfruať.

SI monachus ad clericatū pꝛomoueatur,beneficia pꝛeſtentur ei pleniter et annone ⁊ decime donentur abſqꝫ vlla dilatione ⁊ minoꝛatione[b]:vt q̄ꝫto meli⁹ poſſit iuxta poſſibilitatē,quādo neceſſitas extiterit,ad opa eccleſiaſtica ⁊ ipſam reſtaurandā[c] eccleſiam adiutoꝛium faciat.

Item Grego. ❡ De eodem.

MOderamine apoſtolice authoꝛitatis decernim⁹ vt monachi ſi p̄ſbyterij honoꝛe dedicati ſunt,cū ligādi ſoluendiqꝫ poteſtate,decimarū,pꝛimitiarū,oblationū,donationū que fiūt ꝓ viuis ⁊ ꝓ defunctis poꝛtionē iuxta canonē ad ſuā ꝓximoꝛūqꝫ[d] vtilitatē multo perfectioꝛis[‡] iuſtitie non minus q̄ꝫ ceteri ſacerdotes laudabiliter ſibi vendicent[e]. Idem.

❡ Clericoꝝ officia monachi pbrī libere adminiſtrent.

EX authoꝛitate hui⁹ decreti(qδ aplīco moderamine ⁊ pietatis officio a nobis eſt cōſtitutum)ſacerdotibus monachis aplōꝛū[f] figuram tenētib⁹ liceat pꝛedicare,baptizare,cōmunionē dare,ꝓ pctōꝛib⁹ oꝛare,penitētiā ipōnere,atqꝫ peccata ſoluere.

Itē ex decreto Bonifacij pa.

e ❡ Sibi vendicēt.cum ergo eccleſia poſſit vēdicare decimas,patet ꝙ dominiū decimarum eſt penes eccleſiam[†] licet decima nonduꝫ ſit tradita ei,decime enim ſunt dei:vt.j.e.reuertimini.Unde etiā quēlibet poſſeſſoꝛem eccleſia conuenit ſuper decimis:vt.j.eo.decime.hoc enim eſt pꝛiuilegiuꝫ eccleſie:ꝙ re nondū tradita facta eſt domina rei:vt ex̄ de conſue.c.ij.in fi.⁊ C.de ſac.ſan.ec.vt inter diuinum.Quidā tamen dicūt ꝙ eccleſia non poſſit vendicare decimā niſi ſegregata ſit:quia qui vendicat,ſpecificare eaꝫ debet vt extra de ap.ſignificantibus.ſed hoc nihil eſt,quia incertā partem bene poſſum vendicare:vt.ff.δ rei vē.que de tota.⁊.l.ex diuerſo.⁊.l.vlti.ſꝫ adhuc alia ratione videtur ꝙ eccleſia non poteſt decimam vendicare qꝛ niſi decima ſit ſegregata ab alijs bonis,non deſinit eſſe pꝛioꝛis domini.ff.de poll.l.ij.§.vlti.Sed illud eſt quādo decima debetur ex voto:aliδ quādo ex iure.Di cas ergo ꝙ licꝫ decima nondū ſit ſegregata,ꝙ tamē eſt eccleſie.Uel dicas ꝙ totum illud frumentum eſt commune:quia cum frumentum volūtate dominoꝛum commiſcetur,ſit commune:⁊ quodlibet granū ſit commune.tunc detur actio communi diuidundo vt diuidatur.Sed ſi ſine voluntate dñoꝝ eſt commixtum,tunc non ſit commune:ſed vendicare pōt vterqꝫ partē ſuā.ff.de rei vēdi.ſi frumētum.⁊ inſti.de re.di.§.ſi duoꝝ.ſed nec illud videť poſſe ſtare:qꝛ cum ſemen non fuit commune,ergo nec frumētū.Uel dicať ꝙ decime petanť per actionem confeſſoꝛiam,quia ius pꝛeſtandi decimam eſt ſeruitus quedam.Uel veri⁹ dicas ꝙ petunť condictione[‡] ex canone,vel iudicis officio:vt.ff.de condi.ex lege.l.vnica.

Declarū dñiū eſt penes eccleſiā.

[†] Alias vēdicare non poſſet.ff.δ rei vē.l.in rem.in pn̄.⁊.l.ſolū.§.j.Arc.

[‡] Que ſemper maioꝛ pſumiť i monachis q̄ꝫ in alijs ſꝫ hu.⁊ δ tur.cre.per tex.l.c.q̄ꝫtūlibet.xlvij.diſt.

Decieq̄ actione peti poſſūt.

[‡] Quelibet cōdictio ex lege vel canone,⁊ q̄libet alia cōdictio ē actio in ꝑſonā.inſti.de act.§.ſic itaqꝫ.Ar.

SI monachus.¶ Caſ⁹.Quidam nō plene dabant annonā ⁊ decimas monachis quibus animarum cura cōmittebatur.quare Innocēti⁹ pꝛecipit vt oīa eis ſine diminutione cōferanť:vt in tēpoꝛe neceſſitatis monachi illi poſſint eccleſiam reſtaurare.

b ❡ Minoꝛatiōe.ſi.j.q.iij.c.vlt.⁊ eſt ar.ex quo q̄s eſt elect⁹ canonicus,ſtatim habebit fruct⁹ pꝛebende plene vt alij.extra de pꝛebē.relatum.fallit hoc ex̄ vt ec.bñ.vt noſtrū.in fi.⁊ de inſti.cū veniſſent.in fi.

c ❡ Reſtaurandam.arg.ꝙ habens eccleſiam debet reparare eam:vt extra de ec.edi.de his.⁊ ca.vl.hoc verum eſt ſi habet tertiam que debetur fabꝛice:vt.x.q.j.decreuimus.⁊.q.iij.vnio.

MOderamine. ❡ Caſ⁹.Monachi qui ſacerdotes erant,in iſtis quatuoꝛ erāt deterioꝛes q̄ꝫ ceteri ſacerdotes,ſcꝫ in decimis,pꝛimitijs,oblationib⁹,⁊ donationib⁹ viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝝ.ideo pꝛecipit Greg.vt monachi in oībus iſtis nō minus ſibi vēdicēt q̄ꝫ ceteri ſacerdotes ad ſuam pꝛoximoꝛumqꝫ vtilitatem.

d ❡ Pꝛoximoꝛūqꝫ.ar.ꝙ de bonis eccleſiarū poſſum⁹ ſubuenire conſanguineis:vt.lxxxvj.diſt.non ſatis.ſed pꝛoximos hic appellat fideles.

EX authoꝛitate. ❡ Caſus Quidā dicebant ꝙ monachi q̄ ſacerdotes erāt,nō poterāt exercere officia ſicut ceteri ſacerdotes.Unde Greg.ſuper hoc conſult⁹ dicit ꝙ cum ipſi teneant figurā apoſtoloꝝ,ita licꝫ eis exercere officium vel officia diuina ſicut apoſtolis licuit,⁊ ſicut ceteris ſacerdotib⁹ licet.

f ❡ Apoſtoloꝛum.ſcꝫ ſeptuagintaduoꝛum diſcipuloꝛum.xxj.diſt.in nouo,epiſcopi enim tenēt locum ipſoꝝ.lxviij.diſt.quoꝛum vices.Uel ꝓpꝛie,ſcꝫ quo ad ꝓpꝛioꝛum renunciationem.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Sunt nōnulli. ¶ Caſus. Bonifacꝰ in hoc ca. redarguit quoſdam zelo amaritudinis inflāmatos qui nitebant monachos preſbyteros ab executione ſacerdotalis officij remouere. ⁊ ꝙ hoc facere non debeant, probat exemplo beati Benedicti ⁊ aliorū patrum qui hoc monachis nō interdixerūt. Precipit ergo vt ab huiuſmodi auſibꝰ in poſterū reprimantur. nā quanto ꝗs melior eſt, tāto in illis officijs erit aptior ⁊ habilior.

a ¶ Benedictus. arg. ꝙ omnia que nō prohibuit ſanctus Benedictus, ſunt conceſſa monachis. ſic. xxviij. q. j. iam nūc. xxx. q. iij. illud.

b ¶ Canonicꝭ. re gularibus. immo omnibus, vt videtur: ar. lxxxviij. di. ca. j. ⁊ etiā per totum. xj. q. j. te quidē. xiiij. q. iiij. ca. ij. ⁊. xv. q. ij. c. j. xxiij. q. vi. his a quibꝰ. extra de poſtu. cleri. ⁊ extra ne cleri. vel mo. multa.

¶ His omnibus.
¶ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis ꝙ monachi ſacerdotalia officia poſſunt adminiſtrare ſi ad hoc eliguntur a populo de conſenſu abbatis, epō eos inſtituente. quod ꝓbat per ſequentia ca. ⁊ primum cap. ꝑ te videre potes: quia planum eſt.

Sic viue.
c ¶ Multo tēpore. i. vſꝗ ad decrepitam etatē: vt. xxxviij. diſtinc. nullus. vel multo. i. per quinquenniū: vt in proemio digeſtorum. ff. de ſepara. l. j. §. quod dictum. Uel trienniū. C. de fideic. l. j. vel ꝑ bienniū: † vt inſti. de lite ob. §. multum. argu. hic contra momētaneos magiſtros. lix. diſt. ſi officia. quia non mediocriter errat qui minꝰ bonū prefert ⁊c. vt. j. de cōſe. diſt. v. nō mediocriter. ⁊ arg. ꝙ potius ſeniores magiſtri ſunt audiendi: vt. xx. diſtin. de quibus. † argu. contra. ff. de edil. edic. precipiunt.

ij. tim. ij. a.

¶ Monachi preſbyterij honore decorati poteſtatem habēt ligādi ⁊ ſoluendi.

Sunt nōnulli nullo dogmate fulti, audaciſſimo quidem zelo magis amaritudinis ꝗ̄ dilectionis inflāmati, aſſerentes monachos ꝗ mundo mortui ſunt, et deo viuunt, ſacerdotalis officij poteñtia indignos: neꝗ penitētiā neꝗ chriſtianitatē largiri, neꝗ abſoluere poſſe ꝑ ſacerdotalis officij diuinitꝰ ſibi iniunctam poteſtatē: ſed oīno labūtur. neꝗ eñ beatꝰ Bñdictusᵃ monachorū preceptor almificus huiꝰ rei aliquo modo fuit interdictor, ſed eos ſecularium negociorū edixit exptes fore tantūmodo. qđ quidē apľicis documētis, ⁊ oīm ſanctoꝝ patrū inſtitutis: nō ſolum monachis, ſed etiam canonicisᵇ magnopere imperaꝶ. Nemo eñ militās deo, implicat ſe negocijs ſecularibus. Tantoꝝ igiꝶ patrū inſtituti exēplis (quibꝰ periculoſiſſimū eſt refragari) credimꝰ a ſacerdotibꝰ monachis ligādi ſoluēdiꝗ officium deo operāte digne adminiſtrari, ſi eos digne contigerit hoc miniſterio ſublimari. Decertātes igiꝶ monaſtici ꝓfeſſiōis pbr̄os ſacerdotalis potentie arcere officio, omni modo precipimꝰ vt ab huiuſcemodi auſibus reprimātur in poſterū: qr quāto quiſꝗ eſt celſior, tāto ⁊ illis erit potentior.

His omnibus authoritatibꝰ perſpicue monſtratur monachos poſſe penitentiam dare, baptizare, ⁊ cetera ſacerdotalia officia licite adminiſtrare. Qꝫ vero ppľi electione, epōꝝ inſtitutione, ⁊ abbatis cōſenſu poteſtatē ſuam exequi valeant: Hieronymi, Gelaſij, et Greg. authoritate ꝓbaꝶ.

Ait enim Hiero. ad Ruſtic. monachum,

¶ Digne i monaſterio viuēs per ppľi electionē ad clericatum poterit ꝓmoueri.

Sic viue in monaſterio vt clericus eſſe merearis: multoᶜ tempore diſce que poſt modū doceas: et inter bonos ſemper ſectare meliores. Qꝫ ſi populus vel epiſcopus te in clericum elegerit, age ea que clerici ſunt.

Idem ad eundem.

¶ Ad ordinē clericatꝰ ꝓmoueri monachi poſſunt.

Si clericatꝰ titillatᵇ deſiderium, diſcas qđ poſſis docere: ⁊ rationabilē deo offeras hoſtiam. ne ſis miles prius ꝗ̄ tyro: ne prius magiſter ſis ꝗ̄ diſcipulus.

¶ Non eſt humilitatisᵉ mee neꝗ menſure iudicare de ceteris, ⁊ de miniſtris eccleſiarū ſiniſtrum quippiā dicere. habeāt illi ordinē ſuū ⁊ gradum: quē ſi tenueris: quomodo tibi in eo viuēdū ſit, editꝰ ad nepotianū liber te docere poterit.

¶ Nunc monachi cunabula moreſꝗ diſcutimꝰ: ⁊ eius monachi ꝗ liberalibꝰ ſtudijs eruditus, in adoleſcentia iugum Chriſti collo ſuo īpoſuit. Primūꝗ tractādū eſt vtrū ſolꝰ an cū alijs in monaſterio viuere debeas. Mihi placet vt habeas ſanctoꝝ cōtuberniūᶠ: nec ipſe te doceas, et abſꝗ doctoreᵍ ingrediaris viā quā nunꝗ̄

Si clericatus. ¶ Caſus. Ruſticus rogauit Hiero. vt ſcriberet ſibi qualiter aliquis debeat aſcendere ad militiam clericalem: et vtrum ſit meliꝰ eſſe in eremo ꝗ̄ in monaſterio cum fratribꝰ. Scribit ergo Hierony. ſibi dicēs ſiue docens ꝙ ſi dignitatem eccleſiaſticam deſiderat, multa ipſe prius diſcat vnde poſſit alios edocē. et hoc in pma parte. In ſecūda parte dicit ꝙ non ſpectat ad ſuam paruitatem vel prelationē reprehēdere ceteros monachos. i. clericos. habent enim illi ordinem ſuum quē qualiter debeant ſeruare, liber ad nepotianū factus plene docebit. In tertia parte dicit ꝙ tutiꝰ eſt eſſe in monaſterio cum fratribus: ꝗ̄ ſolū in eremo. Secūda pars incipit ibi: Nō eſt. Tertia ibi: Nunc monachi.

d ¶ Titillat. i. delectat.

e ¶ Humilitatis. id eſt paruitatis.

f ¶ Cōtuberniū. arg. extra de ſtat. mo. monachi. ⁊. xx. queſtione vlti. ca. vlti.

f ¶ Cōtuberniū. argu. ꝙ plꝰ valet vita cōmunis ꝗ̄ vita eremitica. Unde ab eremitica vi ta licite tranſiꝶ ad monachatum: vt dixi. ſ. eo. qui vere. ſed a monachali ad eremiticam non poteſt niſi de abbatꝭ licētia fiat ratione debilitatis: vt. xx. queſtione quarta, monachum.

g ¶ Et abſꝗ doctore. Simile. xxxvij. diſtinctione relatum.

† Uide qđ leg. et not. xxiiij. q. j. cū briſimus.

† Eremita licite tranſit ad monachatum.

† Et. j. q. j. quibuſdā.

Sub. vt ꝑ decenniū. ſ. qui ⁊ q. j. ſi eum. §. ariſto.

SI quis monach⁹.§ Caſus. Querebatur a Gelaſio qualiter aliquis monachus debeat prefici eccleſie ſeculari. Et reſpondet ꝙ ſi dignus videatur ſacerdotio, debet eligi ab eo ad quē electio ſpectat, ⁊ demum preſentante abbate debet ordinari ab epiſcopo et inſtitui. Beneuen. vero ſic ponit caſum. Queſitum eſt a pelagio vtrū monachus curā populi poſſit exercere? Et reſpōdet ꝙ ſic ſi a pplo eligatur, ab epiſcopo inueſtiatur, abbate nihilominus offerente ipſum.

a Petierit. al's nō poſſet, vt.l.viij. diſt.ca.j.⁊.ij.⁊.j.e. monachi.

b Uel populi. populi nō eſt eligere, ſed teſtimoniū dare electo: vt xxiij.diſ.c.j.ſ; epūs vel archidiacon⁹, vel archipreſbyter eligit ſm ↄſuetudinē loci: vt extra de offi.dele.ſuper eo.Jo.

Sed noiare ſm h. vt dixi ſm eū. ē.e.ſic viue. Unde Goſ.dicebat h ꝙ illud vel qd ponit i textu, nō diſtīgit ſ; ↄiūgit: vt dicatur vel pro et. Archi.

Monachos.§ Caſ⁹. Queſitum fuit a Siricio pa. vtrum monachi bōe vite poſſint clericorum officijs aggregari? Et rñdet ꝙ ſic, ita vt intra ānos.xxx. a minoribus incipiētes ordinibus, in tempore a canonibus prefixo gradatim aſcendant, nec ſaltu ad epiſcopatū pmoueātur niſi legitima tēporis interſtitia fuerint cuſtodita. Tēpore, a canonibus prefixo: quare ſm tempus determinatum a iure. Dignitatibus, i. ordinibus alijs.

ingreſſus es. Itē gelaſi⁹ pa.

In loco quo abbas iudicauerit monach⁹ eligat, ⁊ ab epō ſacerdos ordinetur.

SI quis monachus fuerit qui venerabilis vite merito ſacerdotio dignus videatur, ⁊ abbas ſub cuius imperio regi Chriſto militat, illū fieri pbr̄m petierit[a]: ab epō debet eligi, ⁊ in loco quo iudicauerit ordinari: oīa que ad ſacerdotis officiū pertinent, vel populi[b] vel epī electione pulde ac iuſte acturus.

Item Siricius papa.

Tēpore maturitatis eccleſiaſticis monachi promoueantur ordinibus.

MOnachos quoq; quos morum grauitas, et vite ac fidei inſtitutio ſancta cōmendat, clericorū officijs aggregari et optamus et volumus: ita vt q intra triceſimum etatis annum ſunt digni minorib⁹, per gradus ſingulos creſcētes tēpore pmoueātur ordinib⁹: et ſic ad diaconatus vel preſbyterij inſignia mature etatis conſecratione perueniāt: nec ſaltu[c] ad epātus[d] culmen aſcendant, niſi in his eadem que in ſingulis dignitatibus, vt ſuperius[e] prefiximus, fuerint tempora cuſtodita.

Item Auguſtinus ad Eudoxium.

Eccleſiaſtica officia nec auida electiōe mōachi ſuſcipiāt, nec blādiēte deſidia reſpuāt.

UOs aūt fratres exhortamur in dn̄o vt ppoſitum veſtrū in dn̄o cuſtodiatis et vſq; ad finē vite perſeueretis: ac ſiqua opera[f] veſtra mater eccleſia deſiderauerit: nec elatione auida ſuſcipiatis[g], nec blādiente deſidia reſpuatis: ſed miti corde obtemperetis deo, cū manſuetudine portantes eū q nos regit: qui nos dirigit mites in iudicio: q docet manſuetos vias ſuas. nec ocium veſtrum neceſſitatib⁹[h] eccleſie preponatis: cui parturiēti ſi nullo boni miniſtrare vellent, quomodo naſcereminí non inueniretis.

Item Pelagi.pa. Bono. epiſcopo Sauinati.

Gelaſius quendā ruffinū monachū iubet ſacerdotē fieri, ⁊ in qdā baſilica ordinari.

IN parochia tua baſilica ſancti Laurētij que in poſſeſſione[i] filij et conſiliarij noſtri viri magnifici Theodori fundata eſt, officiū preſbyteri deeſſe cognouim⁹: ⁊ qr prefat⁹ filius noſter nobis retulit ſe inueniſſe ruffinū quēdam monachum olim ſibi vita religione et moribus comprobatum, ⁊ hunc poſtulat ibi preſbyterū conſecrari quod ſubito[k] fieri nos prorogata[l] obſeruātia nō acquieuimus: ideo dilectio tua his literis acceptis ſabbato veniēte faciat

c Nec ſaltu. i. prermiſſis ordinib⁹: vt.lij.diſt.ſollicitudo. Uel. i. nō ſeruatis interſtitijs: vt.lxxvij.diſt.in ſingulis. ſed eſt contra.lxxvij.diſt.ca.vlt. vbi dicit ꝙ monach⁹ omnes ordines intra annum poteſt recipere. ſed illud ex diſpenſatione; quod hic dicit, eſt ius commune.

d Ad epātus. vt ſi ſit preſbyter, poſt decem annos poteſt epiſcop⁹ fieri: vt.lxxvij.diſt.quicunq;.

e Superius. ē.lxxvij.diſt.c.j.ij.⁊.iij.Jo.

UOs autē.§ Caſ⁹. Quidā erāt monachi vel canonici regulares, qui qn̄ eligebant ad dignitates, reſpuebant omnino: qd dicit Auguſt. nō eſſe faciendum: ſed auide dignitates appetere non debēt, nec eas reſpuere cū neceſſe eſt: ſed miti corde obtēperare: qm̄ ſi ociū neceſſitatib⁹ eccleſie ſemper preponerent, nullus inueniret per quem renaſceret ecclia.

f Opera. arg. ꝙ ſi cleric⁹ ſit operas aliquas, illas tenet preſtare eccleſie. extra de poſtu.ca. ſi. ſed cui⁹ expenſis preſtabit eas? videtur ꝙ expenſis eccleſie: vt arg.xij.q.ij.charitatē, maxime ſi nō habet pprium de quo hic loquitur. Secus tamen eſt in liberto qui preſtabit opas ppriis ſumptib⁹ patrono ſuo, niſi paup ſit: vt.ff. de ope. libe. ſuo. hic tn̄ non loqtur de talib⁹ operibus, ſed tātum de poſtulatione vł ↄſolatione recipiēda. Item arg. ꝙ ſi alicui de eccleſia iniungitur aliqua legatio, tenetur eā recipere: vt.iij.q.j.cap.nulli.

Libertus ppriis ſumptib⁹ pſtare debz operas patrono.

Cōc. l. vnica C. de cadu. tol. ⁊.ff. et C. de ope.pu. l.ſi qn̄ ↄceſſa.

g Suſcipiatis. ſi.viij.qō.j.in ſcripturis.

Et.c. ſciēdū. ⁊.c.qui epātū. j.q.vj. ſicut ſe ſm L.

h Neceſſitatib⁹. ē.vij.q.j.ſcias.

IN parochia.§ Caſ⁹. Theodorus ↄſiliarius pape petijt a papa ruffinū monachū in pſbyterū ordinari in baſilica ſancti Laurentij: quā quōdā in ſua poſſeſſione fundauerat, et in parochia boni epī Sauinati. vn̄ papa pcipit Bono epiſcopo vt in primo ſabbato faciat eū diaconum, ⁊ in media hebdomada papa eū in pſbyterum ordinabit, vt in prefata baſilica ſacra miniſteria in paſchali feſtiuitate valeant adimpleri.

i In poſſeſſione. i. que fuit eius. ſi.xviij.q.ij.abbatē. cū eīn fundata eſt eccleſia, nullā habet ibi poteſtatem: vt.x.q.j.nouerint.

k Quod ſubito. tempore egemus vt aliquid maturius agamus.l.diſt.ponderet.

l Prorogata. i. dilata.

a ¶ Eum diaconum. Ergo ſubdiaconus erat iſte qui fuit electus ad regimen parochialis eccleſie. Subdiaconus enim ad hoc licite eligitur: vt extra de etate et qualitate, preterea. immo etiam ad epiſcopatũ: vt extra eo. titu. a multis. Item aliud notabile eſt hic, ꝙ ſi patronus preſentat epiſcopo mõachum aliquem, ꝙ tenetur epiſcop⁹ eum inſtituere. et dicunt quidam ꝙ et tũc tenetur epiſcopus eũ recipere cum ſubeſt neceſſitas vel vtilitas: vt .j. e. cũ ꝓ vtilitate. ⁊ .lv. di. priſcis. et id quod legitur extra de ſta. mo. monachi. ⁊ c. qđ dei. intelligunt ꝙ non debent prefici parochialibus eccleſijs niſi ſubſit neceſſitas vel vtilitas. Jo. Sed certe idẽ eſt de ꝗlibet alio clerico. B.

Mediana. Cũ cãtatur ſitientes.

b ¶ Mediana. ſ. lxxvij. diſ. in ſingulis. contra.

c ¶ Faciemus. ꝑ alium. quẽ eñ papa in diaconem ordinat, ãmodo non põt recedẽ ab ipa curia romana: vt j. q. j. filium.

Mona' chum a ꝑſono preſentatũ dz epũs iſti tuere.

eum diaconum[a]: ⁊ ſi deus voluerit, ⁊ vixerimus mediana[b] hebdomada preſbyterum faciemus[c]: quatenus ſuperueniente paſchali feſtiuitate ſacra miniſteria ĩ memorata baſilica a perſona cõpetenti valeant adimpleri.

Item Grego. in regiſtro.

¶ Qui de clerico monachus efficit̃: ꝑprio epõ ordinãte poterit eligi ⁊ conſecrari.

SI quem a clericatu in monaſticam[d] cõtigerit venire cõuerſationem: ſi talis vite monachus fuerit, vt epũs cui ante militauerat, eum dignum ſacerdotio preuideat: in loco quo iudicauerit eligi poterit et ordinari.

Item ex conci. Agathenſi.

¶ Sine teſtimonio abbatis ad clericatus officium monachi non eligantur.

MOnachi vagantes ad officiũ[e] clericatus (niſi eis teſtimoniũ abbas ſu⁹ dederit) nec in parochijs nec in ciuitatibus[f] ordinentur. Si enim neceſſe fuerit clericũ de monachis ordinari: cum conſenſu[g] ⁊ volũtate abbatis preſumat epiſcopus.

¶ Item ex cõci. Hilerdenſi.

¶ Cũ abbat̃ volũtate monachi ordinent̃ quos ꝓ vtilitate eccl̃ie epũs ordinare voluerit.

CUm ꝓ vtilitate[h] eccleſie aliquos monachorũ in clericat⁹ officio epũs probauerit promouẽdos: cũ abbatis[i] volũtate debẽt ordinari. Ea vero que in iure monaſterij de facultatibus offeruntur, in nullo diioceſana[k] lege ab epĩs contingantur.

Itẽ ex conci. Terraconenſi.

¶ Sine abbatis imperio ad clericatus officium monachi non eligantur.

MOnachi a monaſterio foras egredientes, ne aliquod miniſterium eccleſiaſticum[l] preſumant agere prohibemus, niſi forte cum abbatis imperio. Similiter vt nullus eorum, id eſt monachorũ: forenſis negocij ſuſceptor vel executor exiſtat, ſibi id quod monaſterij expoſcit vtilitas[m] abbate[n] ſibi nihilominus imperante.

Dic clarius mediana. i. in ſabbato qđ ꝑcedit dñicaz de paſſiõe cũ cãtat̃ ſi clerici... tũc eñ celebratur generalis ordinatio clericorũ. lxxvij. di. ꝑncipali. lxxv. di. ordinationes. ij.

SI quẽ. ¶ Caſus. Quidaz clerici fcti ſũt monachi. queſitũ eſt a Greg. vtrum de monachali ꝓpoſito poſſint eligi ad eccleſiã ſecularẽ. Et reſpondet ꝙ ſic ſi epũs cui ante militauerant, eos dignos iudicauerit.

d ¶ In monaſticam. ſ. vij. q. j. hoc nequaꝗ̃. ꝯtra. ſed ille ad penitentiam deſcendit: hic meritũ augere propoſuit. quod vbi non exprimitur, ex varietate preſumitur adminiſtrationũ relictarũ. ⁊ hoc bene diſtinguitur extra de renuncia. poſt tranſlationem.

MOnachi. ¶ Caſus. Statutũ fuit in cõcil. Agathẽſi vt monachi exeuntes de monaſterijs cauſa vagandi, nec in ciuitate nec ex̃ ad clericatus officiũ ordinent̃, niſi abbas dederit eis teſtimoniũ. Sz ſi expedierit, cum conſenſu ⁊ voluntate abbatis ab ipſo fiat.

e ¶ Ad officiũ. officiãdo eccleſiã. ſz priuatim pñt celebrare. extra de cleri. peregri. c. tue.

f ¶ Nec in ciuitatibus. Non eſt dubium quin a clericatu tranſeatur ad monachalem vitã: quia diſtrictior eſt vita monachoꝝ ꝗ̃ clericorum. Sed mirum eſt quo modo ad clericalem vitam permittitur tranſire a monachali vita, vt hic, ⁊ in precedẽti. c. et. lviij. di. c. j. et. ij. cum de magis diſtricta vita ad minus diſtrictã vitam tranſire nõ licet: vt. xcij. diſt. legimus. in fi. Rñ. ad prelaturã ideo tranſit ex diſpẽſatione, vt proſit: ⁊ tunc votum non frãgit, qꝛ iſtud in melius cõmutat̃. melior eſt eñ publica vtilitas ꝗ̃ priuata. ſ. e. vos aũt. ꝗ autẽ ſic tranſit vt preſit, peccat mortaliter. votũ eñ frangit.

Monach⁹ ad clericalẽ vitaz trãſire ꝑmittit̃.

g ¶ Cõſenſu. hoc eſt. ſ. lviij. di. ca. j. et. ij. Joan.

CUm pro vtilitate. ¶ Caſus. Duo epĩ contra iuſtitiã faciebant. nam ſine cõſenſu abbatũ monachos ordiabãt, et a monaſterijs tertiã vel quartã decimarũ ⁊ cathedraticũ exigebãt: et ideo reprehẽdũtur in concilio Hilerdeñ. ⁊ prohibet conciliũ ne decetero talia fiant.

h ¶ Pro vtilitate. Uel pro neceſſitate. ſ. c. proxi. et. lv. diſt. priſcis. ſed. ſ. eo. ca. in parochia indiſtincte loquit̃.

i ¶ Cũ abbatis. Videt̃ ergo ꝙ epiſcopus inuito abbate nõ poſſit monachũ pficere eccleſie alicui, vel facere ipſum clericũ ſuum: vt hic, et. ſ. ca. pxi. ⁊ .lviij. diſ. c. j. ⁊ .ij. Sed cõtra ſ. e. qui vere. ⁊ .ſ. qõne. vij. cum paſtoris.

Sed epĩ etiã ſoli⁹ ſine abbate vbi eſt vtilitas monaſterij vt in. c. h alleg. vere. ſz nõ ſine mãdato epĩ vel abbat̃ ꝑz Innocent. et ho. qui ita not. ex. đ re iud. cũ J. ⁊ A.

k ¶ Dioceſana. i. nec tertiam nec quartam dabunt epiſcopo. ſz de hoc notatum eſt. x. queſtione. j. in ſumma.

MOnachi. ¶ Caſus. Duo prohibentur in hoc cap. Primum eſt ne monachi ſine abbatis imperio eccleſiaſticum aſſumant officium. Secundum eſt vt non ſint aduocati vel iudices vel procuratores, niſi pro vtilitate monaſterij, ⁊ abbate imperante.

l ¶ Eccleſiaſticum, officiando eccleſiã. ſed priuatim poſſunt celebrare.

m ¶ Utilitas. ergo licet aliquid bonũ ⁊ vtile ſit, nõ tamen eſt agẽdũ niſi eo modo quo fieri debet, vt. xj. q. iij. quid ergo. xij. q. ij. quatuor. ⁊ .j. de cõſe. diſt. v. non oportet. ⁊ .ff. de re milita. l. iij. §. in bello.

n ¶ Abbate. Poteſt ergo monachus eſſe procurator eccleſie ſue de licentia ſui abbatis, et etiam aliorum. ſ. eo. qui vere. ⁊ .lxxxvj. diſtinc. peruenit. ⁊ dixi. ſ. eo. de preſentium. videtur etiam ꝙ ſine mandato: vt. C. de ꝓcu. exigendi. ſicut miles procurat cauſam ſui numeri: qui alias non poteſt eſſe procurator: vt. ff. de procurato. filiuſfamilias. Sed hec ratio non habet hic locum: quia monachus nec cauere poteſt de rato: nec pſtare

Monach⁹ põt eſſe ꝓcurator.

cautionem iudicatū ſolui: ad que tenetur procurator qui ſine mandato interuenit. ſi tamen geſſit vtiliter, et eccleſia habet ratum: non propter hoc poteſt irritari quod factum eſt: vt. C. de procura. non eo minus. arg. contra. xcvj. diſtin. bene. in fine.

b ¶ Malus choraula. Qui incipit cantum in choro/ vel qui choreas ducit.
c ¶ Bonum. Jd eſt perfectum. † ſunt tamen monachi meliores. i. perfectiores clericis. ⁊ ſic non obſtat contra. xvij. diſtin. quantumlibet.

Legi. ¶ Caſus. Donatus et frater eius monachi erant in parochia Auguſtini: q̄ cōtra voluntatem eius egreſſi de monaſterio / reuerſi ſunt in regionem ſuā: vbi p̄ſidebat Aurelianus ep̄s: a quo petierūt ad clericale officiū ꝓmoueri: aſſerētes ſe de volūtate Auguſtini veniſſe, vt potiꝰ eſſent vtiles ſuis q̄ʒ alienis. ſʒ Aurelianꝰ de hoc dubitans, conſuluit Auguſtinum ſi de volūtate eiꝰ receſſerunt: ⁊ an velit vt ꝓmoueātur ad ordinē vel prelationē clericalez. Nunc Auguſt. reſcribit ei dicens ꝙ eo renuente receſſerunt/ ⁊ dicit ꝙ ꝓmoueri nō debēt. Et hoc ꝓbat quatuor rōnibus. Prima eſt ꝓpter malū exemplū: qꝛ ſi iſti fugitiui ordinarētur/ putabūt alij facilius ſe promoueri ſi eodem modo fugiāt. Secunda eſt: qꝛ iniuria fit ordini clericorum ſi tales eligantur/ cū de monaſterijs n̄ ſoleāt eligi vel aſſumi ad clerum niſi meliores et ꝓbatiores. Tertia ratio eſt: qꝛ laici nos deridebunt dicentes ꝙ malꝰ monachus, bonꝰ clericus eſt. Quarta eſt: qꝛ bonus monachus vix bonum clericū facit. Ubi autem rōnes incipiūt/ facile per te videbis.

Item Aug. ad Aurelianū.

¶ Ad clericatus militiam nō eligantur deſertores monaſteriorum.

Legi ep̄ſtam benignitatis tue de Donato et fratre eiꝰ: ⁊ q̄d reſpōderē diu fluctuaui: ſed tn̄ etiā atq; etiā cogitāti q̄d ſit vtile ſaluti eoꝝ quibꝰ nutriēdis in xp̄o ſeruiuimꝰ: nihil aliud mihi occurrere potuit, niſi non eſſe viam dandā ſeruis dn̄i vt ſe faciliꝰ putēt eligi ad aliquid melius ſi facti fuerint deteriores[a] etenim ipſis facilior lapſus, et ordini clericoꝝ fit indigniſſima iniuria, ſi deſertores monaſterioꝝ ad militiā clericatus eligātur: cū ex his qui in monaſterio ꝑmanēt, nō tn̄ niſi probatiores atq; meliores in clerum aſſumere ſoleamus: niſi forte (ſicut vulgares dicunt) malus choraula[b], bonꝰ ſymphoniacus eſt: ita ipſi vulgares de nobis iocabunt dicentes: malꝰ monachus, bonus clericus eſt. Nimis dolēdum eſt ſi ad tam ruinoſam ſuperbiā monachos ſuberigimus et tam graui cōtumelia clericos dignos putamus, in quorū numero ſumꝰ: cū aliquando bonus etiā monachus vix bonū[c] clericū faciat, ſi adſit ei ſufficiens cōtinentia: ⁊ tamen deſit iſtructio[d] neceſſaria, aut perſone regularis itegritas. Sed de iſtis credo ꝙ arbitrata ſit beatitudo tua ꝙ noſtra voluntate (vt ſuis potius corregionalibus vtiles eſſent) de monaſterio receſſiſſent: ſʒ falſum eſt. ſponte abierunt: ſponte deſeruerunt nobis quantum potuimus pro eorum ſalute renitentibus.

His autē oībus authoritatibus monſtrat ꝙ monachi qui ſunt a poplo electi, et ab ipſis ep̄is cum cōſenſu ſui abbatis ſunt ordinati: legitime ptātez ſuaʒ exequi valēt. Jllud vero Gregorij[e]: Nemo poteſt obſequijs eccl'iaſtic; deſeruire ⁊c̄. de illis intelligēdū eſt q̄ in numero cardinaliū vel ep̄oꝝ ordinati, monaſterij ſui diſpēſationē ſibi reſeruare ꝯtēdunt. Unde idē Greg. ſcribit Mariano ep̄o Rauenna.

¶ Pro abbatis vel monachi promotione nullo modo grauentur monaſteria.

Nec p cuiuſlibet monachi aut abbatis ꝓmotione onus fortaſſe aliqd̄ monaſteria ſuſtineant, ſtudendū eſt nobis vt ſi quiſpiam monachorum ex quocūq; monaſterio ad clericatus officium vel ſacrum[f] ordinem acceſſerit[g]: non ibi aliquam vlterius habeat poteſtatem.

Idem Maximiano Syracuſano epiſcopo.

¶ Qui eccleſijs quoquo modo militāt, abbates monaſteriorum eſſe non poſſunt.

d ¶ Inſtructio. ſufficit monacho ꝙ tantū bonus ſit lʒ ſit illiteratꝰ vel irregular; : q̄ duo nocent clerico promouendo. lv. diſt. ca. j. ⁊. xxxvj. diſti. illiteratos.

¶ His autem omnibus. ¶ Hec eſt tertia pars queſtionis in qua probat quod dicitur ꝙ nullus debʒ tenere locum in monaſterijs ⁊ i eccleſijs ſecularibꝰ. Joan. de fan.

¶ Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradictis capit. dicens ꝙ ſi monachi a populo eligātur, ab epiſcopis cum conſenſu abbatis poſſunt ad militiam eccleſiaſticam ordinari. Sed quia Gregorius videtur dicere contrarium: vt. ꝫ. e. q. nemo. ideo dicit illud ca. intelligi de illis qui ordinati in numero epiſcopoꝝ vel cardinaliū inſimul eccleſiaſticam militiam et monaſteriorū diſpenſationem ſibi reſeruare contendunt: qd̄ fieri non debet: vt probatur per duo ſequentia ca.

e ¶ Illud ꝟo Gregorij. vt. ꝫ. e. ca. ij.

Ne pro cuiuſlibet. ¶ Caſus. In archiep̄atu rauēne cū monachi vel abbates ad eccleſiaſticū offi̅m ꝓmouerent, in monaſterijs ptātē ſibi reſeruare volebāt. precipit ergo Grego. Mariano ep̄o Rauennati ne hoc decetero fieri patiatur.

a ¶ Deteriores. Nam nemo ex delicto ſuo facit cōditionem ſuam meliorē. ſic. xij. diſtin. nos cōſuetudinem. ff. de dona. iter vir. et vxorem. l. iij. §. j. ⁊. ff. quod vi aut clam. ſeruius. ſic extra de ſimo. ſicut in fine. et extra de ſenten. excom. ſi vere. Et econuerſo ex merito non debet quis cōſequi penam. extra de fideiuſ. peruenit. extra de dona. inter vir. ⁊ vxo. et ſi neceſſe.

f ¶ Sacrum. Jd eſt epiſcopatum. ‡
g ¶ Acceſſerit. Bene dicit acceſſerit: ſcʒ cum effectu. non enim deſinit eſſe prioris eccleſie prelatus niſi habeat corporalem poſſeſſionem ſecunde: vt. j. xxj. q̄ōe. ij. ſi quis iam. et extra de elect. cum in cunctis. ſed de hoc dicitur. xcij. diſt. ſi qui epiſcopi. Joan.

† Scʒ q̄ ad inſtructionem ⁊ integritatē regularis pſone: vt mōſtr: alſ ſūt monachi ⁊c. vt ſe quitur. Lau. iij. ps.

‡ de hoc xvij. q. j. i ſum ma.

PReſbyteros,diaconos ceteroſqꝫ cuiuſlibet ordinis q̄ eccleſijs quoquo modo militant,abbates [a] per monaſteria eſſe nō permittas: ſꝫ aut amiſſa [b] clericatus militia monaſticis non promoueantur ordinib⁹:aut ſi abbatis loco permanere decreuerit,clericatus nullaten⁹ permittant habere militiā. Satis em̄ incōgruū eſt ſi cū vnū ex his pre ſui magnitudine diligēter q̄s non poſſit explere,ad vtrūqꝫ [c] videat idone⁹. Hoc vel generaliter vel ſpeciali priuilegio dictuꝫ pōt intelligi:ſicut et de quodā monaſterio in regiſtro Greg. legitur hoc modo.

De quodā xenodochio cuius abbas ad epiſcopatum eligi prohibetur.

HInc eſt etiā ꝙ xenodochiū ſeu monaſterium qđ in eodē Frācoꝝ regno cōſtitutū eſt:q2 per ambitiones ⁊ cōtentiones quorūdā nō canonice tractabatur,a peruerſitate malorum liberare cupiēs precepit vt ſine regali ꝓuiſione ⁊ monachoꝝ electione nullus ibi abbas aliqua vnqꝫ ſubreptiōe introduceretur. Precepit etiā vt eiuſdē monaſterij abbas nunqꝫ [d] ad epatū eligeret:ne forte occaſione epatus abbatia aliquid detrimenti [e] pateretur.qđ priuilegium ita eſt illius eccleſie,vt comunem legē regib⁹ vel abbatib⁹ omnino dare non poſſit. Non em̄ quod vni ſigillatim [f] cōceditur:ſtatim omnibus conuenit. Superiori authoritate non

Preſbyteros. ¶ Caſus. In epatu ſyracuſano quidam volebant dignitatem eccleſiaſticā gubernare,in monaſterijs eſſe abbates,vel ecōuerſo.q̄re precipit Greg. Maximiano epo vt hoc fieri nō permittat. nam cū vnū officiū ꝓpter ſui magnitudinē aliquis diligenter non poſſit adimplere,incongruū eſt vt videatur ad vtrūqꝫ idoneus ⁊ bonus.

Clerici ſeculares nō eligunt ad platuras regulares,

a ¶ Abbates. ſꝫ quomodo poterāt clerici ſeclares eligi in abbates,cuꝫ hoc ſit ꝓhibitum: vt extra de elec.cū cauſam.⁊ melius e.tit.cum in magiſtrum.⁊ e.ti.cū ad noſtrā? Reſpō.nō eliguntur,ſed poſtulātur. ſic.lxi.diſtin.Oſius.ſꝫ forte cum prius erāt monachi,fuerunt aſſumpti ad parochiales eccleſias,⁊ poſtmodū cū electi eſſent in abbates,volebant retinere ecclias priores. † et ex hoc videtur eſſe melior cōditio monachorum q̄ clericorū ſi monachi licite eligunt ad ſeculares prelaturas:⁊ clerici non poſſunt eligi ad monachorū prelaturas:cum ſit arg.ij.q.vij. ſicut.j.xxviij.q.j.oēs. Sed quero rationē illius diuerſitatis. Si dicas ideo quia clericus non eſt peritus in regula monachali:eadeꝫ ratione nec monachus poteſt eligi in epm ſi nō eſt peritus in regula clericali: vt.ſ.ca.ſic viue.⁊ ca.ſeq.qđ cōcedo. Sed quid ſi clericus ſit peritus in regula monachali,nunquid tūc pōt eligi in abbatē,cum ratio cōſtitutionis ceſſet in eo: vt.lxj.diſt.§.his omnibus.ver.ſed ſciendum? Dico ꝙ non:q2 licet ſciat regulā:non tamen ꝓbatus eſt in ea:⁊ graue eſt inexpertos ⁊c̄. vt.xix.q.iij.monaſterijs.quia nec ipſe eſt ꝓbat⁹ in habitu:nec ipſe ꝓbauit habitū:in q̄ maxima vis ordinis conſiſtit.

† Scilꝫ parochiales in quib⁹ erāt intitulati: et hanc electurā habebāt. i.e. §.ſuperiori ꝑꝫ Z.

b ¶ Amiſſa.ergo delinquēti dat electio.ſic ex̄ de iur. pa. † eā te.arg.ꝯtra.ff.de pe.he.ſi rē ⁊ preciū.

† al's ꝺ eta.et quali,

c ¶ Ad vtrūqꝫ.ſimi.lxx.diſt.ſanctoꝝ.⁊.C.de aſſeſſo.l. vlt.ſ.lxxxix.diſt.ſingula.

¶ Hoc vel generaliter. ¶ Caſ⁹. Dictū eſt.ſ.ꝙ abbas elect⁹ in ſecularē ꝓlatū nō debet ipſe abbas remanere:vel etiā aliq̄s elect⁹ ſecularis prelat⁹ in abbatē non permittit habere militiā clericalē. Nūc v̄o dicit ꝙ hoc pōt intelligi generalr̄ de oib⁹,vel ſpecialr̄ de q̄buſdā. qđ ꝓbat per ſeq.ca. Sed predictū ꝓximū ca.intelligit quādo ſimul volebāt habere vtrūqꝫ,ſꝫ ad alterū poterit eligi. vnde videt mihi ſine preiudicio melioris intellect⁹ ꝙ Gra.male cōtinuauerit. B.

Hinc eſt etiā. ¶ Caſus. Beneuē.ſic ponit hunc caſum. De quodaꝫ monaſterio Frācie abbates in epos eligi conſueuerant:de quoruꝫ electione monaſteriū grauabatur:⁊ poſtea per ſeditiones ⁊ ambitiones abbates nō canonice ſubſtituebant. Dedit ergo Gre. ſpeciale priuilegiū ⁊ regi Fran coꝝ,⁊ ipſi monaſterio. Regi vt deberet electioni abbatis intereſſe,ne aliqua ſeditio oriretur. Monaſterio,ne decetero abbas inde ad epatum eligeretur. Quod priuilegiuꝫ ita eſt ſpeciale illius regis ⁊ illius monaſterij,vt ad cōſequentiam aliorum trahi non debeat.

d ¶ Nūqꝫ.ſꝫ nōne poti⁹ eſt oppro- briū q̄ priuilegiū ꝙ abbas in epm eligi ꝓhibet? Rn̄deo:in hoc eſt priuilegiū ꝙ eccleſia nō cogit † dare abbatem ſi eligit in epiſcopum.

Abbas in epm quandoqꝫ nō eligit.

† .i.non pōt cogi ꝑ aliquē aliū a papa.

e ¶ Detrimenti. ſolēt em̄ abbates electi in epos diſpgere res ecclie ſue cum ſe receſſuros ſperāt,q2 nō parcit ꝓpris regimen breue. argu. ff. de exer. l.j. circa pn. de pe.diſt.iij.inter hec hircum.

f ¶ Sigillatim. arg.ꝙ priuilegiuꝫ conceſſum vni non extendit ad alios. ſ.c.di.contra morem. vij. q.j. petiſti.tamen ius vni conceſſum extenditur ad alios.ſ.diſt.v.ad eius vero. Item quod primatibus cōceditur,videtur cōceſſum ⁊ illis qui ſubſunt eis: vt.C.de aduo.diuer.iudi.l.reſtituēde. Itē licet perſonalia iura nō extēdant ad alios,tamē quādoqꝫ poſſunt ꝯcedi alijs.nā minor cedit alijs beneficiū reſtitutionis: vt.ff.e.l.ꝙ ſi minor.in prin.licet ſit arg.cōtra.vt.ff.de admini.tu.licet ex pluribus.⁊.ff. de reg.iur.l.in omnibus.

Priuilegium vni⁹ ad alteruꝫ nō extēditur,

¶ Superiori. ¶ Caſ⁹. Grat. hic aliter interpretatur illud ca.preſbyteros.q̄ in ſuperiori §.et melius. Diuiditur ergo iſte §.in tres partes. In pma parte dr̄ ꝙ ꝑ iſtud ca.preſbyteros ⁊ diacones,nō prohibētur abbates fieri ſacerdotes,cū beat⁹ Benedict⁹ preceperit abbates dare benedictionē ſuis fratrib⁹,qđ officium non eſt niſi ſacerdotū:⁊ euangeliū legere,quod eſt ſacerdotum officiū.ſed prohibent tales fieri ſacerdotes ⁊ diaconi qui in clericali militia cogunt iugiter permanere retinendo abbatias,vel ecōuerſo. In ſcđa parte reſpōdet quibuſdam obiectionibus ſupradictis in quib⁹ dicitur ꝙ officium monachi non eſt docere,ſed plāgere,et ꝙ ſine concilio preſbyterorum eis nil agere licet,⁊ ſimilia.⁊ dicit non eſſe ita intelligendum vt monachis non liceat docere,quia ſm̄ hoc negaremus Gregoriū et beatum Martinum et alios multos habuiſſe officiū predicandi.ſed ſic ſunt ſupradicte obiectiones intelligende,vt ex eo ꝙ quis monachus eſt,non doceat ſed ſua et aliorum peccata plangat.et ex eo ꝙ ad clericatum eligitur,officium habeat docendi. In tertia parte ponit aliam ſolutionē,dicens ꝙ omnia ſupradicta ca. que prohibent monachis officia clericorum exercere, loquuntur de quibuſdam monachis laicis.et ad hoc probandum inducit authoritatem. Hierony, et le-

gem ſequentē. Secūda pars incipit: Item illud. Tertia ibi: Monachos vero.
¶ Superiori authoritate. ſ. pbr̄os.
a ¶ Abbates. id eſt ſacerdotes nō prohibentur fieri abbates.
b ¶ Niſi ſacerdotū. vt. xxv. diſ. perlectis.
c ¶ Lectionē. hoc melius intelligūt illi qui nouerūt regulā btī Bn̄dicti.
d ¶ Fieri. ſupple abbates.
e ¶ Teſtatur. ꝫ. eo. de monachis.
f ¶ Ex eo. ſic aliḋ facit quis in eo ꝙ homo, ⁊ aliḋ in eo ꝙ pctōꝛ: vt. xxiij. q. iiij. duo iſta.
g ¶ Monachos. alia ſolutio.
Generaliter. ¶ Caſus. In hac. l. ponunꝛ q̄nq̧ gn̄a perſonaꝝ, ſcꝫ epi, pbr̄i, diaconi, ſubdiaconi, et monachi licet non ſint clerici: quib⁹ omnib⁹ Leo imperator concedit priuilegiuꝫ vt donec ſacroſanctis eccleſijs ⁊ oipotēti deo ſeruiunt, ſint imunes ab omni tutela ⁊ cura cuiuſcūq̧ generis ⁊ cuiuſcunq̧ perſone. Si vero diuagantes officijs non interſint, iſtam non habeāt immunitatē: qḋ precipit obſeruari: nō ſolū in Romana ciuitate ſed etiā in Cōſtātinopolitana ⁊ in omni terra in qua nomē Chriſti colitur.
h ¶ Monachos. Epis ⁊ monachis interdicit cura et tutela: vt. lxxxviij. diſ. eps. ⁊ .ꝫ. eo. de preſentiū. et. c. monachi a monaſterio. niſi forte miſerabilium perſonarum: vt. lxxxvj. di. ca. vlt. alij vero clerici ſponte poſſunt ſuſcipere: vt. lxxxvj. diſt. peruenit. Eſt ergo priuilegiū clerici ꝙ non tenetur recipere tutelā alicuius: cū tamē velit ⁊ poſſit ſuccedere ab inteſtato, quod eſt contra legem illaꝫ inſti. de le. pa. tu. §. q: pleruq̧. ⁊ .ꝫ. lxxxvj. diſtin. peruenit. vbi habes de hac materia.
i ¶ Nō diuagantes ar. ☨ ꝙ ſcholares in ſcholis non debēt pcipere ſtipēdis: vt. xij. q. ij. conceſſo.
i ¶ Nō diuagātes. arg. cauſa ceſſante ceſſat pūilegium. lxxxiiij. diſt. quiſquis. extra de cle. non reſi. quia nonnulli. extra de deci. ſuggeſtuꝫ. C. de reſt. mi. l. vl. inſtit. de excu. tut. §. itē hi qui. reipublice eīn̄ cauſa abſēs excuſatur a tutela ſed ſi ante fuit tutor, ſimilr̄ refutat onus tutele. ff. de iudi. l. ij. §. eleganter. in fi. ff. pro ſocio. l. actione. §. itē vnde ſi aliqḋ pūilegiū datū eſt religioſis, ceſſante religione ceſſat pūilegium: vt. xxv. q. ij. c. vlt. ⁊ extra de verbo. ſigni. abbate. in fi.
¶ Nouarū et Caſus. In ſuperiori l. datū eſt priuilegiū clericis vt a tutela et a cura ſint imunes. nūc oſtendit Gra. ꝙ ⁊ aliud priuilegiū habēt, ſcꝫ ne collationes ⁊ ſordida munera pſtare cogāꝛ. ⁊ ad hoc probādum inducit ꝯſtātini. l. cuius caſ⁹ ptꝫ. ⁊ etiā legem honorij.
k ¶ Sordidorū. vt calcis coquēde: arene fodiende.
l ¶ Mancipia veſtra. ſimiliter vxores: vt. C. de epiſc. et cle. l. ij. ⁊ eorum colōi: vt. lxxxix. di.

prohibētur abbates[a] ſacerdotes fieri: cum beatus Benedictus iubeat abbatē fratribus egredientibus ⁊ regredientibus benedictionē dare: quod nō niſi ſacerdotum[b] eſt. lectionem[c] quoq̧ euangelij ſimiliter abbati ad legendū tribuit quam ſubſequēti oratione legere ſimiliter ſacerdotalis officij eſt. ſed tales ſacerdotes vel diaconos fieri[d] prohibet, q̄ in eccleſiaſtica militia cogātur iugiter permanere. Item illud Hieronymi ☨ ad riparium ⁊ deſideriū. Monach⁹ non doctoris, ſed plangentis habet officium. Et ad Heliodoꝝ. Alia cauſa eſt monachi, alia clerici. Et ad Ruſti.

☨ aduerſus Uigilātiū ad riparū preſbyteꝝ.

Sine conſilio prebyterorum monachis nihil agere licet: nō ita generaliter intelligendum eſt, vt nulli monachorum liceat docendi officium aſſumere. ne beatum Greg. aut Augu. Anglorum epiſcopū beatū quoq̧ Martinū, innumeros etiam quos de monachica cōuerſatione ad ſummum ſacerdotij gradum ſcriptura teſtatur[e] eſſe promotos, cogamur negare officium docendi habuiſſe, aut in die conſecrationis ſue aſſeramus eos a priori propoſito diſceſſiſſe: qḋ (vt Innocētius teſtaꝛ) nulli facere lꝫ. Voluit ergo Hieronym⁹ diſtinguere inter perſonā monachi ⁊ clerici: oſtendens q̄d cuiq̧ ex proprio officio conueniat.

Aliud enim cōuenit cuiq̧ ex eo[f] ꝙ monachus eſt: aliud ex eo ꝙ clericus eſt. Ex eo ꝙ monachus eſt, ſua ⁊ aliorum peccata deflendi habet officium: ex eo ꝙ clericus, docēdi ⁊ paſcendi populum.

Epi et monachi non pn̄t eſſe tutores

Monachos[g] vero vſq̧ ad tēpus Euſebij, zozimi ⁊ Siricij monachos ſimpliciter et non clericos fuiſſe eccleſiaſtica teſtatur hiſtoria. Idem etiam Hieronym⁹ refert monachos ſcythie conueniſſe in vnum vt ſacerdotem ſibi inuenirent qui eis miſſarum ſolennia celebraret.

Item Leo Auguſtus.

¶ Omnes clerici vel monachi tutele immunitatem habere debent.

Generaliter ſancim⁹ omnes viros reuerendiſſimos epiſcopos, necnon preſbyteros ſeu diaconos et ſubdiaconos, ⁊ precipue monachos[h] (licet nō ſint clerici) immunitatē ipſo iure omnis habere tutele, ſiue teſtamētarie, ſiue legitime, ſiue datiue: ⁊ nō ſolū tutele eſſe eos expertes, ſed etiam cure non ſolum pupillorum et adultorū, ſed etiā furioſi, ⁊ muti ⁊ ſurdi, ⁊ aliarū perſonarum quibus tutores vel curatores a veteribus legibus dantur. Eos tamē clericos et monachos huiuſmodi habere beneficium ſancimus, qui ad ſacroſanctas eccleſias vel monaſteria permanent, nō diuagātes[i], neq̧ circa miniſteria diuina deſides cum propter hoc ipſum beneficium eis indulgem⁹, vt alijs omnib⁹ derelictis, dei omnipotentis inhereant miniſterijs: et hoc non ſolum in veteri Roma, vel in hac regia ciuitate: ſed in omni terra vbicūq̧ Chriſtianorum colitur nomē obtinere ſancimus.

☨ hoc arg. nō colligit ex hac lra cuꝫ hic loquꝛ de abſentibus ex inhoneſta cā. ⁊ hic no. verbuꝫ diuagātes. ar. ꝫ. e. monachi vagantes. ar.

Nouarum etiam collationū et ſordidorum[k] munerum immunitatem acceperunt. Unde Cōſtantinus cunctis ſcribit clericis.

Iuxta ſanctionem quam dudū meruiſſe perhibemini: fundos, ⁊ mācipia[l] veſtra nullus

indicatum. ⁊ eorum familia: vt. xij. q. ij. eccleſiarum.
a ¶ Nouis. x. q. iij. vnio. et cap. quia cognouimus. extra de cen. cum apoſtolus.
b ¶ Collationib⁹. extraordinarijs vel ſuperindictis: vt. ſ. l. pri. ſoluāt tamen tributū: vt. xj. q. j. ſi tributum xxiij. q. viij. tributū. ⁊ C. de epiſ. ⁊ cleri. de his. ſ; nouas collatiões nō poſſūt laici ab eis petere ppt aliquas neceſſitates, vt h̄ dicitur, ⁊ extra de immu. ec. non minus. ſed ep̄s tēpore neceſſitatis cu; charitate aliquid moderate pōt ab eis peter̄: vt extra de cen. cu; apl's. non ergo tenet lex que dicit q̄ clerici tenētur ad inſtructionem murorū: al's itinerū: vt. C. de ſa. ſan. ec. ad inſtructionem.

¶ Placet ¶ Caſ⁹. Prefectus pretorio queſiuit ab imperatore Honorio a quibus muneribus eccleſie eſſent immunes: ⁊ rn̄det q̄ a ſordidis muneribus ſunt immunes oīno. ⁊ ſi honeſta ſint: nil extraordinariū vel de nouo eis imponatur: ſed tm̄ ↄſueta ſoluant tributa, ⁊ debitas pēſiões, ⁊ niſi cū imperator cauſa neceſſitatis per puinciā tranſitū fecerit. ⁊ ſi q̄s contra hoc fecerit poſt debite vltionis acrimoniam q̄ ↄtra ſacrilegos de promit, deportet. Preſcribere. i. ſtatuere: ⁊ in ſcriptis redigere. Tranſlationis. i. transferendorū agror. i. vt transferat dominium in rebus eccleſiarum. Signetur. i. aſſignetur. Poſt acrimoniā. i. penā extraordinariam vel excōmunicationem. Erga. i. contra.

nouis[a] collationibus[b] obligabit: ſed vacatiõe gaudebitis.

Item imperato. Honori⁹ et Theodoſi⁹. Placet rationabilis concilij tenore perpenſo diſtricta moderatiõe perſcribere a quibus ſpecialiter neceſſitatibus eccleſie vrbiū ſingular habeantur immunes. Prima quippe illius vſurpationis contumelia depellenda eſt, ne predia vſibus celeſtium[c] ſecretorum dedicata, ſordidorum munerū fece vexentur: nihil extraordinariū[d] ab hinc ſuperindictum ve flagitetur: nulla ſolicitudo trāſlationis[e] ſignetur: poſtremo nihil preter canonicam illationem, niſi quam ſi aduentitie neceſſitatis[f] ſarcina repētina popoſcerit, eius functionibus aſcribatur. Si quis cōtrauenerit: poſt debite vltionis acrimoniam[g] que erga ſacrilegos iuri promenda eſt, exilio perpetue deportatiõis mulctetur.

Hoc idem datur intelligi[h] de verbis beati Syluestri: q̄ obedientiam minorum erga maiores aſſignans ait[i]. Abbas oſtiario, monachus abbati ſit ſubditus. ſupra in tractatu ordinandorum.

Oſtendit ergo Hiero. q̄ ſimpliciter monachis nihil liceat agere ſine cōſilio preſbyterorum. Nec officium docendi ſibi aſſumere liceat ſine authoritate clericor, niſi forte diuina gratia intus ↄmoniti: ſicut beat⁹ Greg. refert in dialogo de btō Bñdicto: q̄ hoïes mōtis Caſſini ad fidē adduxit: ⁊ arā apollinis que erat ibi erecta, ſubuertit: ⁊ de quodā eqtio cui angelus in ſomnis apparuit, ⁊ eū ad predicandum miſit: qui cum de vitio lingue cōquereretur, angelus phlebotomo linguā eius tetigit, ⁊ totū illud vitium curauit. Qz vero Hiero. ſeipſum talib⁹ cōnumerat[k], tale eſt quale illud apl'i ad Philippenſes. Quicunqz impfecti ſum⁹, hoc ſentiamus. ſeipſum imperfectis connumerans. Hinc idē Hiero. alibi ait[l]: Natus in paupere domo ⁊ tugurio ruſticano. et. j. Nos ſuffarcinati auro. ſe famelicum faſtidientib⁹ mella, pauperem diuitibus connumerans: ſupra vbi agitur de clericis qui propria relinquere nolunt. c. gloria epi.

Ecce ſufficienter monſtratū eſt q̄ monachis p̄ſbyterij honore decoratis, a populo electis, ab epiſcopo inſtitutis eadem liceant que ⁊ alijs ſacerdotibus. probatur hoc etiam ex ſimilitudine cōſecrationis non em̄ in conſecratione eorū aliud dicitur, ⁊ aliud in conſecratione aliorum.

Vtriſqz enim in commune a domino benedictionē infundi ep̄us obnixe depoſcit. Et

g ¶ Acrimoniā. i. penā que traditur. ff. ad. l. iul. pe. ſacrilegij. et. xvij. q. iiij. per totum.

¶ Hoc idem. ¶ Caſus. Supra in. ſ. illo ſupiori authoritate, ⁊ i illa. l. generaliter, oſtēdit Gratianus q̄ monachi quondā nō erant clerici. nunc idem vult probare p authoritatez beati Syluestri q̄ habet. ſ. xciij. diſtin. a ſubdiacono quibus monach; ſm Hiero. p̄dicare nō licet ſine clericor authoritate niſi ſancto ſpiritu reuelante. qd probat exemplo beati Bñdicti, ⁊ exemplo equitij. Sz q̄a hec ſolutio videbat falſa, cū Hiero. ſacerdos ſe talib⁹ ↄnumeraſſet: vt. ſ. ea. alia. ideo reſpondet Grati. et dicit Hiero. hoc feciſſe vt alios monachos licēti⁹ redargueret. Et ad hoc pbādū īducit duas authoritates. ſ. Pauli ⁊ Hiero.

h ¶ Datur [ro. intelligi. q̄ monachi laici erant.
i ¶ Ait. ſ. di. xciij a ſubdiacono.
k ¶ Cōnumerat. ſ. e. alia. l; ipſe eēt pbr̄ cardinalis.
l ¶ Alibi ait. ſ. xij. q. ij. gloria.

¶ Ecce. ¶ Caſus. Cōcludit Grat. ex ſupradictis ca. q̄ monachis electis a pp'o ⁊ ab ep̄o inſtitutis, ſi pbr̄i fuerint, eadē liceāt q̄ ⁊ alijs ſacerdotibus. Nunc vero hoc idē probat ratione cōſecratiõis: q; ſic benedicūtur monachi cū ordinantur, ſicut ⁊ alij pbr̄i ſeculares, ⁊ eiſdē verbis. Igitur cum cōmunis ſit benedictio, ita videntur habere poteſtatem predicandi iſti ſicut alij. ⁊ ſicut alijs ſacerdotibus ſine licentia epiſcoporum non licet ſuum officium exercere: ita etiam nec monachis, ⁊ hoc probatur ſequenti capitu.

c ¶ Celeſtium. i. eccleſiarum. Vel intellige ſecūdum q̄ eſt extra de cen. c. j.
d ¶ Extraordinariū. i. quod repentino caſu superuenit. Extraordinarium et ſuperindictum idem eſt. C. de exacto. tributo. l. ſi diuina. lib. x.
e ¶ Tranſlationis, id eſt non eſt transferenda poſſeſſio ab eis licet non ſoluant tributum, ſicut fit in alijs: vt. x. q. ij. ſ. qui rem.
f ¶ Neceſſitatis. Nec tunc per laicos ſed per epiſcopum petetur collatio a clericis, vt extra de immuni. eccle. non minus.

Adi: dcēt d imu. eccle. q̄a plerīſq;. arg. opt. ff. de lib. exhib. ſi q̄s ex liber;.

Intellige vt habet. e. ti. ad uerſus ⁊ eo. ti. lib. vj. q̄m nōnulli. ⁊ c. clericos. de hoc etiam no. xxiij. q. viij. tributū. i gl. j. ibi videas Archi.

Phil. iij. c.

Cunctis. ❡ Caſus. Statuitur in hoc ca. vt nullus fidelis ⁊ precipue preſbyter vel aliꝰ clericꝰ abſq; proprij epiſcopi licentia aliquid agat. nullus preſbyter abſq; eius licentia miſſas celebret vel baptizet. Licentia, generali. Iuſſu, generali.

a ❡ Proprij. Niſi initietur ab alio p̄sbytero. tunc enim poteſt ſine licẽtia epiſcopi: vt. vij. q. j. epi. ⁊. ix. q. ij. nullus primas. ſ Priuatim etiã poſſũt celebrare: vt ex̃ de cle. peregri. ca. ij.

ſ Iſte canon, nulliꝰ. ⁊ ca. p̄cedẽs hic alleg. ſ. epi. nō vident ꝓbare ꝓpoſitũ allegantis qm̄ in epis loquunt: nr̄ autẽ canõ. ſ. cũctis. loq̇t in ſimplici ſacerdote parochiali: vt pʒ ex text. dicebat Io. d̃ f. ꝙ caſꝰ huiꝰ. c. cũctis. ẽ ꝙ clerici nihil debent facere ſine lr̃ia epi. ar.

b ❡ Licentia. generali.

c ❡ Miſſas. publice.

❡ De his vero. ❡ Hec eſt quarta pars q̄onis, i qua probatur p. vj. capi. ꝙ monachi tenentur ad ſolutionem decimarum. Io. de fan.

❡ Caſus. Facit h̄ Gratia. incidentẽ queſtionẽ. vtrum monachi quibꝰ cura animarũ nõ cõmittitur, debeant decimas dare, vel accipe. Et de hoc ita diſtiguit Gratia. vt de prediis que propriis ſumptibus colunt monachi, decimas ſibi retineãt. quod probat exemplo filiorum Leui, qui decimas a poplo percipiebant pro miniſterio qd̃ faciebant. Et ita pʒ ꝙ monachi nõ magis q̃ alij ſacerdotes decimas ſoluere coguntur. Sed poſtea probat contrarium, dicẽs ꝙ ſi predia cũ onere decimarũ ⁊ primitiarum ad monachos tranſiuerint: inde antiquis eccleſijs illas denegare nõ poſſunt, cum ſuo iure priuari nõ debeant. et hoc probat per ſequentia ca. Quid iuris de hoc ſit, notatur in decretalibus in ti. de decimis.

Monachi an teneãt ad decimas de agris ſuis.

d ❡ De his. Hic incidenter queritur an monachi debeant dare decimas de agris ſuis? Pro regula ergo teneas ꝙ quilibet tenetur dare decimas, niſi oſtendat ſe exemptum eſſe: vt extra de decimis. a nobis. et ẜm hodierna iura etiam Ciſtercienſes et alij regulares tenentur dare decimas de omnibus predijs ſuis que de nouo acquirunt, ſiue ea manibus proprijs colant, ſiue non: extra de decimis. nuper. ſed ẜm vetera iura ita tenebatur ꝙ omnibus religioſis conceſſum erat non dare decimas de nutrimentis animalium ſuorum, et de ortis, ⁊ de noualibus que proprijs manibus ⁊ ſumptibus excolebant. monachis vero Ciſtercienſis ordinis et templarijs et hoſpitalarijs conceſſum erat non dare decimas, nec etiam de alijs predijs que proprijs manibus et ſumptibus excolebãt: vt extra eo. ex parte. ⁊ ca. ad audientiam. et ca. ſtatuimus. De clericis ſecularibus dicũt quidam ꝙ teneantur, ſiue ſint predia eccleſie ſue, ſiue ꝓpria. Alij fauorabiliꝰ dicebãt eos non teneri dare decimas de predijs eccl̃ie ſue, ſed de ꝓprijs bene tenentur dare: vt. j. ea. q̄one. ca. decimas. et extra eod. nouum. in fine. leproſi autem non ſunt exempti a decimis, niſi tantũmodo in ortis ⁊ in animalibus ſuis: vt extra de eccle. edifi. ca. ij.

dum cõſecrat, cũctis ſacerdotibꝰ ſigillatim dicit: cõſecrent et ſctificẽtur dñe manus iſte: vt quicq̇d cõſecrauerint, conſecratum ſit: ⁊ quecũq; benedixerint, benedicta ſint.

Ecce cõis eſt bñdictio: vnde igitur diuortiũ? Sicut ergo in bñdictione vtriq; cõmunẽ nanciſcunt poteſtatem: ita in inſtitutione cõiter aſſequuntur poteſtatis executionem.

Ceterũ abſq; epoꝝ licentia nõ ſolũ monachis, ſed oĩbus generaliter clericis poteſtatis executio interdicitur.

Unde Clemens.

❡ Sacerdotalia officia ſine ꝑmiſſu epoꝝ nõ agant pbr̃i.

Cunctis fidelibꝰ ⁊ ſummopere oĩbus pbr̃is ⁊ diaconibus et reliquis clericis attendendum eſt vt nihil abſq; epi proprij [a] licentia [b] agant: nõ vtiq; miſſas [c] ſine eiꝰ iuſſu quiſq; preſbyterorũ in ſua parochia agat: non baptizet: nec quicq̃ abſq; eius permiſſu faciat.

De his [d] vero q̇ intra monaſterij clauſtra cõſiſtunt, quibus ppl̃s ad regendũ nõ cõmittitur: querit vtrũ dare vel accipere decimas debeãt. In quibus hec diſcretio ſeruãda eſt, vt de agris ⁊ vineis q̄ ad proprium ſtipendiũ colunt, decimas ſibi retineant. Si enĩ decime a populo filijs Leui reddebantur pro miniſterio quo dño deſeruiebant in tabernaculo offerẽdo ſacrificia et holocauſta pro populo: patet ꝙ monachi de proprijs predijs non magis q̃ alij ſacerdotes decimas ſoluere coguntur. Sed dicit, predia monachorum ſiue precio ſint empta, ſiue pro ſalute animarũ oblata anteq̃ in ius eorum veniſſent, baptiſmalibus eccleſijs ſiue quibuſlibet alijs: primitias ⁊ decimas perſoluebant: ille aũt eccl̃ie ſuo iure priuari nõ poſſunt. Unde in Maguntinenſi cõci. ſtatutũ inuenit.

❡ Qui res ſuas alicui dare delegauerit: decimationum prouentum priori eccleſie auferre non poterit.

Si quis laicꝰ vel clericus [e] vel vtriuſq; ſexus perſona ꝓprietatis ſue loca vel res alicubi dare delegauerit: decimationũ prouentum priori eccleſie legitime aſſignatum inde abſtrahere [f] nullam habeat poteſtatem. quod ſi facere tentauerit, talis traditio irrita [g] prorſus dicitur: ⁊ ipſe ad emendationem eccleſiaſtica coerceatur cenſura.

Item ex ꝯcilio Cabilonẽſi.

❡ Antiquiores eccleſie nec decimis nec vlla poſſeſſione priuentur.

Si quis laicus. ❡ Caſꝰ. Quidam laici vel clerici vendebant predia ſua vel donabant: et decimas prioribus eccleſijs ſubtrahebãt. quare ſtatutum eſt in concilio Maguntinẽ. vt nullo modo faciant. et ſi quis contra fecerit, irrita erit talis traditio: ⁊ vſq; ad emẽdationem excommunicabitur.

e ❡ Uel clericus. Clericꝰ ergo dat decimã: quod verum eſt de proprijs predijs.

f ❡ Inde abſtrahere. Res enĩ tranſit cum onere ſuo: vt ex̃ de deci. cum nõ ſit in homine. ſ ⁊. ff. de cõtrahen. ſ Et ex̃ emp. alienatio. ff. de dona. ad eum. §. j. et. ff. de reg. iur. nemo. ff. de diſtrac. pig. ſi creditor. de pig. et ſſis.

g ❡ Irrita. Pactũ illud nõ obſtat quin ab eccleſia vel j ſi. vbi alio poſſeſſore poſſit peti decima: vt ex̃. e. paſtoralis. ff. de hoc. de pac. inter. ⁊ ſi poſſeſſor partem fructuũ, et ille a quo cauſam habuit, etiã partẽ fructuũ ꝑcepit, vterq; cõueniendus eſt: vt ex̃ eo. ti. a nobis. ⁊ ca. tua nobis. Sʒ nũquid pactũ iſtud tenet q̃trũ ad h̄ẽtes? Uidet ꝙ ſic: vt ff. de pac. ep̃la. §. pactũ. ſed cõtra ex̃ de pac. plerĩq;.

ECcleſie. ℭ Caſus. Statutū fuit in cōci. Cabiloñ. vt antique eccleſie decimis et poſſeſſionibus ſuis non priuentur ad hoc vt nouis eccleſijs tribuantur.

a ℭ Ut nouis. Quidam hoc intelligūt in eo caſu cum prior eccleſia enormiter leditur, al'as epūs bene aufert

tur ca. xvj. q. ij. vobis. ⁊ c. vulterane. ⁊ c. conceſſo. et ca. quatuor. † Tamen dico ꝙ quelibet ruralis eccleſia etiam debet ſuas decimas in quatuor partes diuidere: vt vna ſit baptiſmalis eccleſie: alia pauperum: tertia fabrice: quarta capellanorum: licet hodie epiſcopi oīa occupēt. aliter notā. ꝭ. x. qō. j. nouerint. et contra Jo. eſt ex̄ de deci. quoniam. ⁊ ca. cū contingat. B.

ECcleſie antiq̄tus cōſtitute, nec decimis nec vlla poſſeſſiōe priuētur ita vt nouis[a] oratorijs tribuantur.

Item ex cōci. Guarmaciēſi.

ℭ Antiquiores eccl'ie ꝑpter nouas iuſtitiā ſuā nō ꝑdāt.

QUicūq; voluerit in ſua ꝓprietate eccleſiā edificare, ⁊ ꝯſenſum[b] ⁊ volūtatē epī habuerit in cui⁹ parochia eſt: licitū ſit. verūtñ oino ꝓuidēdum eſt epō vt alie eccleſie antiquiores ꝑpter nouā ſuaꝫ iuſtitiā atq; decimā nō ꝑdant ſꝫ ſemper ad antiquiores[c] eccleſias perſoluantur.

Decimas autē baptiſmalib⁹ eccleſijs ꝑſoluendas Leo papa quartus affirmat dicens.

ℭ Baptiſmalib⁹ eccleſijs decime dari debent.

DE decimis iuſto ordine nō tm̄ nobis ſꝫ etiā maioribus viſum eſt plebibus tantū vbi ſacroſancta baptiſmata dantur, debere dari.

Si ergo nulli licet decimationum prouētum a priori eccleſia cui aſſignatus fuerat, abſtrahere: ſi ius antiquioris eccleſie nouis tribuendū nō eſt: ſi decime tātūmō baptiſmalibus eccleſijs dāde ſunt: patet ꝙ monachi ex proprijs ꝑdijs decimas dare cogūtur. Sed et illa authoritas magociēſis ‡ cōcilij de vēditore vel donatore loquit̄, definiens ꝙ ille q̇ vēdit aut donat, non pōt prouentum decimationuꝫ illi eccl'ie detrahere, cui prius legitime fuerat aſſignatus. monachi aūt decīas et primitias non authoritate vendētis vel donātis, ſed authoritate eiuſdem cōcilij et Paſchalis[d] pape detinēt: a q̄bus definitum eſt vt monachi de ꝓprijs predijs decimas non perſoluāt.

Sic enim in Magociēſi ‡ cōcilio ſtatutum eſt.

ℭ Non perſoluant de ꝓprijs ꝑdijs abbates ⁊ epī decimas.

QUeſti ſunt ꝑterea q̇dā fratres ꝙ eſſent aliqui epī ⁊ abbates q̇ decimas non ſinerēt dari ad eccleſiā vbi illorū coloni[e] miſſam audiunt. ꝓinde decreuit iſte ſacer concilium ...

de iure vni⁹ ⁊ dat alij: vt. xvj. q. ij. bone rei. ⁊. j. q. j. nulli epōrum. et ex̄ de exceſſi. prelato. ſicut vnire. ꝭ. de ꝯſecra. diſt. j. c. ij. Hug. tamen ſcribit ꝙ epūs nō poteſt auferre vni eccleſie ⁊ dare alij inuito ſacerdote. nā quod ſemel eſt cōſecratū alienari nō poteſt. xij. q. ij. nulli. et ca. ſine exceptiōe. Itēꝫ quia ſacerdos iſte nō cogitur de ſuo facere beneficium vt. x. qō. ij. ꝑcarie. Item quia priuilegiū ſoli⁹ pape eſt vni auferre et alij dare vt. ix. q. iij. cōqueſtus. ⁊. c. nunc ſvo. ⁊. c. per principalem. Itēꝫ quia nulli conſulēdum eſt cum alteri⁹ iactura. xj. qōe. iij. ſi quis ſvo. xiiij. q. v. deniq;. ⁊. xxij. q. ij. primū. Item arg. eſt ꝓ ipſo. ꝭ. e. multis. ſed cōtra eum eſt ex̄ de eccle. edi. ad audientiā. melius ex̄ eo. tit. tua. vbi nō obſtat ei iuramētum qꝺ fecit de rebus eccle. nō alie. vñ hoc non videtur eſſe alienatio: vt ibi perpenditur. Idem auferendo vni et dando alij eccleſie ſibi ſubiecte, non videt̄ alienare: ſicut dando ſorori non videtur alienare. C. de fideicō. voluntas. et eſt ſi. C. de edi. priua. ſi quis poſt. et ff. de leg. ij. vnū ex familia. ⁊. l. peto. §. fratre. ſi. ex̄ de his que ſi. a prela. ſine conſen. ca. cum apoſtolica. Jo. de fan.

QUicūq;. ℭ Caſus. Queſitum fuit in conci. Guarmacieñ. vtrum quilibet in ſuo predio poſſit eccleſiam edificare? Et rñd. ꝙ ſic, dūmodo hoc faciat de licentia epī in cuius parochia eſt: ita tamen vt antiquiores eccleſie ſuā iuſtitiā vel decimas non amittant.

b ℭ Conſenſum. Infra de conſe. diſtin. j. nemo. ⁊ ca. ſi quis etiam.

c ℭ Ad antiquiores. Arg. ꝙ vbi contenditur pro iure duarum eccleſiarū, ſemper ſtandum eſt antiquiori: vt ex̄ de reli. do. ca. j. Item argu. ꝙ ſemper baptiſmalibus eccleſijs ſoluende ſunt decime, non capellis: vt. ꝭ. ca. priori. et ca. queſti. et ca. ſtatuimus. et ca. in ſacris. ⁊ extra eod. titu. nuncios. et ſcd̄m hoc epiſcopus non debet habere decimas baptiſmalis plebis. i. ruralis eccleſie, ſed tantum epiſcopalis plebis, de illis enim loquitur

ℭ Si ergo. ℭ Caſus. Cōcludit gratianus ex ſupradictis cap. ſi quis. et ca. quicūq;. et ca. de decimis. ꝙ monachi de proprijs ꝑdijs decimas dare tenentur. Poſtea reſpōdet illi. c. ſi quis laicus, dicēs ꝙ vēditor vel donator authoritate ſua decimas non poteſt ſubtrahere priori eccl'ie: ſꝫ monachi nō retinēt decimas authoritate ſua, ſed authoritate Maguntineñ. concilij. ⁊ Paſchalis ſecūdi, a quibus dicitur ꝙ monachi nō ſoluant decimas de ꝓprijs predijs. et ad hoc inducit ſequens ca.

d ℭ Paſchalis. ſꝫ q̄ro paſchalis potuit dare hoc priuilegium monachis, cum ſit contra preceptū diuine legis: vt. ꝭ. eod. ca. decime. et ca. reuertimini. contra qꝺ non poteſt diſpenſari. xxv. q. j. ſunt quidam. ⁊. ꝭ. diſtin. v. ca. j. ꝭ. diſtin. viij. que contra? Sed forte non eſt abſurdum ꝙ priuilegium concedatur cuius ſit contra ius diuinum. ſed ſi contraria conſtitutione illud tolleretur, non poſſet fieri. Sed nunquid laico poſſet dare tale priuilegium? Dic ꝙ ſic. Joan.

QUeſti. ſunt. ℭ Caſus. Quidam clerici conqueſti ſunt de epīs et abbatibus qui decimas dari non permittebāt eccleſijs vbi coloni eorū epōrū vel abbatū miſſas audiebant ⁊ baptizabātur eorū filij. et ideo ſtatuit concilium Maguntineñ. vt epī et abbates de predijs que proprijs colunt ſtipendijs, decimas ſibi retineāt. coloni ſvo ibi dent decimas vbi filij eorū baptizantur: et vbi per totum circulum anni audiunt diuina.

e ℭ Coloni. Partiarij: qui partem fructuum ꝑcipiūt. tales em̄ pro ea portione quā ipſi ꝑcipiūt, tenentur dare decimas: et dñi eorū pro ea quā ipſi ꝑcipiūt: vt extra eo. qm̄. et ca. a nobis. et ca. tua nobis. imo et in penſionario colono idē iuris eſt, ſiue ipſe pro pēſione ſeruiat, ſiue dño det certā pēſionem: quia anteq̄ aliqua penſio detur, eſt decimāda: vt extra eo. titu. cum homines.

Epūs an poſſit vni auferre ⁊ alteri dare.

† Ad idē dicūt Ul. ⁊ B. ex̄ ꝺ teſta. requiſiti. in prin.

‡ Maguntinenſis.

‡ Maguntinenſi.

Priuilegium ꝫ ius diuinū cōcedi poteſt.

Decime ſūt ſoluēde eccleſijs baptiſmalib⁹ ⁊ nō capellis.

Decime ſūt a colonis partiarijs dāde.

a ❡ Ut epi. Patet hic φ clerici non dabūt decimas de bonis eccleſie: vt ex̄ eo.fraternitatem. et.c.diſti.nouit. et.j.ca.pxi.licet h.contradixerit,qui dixit eſſe ſpeciale in epo.ſed ob.extra eo.quoniam.§.vlti.

b ❡ Ad eccleſias ſuas deferri.proprijs ſumptibus.

c ❡ Decimas.ſi predia ſint in epiſcopoꝝ parochia. Uel loquit̄ de decimis pſonalib⁹ que dāde ſunt vbi ſacramenta percipiuntur: vt ex̄ eo. ad apoſtolice.

Iſte intellect⁹ approbat̄.j.e.ca. ſtatuimus.ſi.gi.ij.et xiij.q.j. in ſum. ibi videas.

d ❡ Ecias.❡ Caſus. Queſtū fuit a Paſchali vtrū monachi vel clerici cōmuniter viuentes decimas debeant dare? Et reſpōdet/ſacerdotes et leuite a populo decimas percipere debēt. Sed a monachis ⁊ clericis cōmuniter viuentib⁹ nullus de pdijs q̄ ſuis ſumptibus colunt, et nutrimentis proprijs decimas audeat extorquere. Et ad hoc probandū inducit authoritatem Gregorij.

d ❡ A monachis Duplici ratione: tū quia non habēt populū: tum quia non miniſtrāt eis ſpiritualia.

e ❡ Cōiter viuentib⁹. ecce φ aliud habent priuilegiū clerici cōiter viuētes/φ̄ ſeparatim: et φ idem habent φ monachi.ſimiliter in abſolutione petēda habent idē priuilegiū cum monachis: vt extra de vi.et honeſt.clerici.qm̄.in fi.et extra qui cle.vel vo.ca.j.et extra de ſenten.excō.monachi. ⁊ ca.ex tenore.in fi.contra extra de ſen.excom.cum non ab homine.

Luce xi.f.

Clerici cōit̄ viuentes ⁊ monachi hn̄t idē priuilegiū.

f ❡ Milites. An milites poſſint habere decimas,dicetur.j.q.vij.ca.j.

❡ Qd aut. ❡ Hec eſt.v.pars.q.in qua probat Gratia. φ papa pōt epiſcopatus diuidere ⁊ vnire,et quoſdam eximere archiepiſcopis ſuis inconſultis.Joan.

❡ Caſus. Dictum eſt.ſ.in ca.eccleſie.et ca.quicunq̄. φ antiquiores eccl̄ie ꝓpter nouas eccl̄ias ſuo iure priuari nō debēt. Nūc vero dicit Grat. φ hoc non ita ſtricte eſt intelligendā φ epo nō liceat vni⁹ eccl̄ie poſſeſſionem vel decimas alij tribuere: q̄ ſicut papa pōt duos epiſcopatus redigere in vnū,ita vnū in duos diuidere: maxime epo conſentiente.⁊ quelibet eccleſia ab aplico eximi pōt etiam inuito metropolitano.ita ſupple epus poteſt vnius eccleſie poſſeſſionem ⁊c̄. Sed certe male argumentat̄ Gra.de apoſtolico ad epm̄/cū apoſtolic⁹ habeat plenitudinem poteſtatis/quā nullus alius habet.et φ authoritate pape duo epatus in vnum redigi poſſint/probatur per duo ſequentia capi.

❡ Temporis. ❡ Caſus. Cumana ciuitas paſtore carebat/q̄ vicina erat ciuitati Muſitane: ſed q̄ pauci erant ibi hoīes, ideo papa Benenato epo Muſitano vtrāq̄ eccleſiā gubernandā cōmiſit, ita vt habitet vbi vtilius ⁊ cōmodius habitare ꝓſpexerit: dū tamē in illa eccleſia in qua corporaliter non erit, miniſteria diuina ſolēniter peragātur. Cumani caſtri,id eſt modice vrbis. Sacerdos.i.epe.

v.ps.

g ❡ Et vicinitas. Arg.φ propter remotionem vel incōmoditatē multa fiunt licite que al's non licerēt: vt.j.ea.q.vij.ſi quis vult.lxiij.diſt.cū lōge.xiij.q.ij.vbicunq̄.ex̄ de eccle.ediſi.ad audiētiā.ſ.vij.q.j.tēporis.

h ❡ Unire.ſicut papa poteſt vnire plures epiſcopat⁹ ſic epus plures eccleſias: vt ex̄ de exceſſ.pla.ſicut vnire. Si q̄ras apud quā iſtaꝝ eccleſia rū reſideat dignitas epalis,vel an vtreq̄ retineāt dignitatem priorem? Dico φ varijs modis poſſunt vniri eccleſie: vel hoc modo vt vna ſubijciatur alteri: et ſcd̄m hoc dignitas epiſcopalis erit in vna tantum. Uel hoc modo poſſunt vniri vt ex duabus dignitatib⁹ vna fiat dignitas: et ſcd̄m hoc non dicētur eſſe due eccleſie ſed vna tantum.⁊ ſm̄ hoc illi qui ſunt canonici in vna, erunt canonici in altera.et tam iſti φ̄ illi canonici intererunt electioni epiſcopi et alijs communibus negocijs. In tali vnione diſtinguendum credo φ aut eccleſie ſimul vniuntur,aut vna earum vnitur relique: que duo ſunt penitus diuerſa. Si vna vnit̄ alteri/ſecundū hoc illius naturam et conſuetudinem et priuilegium aſſumit cui vnitur: et peribunt iura illius eccleſie que vnitur: vt extra de ſtatu mona.recolētes.circa finem. Si autem neutra alteri vnitur,ſed ille ſimul vniūtur: tunc dico φ conſuetudines vel priuilegia que meliora ſunt et humaniora, retinent illud vnitum: nam cum malum ⁊ bonum aſſociantur, malum recipit naturam boni.xxxij.q.j.non eſt culpandus.⁊ argumen.C.de reb.

Eccleſie varijs modis vniunt̄.

ventus vt epi[a] et abbates de agris et vineis que ad ſuum et fratrum ſtipēdium habēt, et ad eccleſias[b] ſuas deferri faciant. familie vero eorū ibi dent decimas[c] ſuas,vbi eorū infantes baptizantur, et vbi per totum anni circulum miſſas audiunt.

Item Paſchalis quartus.

❡ De proprijs laboribus monachi ⁊ canonici decimas minime ſoluere cogantur.

Decimas a pp̄lo ſacerdotibus ac leuitis eſſe reddendas diuine legis ſanxit authoritas, ceterum a monachis[d] ſiue clericis cōmuniter viuētibus[e] nulla ratio ſinit vt milites[f] aut epi aut pſone quelibet decimas de laborib⁹ ſeu nutrimētis ſuis proprijs extorquere debeant. vn̄ beatus Grego.ſic ait. Communi vita viuentibus iam de facīēdis portionibus, vel exhibēda hoſpitalitate, vel adimplenda miſericordia nobis quid erit loquēdum: cum omne quod ſupeſt,in cauſis pijs ac religioſis erogandum ſit: dicente dn̄o: Quod ſupereſt, date eleemoſynā: et ecce omnia munda ſunt vobis.

Quod autem dicitur φ antiquiores eccleſie propter nouas nec decimis nec vlla poſſeſſione priuentur,non ita intelligendum eſt vt nullo modo credat̄ licere epo aliquam partem poſſeſſionum vel decimationū vnius eccleſie alteri pro tp̄e tribuere. ſicut eīm papa duos epatus in vnū poteſt redigere: ita ⁊ vnus ꝓprio cōſentiente epo in duos pōt diuidi: vel etiā metropolitano inuito quelibet eccl̄ia ab eius iuriſdictione apoſtolica eximi poteſt authoritate.

Unā Gregorius papa ſcribit Benenato epiſcopo.ca.xxv.

❡ Duos epiſcopatus in vnū redigere apoſtolica poteſt authoritas.

Et tp̄is qualitas, ⁊ vicinitas[g] nos locoꝝ inuitat vt cumanam atq̄ muſitanam vnire[h] debeam⁹ eccl̄ias: qm̄ nec lōge a ſe itineris interuallo ſeiuncte ſunt, nec(pctis facientibus)tanta multitudo populi eſt vt (ſicut olim fuit) duos habere debeāt ſacerdo

vro.act.in princi.ꝛ.C.cõmunia de leg.l.ij.circa finem. Tertio modo poſſunt vniri eccleſie: puta ꝙ vtraqꝫ remaneat epiſcopalis. ꝛ ſm hoc remanent duo epiſcopatus, licet idem ſit epiſcopus vtriuſqꝫ eccleſie: ꝛ ſm hoc ſi primo ſubeant iſte eccleſie diuerſis metropolitanis propter illã vnionẽ neuter metropolitanus perdit ius ſuum: vt ex̃ de relig.do.ca. quia. ꝛ epiſcopus iſte erit ſub duob⁹ metropolitanis. In p̃mo caſu erit ſub illo cui pape placuerit, vel erit ſub metropolitano illius eccl'ie cui vnita eſt altera. illius eñ naturã aſſumpſit. Et ſic imperator quandoqꝫ vnit duas dignitates i vnam: vt in autẽ. vt iudices ſine q̃quo ſuffragio. §.il lud.colla.ij.

nenſi Felix epiſcop⁹ Seleucitan⁹ dixit vt in illis plebibus ponant̃ ep̃i vbi quondã fuerũt, in alijs ão nõ: cui⁹ dictum concilium approbauit.

tes. ✝ Qr igit̃ cumani caſtri ſacerdos curſuꝫ hui⁹ vite expleuit[a] vtraſqꝫ nos eccleſias preſent' authoritatis pagina vniſſe, tibiqꝫ cõmiſiſſe cognoſcas vtrarũqꝫ[b] etiam eccl'iarũ ſcito te eſſe proprium pontificem. Et ideo quecunqꝫ vel de earũ patrimonio, vel cleri ordinatione promotioneve iuxta canonum ſtatuta viſa fuerint ordinare atqꝫ diſponere, habebis vt ꝓprius revera ſacerdos liberam ex noſtre authoritat' cõſenſu atqꝫ permiſſione licentiã. Ubi vero cõmodius atqꝫ vtilius eſſe perſpexeris, ibi habitato: ita ſane, vt alteram eccleſiam cui corporaliter preſens non es, ſolicita prouidentiqꝫ cura diſponas: quatenus illic diuina miniſteria ſolẽniter domino preſtante peragantur.

Idem Joanni epiſcopo.

Duos epiſcopatus in vnũ redigere apoſtolica valet authoritas.

Poſtqꝫ hoſtilis ipietas diuerſarũ ciuitatuꝫ ita (peccatis faciẽtib⁹) deſolauit eccl'ias, vt reparãdi eas ſpes nullo modo populo deficiẽte remanſerit: maiori valde cura cõſtringimur, ne defunctis earũ ſacerdotib⁹ reliquie plebis nullo paſtoris moderamine gubernãte, per inuia fidei hoſtis callidi rapiantur (quod abſit) inſidijs. Huius ergo rei ſolicitudine ſepe commoniti,[g] hoc noſtro ſedit cordi conſiliũ vt vicinis eas mandaremus pontificibus gubernandas. Ideoqꝫ fraternitati tue curã gubernationemqꝫ Treuerẽſium eccleſie preuidim⁹ committẽdam: quam tue eccleſie aggregari vniriqꝫ neceſſe eſt: quatenus vtrarũqꝫ eccleſiarũ ſacerdos recte (Chriſto adiuuãte) poſſis exiſtere: ꝛ que tibi de eius patrimonio vel cleri ordinatione ſeu promotione vigilanti ac canonica cura viſa fuerint diſpone. quippe vt pontifex proprius liberam habeas ex p̃ſenti noſtra permiſſione licentiam.

Item ex conci. Carthagi. ij.

Non habeãt ep̃m dioceſes que nunqꝫ habuerunt.

Felix epiſcop⁹ Seleucitanus dixit: etiam ſi hoc placꝫ ſanctitati veſtre, inſinuo vt dioceſes[c] que nunqꝫ epiſcopos habuerunt, nõ habeant[d]: ꝛ illa dioceſis que aliquando habuit, habeat proprium[e]. ſm hanc perſecutionem ſanctitatis veſtre eſt eſtimare q̃d fieri debeat. Ab vniuerſis dictum eſt, Placet.

Item ex Aphricano concilio tertio.

Niſi cũ volũtate ep̃i dioceſes que ab eo retinentur, non recipiant ꝓprios ep̃os.

Multis cõcilijs hoc ſtatutũ eſt a cetu ſacerdotali vt plebes que in dioceſib⁹ ab ep̃is retinent̃, q̃ ep̃os nũqꝫ habuerũt: nõ niſi cũ volũtate eius ep̃i a quo tenent̃, ꝓprios accipiant rectores[f].

Item Gregorius Joãni epiſcopo[g] Lauſeo.

Apoſtolica authoritas a iuriſdictione archiep̃i epiſcopos valet eximere.

f.i.epiſcopos ſm h. arch. et de tur. ꝑ text. i c. olim. xcv. di.

a Explevit. ergo ſi eſſet viuus, non vniretur: vt.j. ea.multis. ꝛ ex̃ de eccle.edifi.ad audientiã. immo potius eo mortuo nõ debent vniri, vt ex̃ ne ſede va.ca.j.

b Utrarũqꝫ. in vtraqꝫ ergo erit ſedes ep̃alis: vt.xxj. q̃õe.j.relatio. Uel forte vbi ipſe elegerit habitare: et alia erit ſibi ſubiecta.

Poſtqꝫ. ¶ Caſus. Multe ciuitates: inter q̃s erat Treuerenſis ciuitas, intantum erant populis deſolate, ꝙ proprios p̃latos habere nõ poterant, nec erat ſpes illas eccl'ias reparandi, immo timebatur ne illarum eccleſiarũ reliquie aſportarentur. et ideo Joanni epiſcopo Treuerenſem ciuitatẽ committit eaꝫ ſue eccleſie vniendo. ꝛ dat ſibi liberã poteſtatẽ quatenus prout meli⁹ viſum fuerit ſibi, vigilãti cura cuncta diſponat.

g Commoti.

Felix epiſcopus. ¶ Caſus. In concilio Carthaginenſi Felix epiſcop⁹ Seleucitan⁹ dixit vt in illis plebibus ponant̃ ep̃i vbi quondã fuerũt, in alijs ão nõ: cui⁹ dictum concilium approbauit.

c ¶ Ut dioceſes. ſ̃. diſt. lxxx. ep̃i. ꝛ ca. illud.

d ¶ Non habeãt. Niſi in caſu: vt.j.e. precipim⁹. xcix. diſt. nulli.

e ¶ Habeat proprium. Niſi in duobus caſibus. ſ̃. eo. et tempore. xxv. queſt. ij. ita nos. licet ergo ciuitas ꝑ mille annos ſine epiſcopo fuerit, dũ tamen epiſcopalis limes poſſit probari, non obſtat preſcriptio. j. queſt. iij. licet.

Multis concilijs. ¶ Caſus. Queſitum fuit in cõcilio Aphricano an plebes que ſũt in epiſcopatu alicuius, poſſint habere proprios epiſcopos, que ſcilicꝫ nũqꝫ epiſcopos habuerunt. Et reſpõdet ꝙ non ſine voluntate illius epiſcopi a quo retinẽtur. Et ſcias ꝙ hec duo ca. inducunt̃ ad probandum ꝙ vnus epiſcopatus poteſt in duos diuidi ep̃o cõſentiente, aliter non licꝫ. quod non eſt verũ quantũ ad papã. ſꝫ põt dici ꝙ quedam concilia impetrauerant priuilegium a papa diuidendi vnum epiſcopatum in duos de conſenſu tamẽ epiſcopi cui⁹ erat epiſcopatus.

f ¶ Rectores. i. epiſcopos. Uidetur ergo ꝙ papa non poſſit inuito epiſcopo nouuꝫ facere epiſcopatum in dioceſi ſua: vt ſupra eo. ꝛ temporis. Hug. dicit hũc eſſe tenorem hui⁹ capituli ꝙ nullus ſacerdos poteſt inſtitui ſine voluntate dioceſani epiſcopi.

Ep̃o inuito an poſſit i ſua dioceſi no⁹ ep̃atꝰ fieri.

g ¶ Joãni epiſcopo. ſupple ꝛ Joãni patriarche: q: archiepiſcopo Lauſeo ſcribit ꝑ Adriano.

F Rater noster. ¶ Casus. Antecessor Greg. exemerat Adrianū episcopū Thebane ciuitatis a iurisdictione Lausei archiepiscopi, ⁊ Joannis patriarche prime Justiniane: post quam exemptionem prefati archiepiscopus ⁊ patriarcha eum grauiter et iniuste in quibusdaz causis condemnauerūt. Nam archiepiscopus in causis pecuniarijs eum iniuste spoliauit, patriarcha ꝓo in cā criminali ipsuz inique deposuit. Super quo cum querelam apud Grego. deposuit honori suo ⁊ loco est restitut⁹, et precipit Lauseo archiepo vt decetero nihil iuris super eo vel ei⁹ ecclesia presumeret vsurpare, sz si qua causa fidei vel criminalis vel pecuniaria inter eos vertitur, per delegatos domini pape si mediocris est, vel per sedem apostolicam si ardua est decidat: contra quod si fecerit, sciat se communione priuatū. Itez precipit ei vt sine dilatione omnes res sacras vel alias mobiles vel immobiles ei restituat. de quibus si questio vertit inter eos: in regia vrbe coram respōsali ventiletur.

a ¶ Necnon. a Joāne. sub q̄ erat Lause⁹ metropolitanus de cui⁹ diocesi fuit Adrian⁹, sed fuit exempt⁹. a

b ¶ Eius. scilicet Joannis.

c ¶ Depositus. etiam de facto. sic xxiij. q. j. audiuimus.

Exemptio simplr an eximat vniuersalr

d ¶ Aliqd. Arg. ex eo q̄ ds eximit, videt exēpt⁹ vniuersaliter etiā cum suis ecclesijs. in auten. vt eccle. ra. cē. an. gau. prescrip. in princ. col. ij. quia beneficia principum large sunt interpretāda: vt. ff. de constitu. prin. beneficiū. extra de dona. cum dilectus. xij. q. ij. qui manumittit. ⁊. xxiij. q. j. rogamus. ⁊ in auten. vt liberti decetero. §. si qs. coll. vj. j. ea. q. ij. visis. arg. contra extra de relig. do. cōstitutus. in fi. extra de dona. pastoralis. et de priui. ex ore in fi. ⁊. c. cū capella. ff. de fun. instru. l. quesitū. §. vlt. Jo. Quid iuris sit de hoc, in questionib⁹ notaui diligēter. B.

F Rater noster adrian⁹ thebane ciuitatis ep̄s ad Romanā vrbē veniens lachrymabiliter est conquestus de q̄busdā se capitulis a fraternitate tua, necnō[a] a Joāne prime iustiniane vrbis antistite iniuste condemnatū. De nequissimo autē dānādoq̄ ei⁹ [b] iudicio al's sum⁹ (iuuāte dn̄o) tractaturi. Adrianū vero episcopū reperimus, ⁊ tuo cōtra sacerdotales mores odio laborasse: ⁊ nullo iure pecuniarijs in causis eum fraternitatis tue fuisse cōdēnatū sententia. Quia igit et ab antefato Joanne prime iustiniane vrbis ep̄o contra ius canonesq̄ depositus[c], honoris sui gradu carere nō potuit: in sua eū reformari ecclesia, atq̄ in ꝓprie dignitatis ordine decreuimus reuocari. Et cū oportuisset te ex eo dn̄ici corporis communione priuari, q̄ post admonitionem sancte memorie decessoris nostri contēptā (per quaz eum ecclesiāq̄ eius de tue iurisdictione potestat' exemit) rursus in eis aliquid[d] tibi iurisdictiōis seruare presumpseris: tamen nos humanius decernentes, cōmunionisq̄ tibi sacramentū interim conseruantes, decernimus vt fraternitas tua ab eo ecclesiaq̄ ei⁹ omnem antehabite sue potestatē iurisdictionis abstineat: ⁊ secundū scripta decessoris nostri[e], siqua causa vel fidei vel criminis vel pecuniaria aduersus prefatū Adrianum cōsacerdotē nostrum potuerit euenire: per eos q̄ nostri sunt vel fuerint in vrbe regia responsales, si mediocris[f] est questio, cognoscatur: vel huc[g] ad apostolicam sedem (si est ardua) deducatur: quatenus nostre audientie sententia decidatur. Q' si cōtra hec que statuimus, quolibet tēpore qualibet occasione vel surreptione venire tētaueris: sacra scias te cōmunione priuatum: nec eam te (excepto vltimo vite tue tēpore) nisi cū cōcessa Romani pōtificis decernimus iussione percipere: res autē siue sacras siue alias mobiles immobilesq̄ eius ecclesie quas hactenus diceris retinere (quarū notitiam nobis oblatam presentibus annectimus literis) sine aliqua ei fraternitas tua dilatione restituat de q̄b⁹ si qua inter vos q̄stio vertit, volumus vt apud responsalem nostrum in vrbe regia ventiletur. S i autem necdū in diocesi alicuius episcopi illa loca assignata fuerint: ex vigore apostolice sedis ꝓpriū episcopū accipiāt.

U nde Grego. iunior scribit Bonifacio episcopo.

¶ Ubi multitudo fideliū excreuit: ibi ep̄i sunt ordinandi.

P Recipim⁹[h] vt iuxta canonū statuta vbi multitudo excreuerit fideliū, ex vigore ap̄lice sedis debeas[i] ordinare episcopos: pia tamen in galliarum.

e ¶ Nostri. Uidetur q̄ per legatū vel etiam delegatum questio fidei sit tractanda: cum tantum ad Petrū sit referenda questio fidei. xxiiij. q. j. quotiēs. Sz dic q̄ mediocres causas possunt episcopi tractare: vt extra de here. ad abolendā. sed magnas non: vt extra de here. cum Christus.

Causas mediocres tractāt epi.

f ¶ Si mediocr'. Uidet ergo q̄ delegat⁹ criminales causas possit audire: vt. ij. q. vj. decreto. C. de offi. ꝓcon. l. j. Argu. contra. ff. de offic. procon. solent. extra de offi. lega. quod translationē. Sed dic q̄ mediocres causas appellat cum tale est crimen quod non inducit depositionē: in quo potest interuenire ꝓcurator: vt. ff. an p aliū cause appell. red. poss. l. j. ⁊ vbi non est op⁹ inscriptione: vt. ff. de accu. leuia. Uel dic q̄ cognoscere potest legatus de crimine episcopi, sed non deponere. Ul' dic q̄ potest pronunciare aliquem deponendum, sz enz condemnare non potest. sic. ij. questione. vj. biduuz. ver. si quem enim in insulam.

Delegatus vtrum criminales causas audire possit.

g ¶ Uel huc. Hic argue legatū non posse oia que delegans: quod verum est, nisi ei specialiter aliqd fuerit permissum: vt xxv. questione. ij.

h P Recipim⁹. Arg. q̄ sine authoritate pape ep̄atus nō fiūt. ⁊ arg. vij. q. j. mutationes.

i ¶ Debeas. Ut tamē habeatur consensus episcopi si regio illa esset intra diocesim alicuius episcopi: quia quicquid excrescit, spectat ad episcopū: vt extra de deci. quoniam. Joannes.

¶ Sicut duo epiſcopatus ¶ Caſus. Supra dictum eſt in ca. ꝛ temporis qualitas. et. c. poſtq̄. et. c. felix. ꝙ duo epiſcopatus in vnū redigi poſſunt: ꝛ vnus in duos poteſt diuidi. Nunc dicit Gratianus ꝙ ep̄s poteſt ſimiliter vnam eccleſiam ſibi ſubiectam in duas diuidere et ecōuerſo cum conſenſu ſuorum clericorū: et facta diuiſione / noua eccleſia ſoluta erit a iure prioris eccleſie: et niſi hoc fieret, multitudo eccleſiarū ad paucitatem reduceretur: plures tamen baptiſmales eccleſias in vna terminatione facere nō poteſt epiſcopus.

¶ Plures ¶ Caſus. Statutum eſt in concilio Toletano vt intra vnam terminationem non ſint plures eccleſie baptiſmales: ꝛ ſi cōtētio fuerit de terminatione duarum matricū eccleſiarum, populi vtrarunq; amicabiliter cōponāt: ſin aūt / lis dei iudicio diſcernat.

a ¶ In vna. ꝛ intra eoſdē limites.

b ¶ Nō poſſunt. Ita ꝙ habeāt eoſdē limites. ex quo enī ſunt baptiſmales, debēt habere limites diſtictos: vt. xiij. q. j. c. j. vnꝰ enim tantum debet eſſe princeps. vij. q. j. in apibus.

contemplatione, vt non vileſcat dignitas epiſcopatus.

Sicut duo ep̄atus ſupraſcripto modo in vnū poſſunt redigi, ꝛ vnus in duos valet diuidi: ſic etiā ep̄s de baptiſmalibus ꝛ parochianis eccleſijs facere pōt cum cōſenſu ſuorū clericorū. qđ cū factū fuerit, illa pars populi que nouis eccleſijs ſupponitur, a iure prioris eccl̄ie abſoluit̄ hoc niſi fieri poſſet, multitudo eccleſiarum ad paucitatē redigeret̄.

Plures autem baptiſmales eccleſias in vna terminatione facere non poteſt. Unde in Toletano cōcilio legitur.

¶ In vna terminatione plures baptiſmales eccleſie eſſe non poſſunt.

Plures baptiſmales eccleſie in vna[a] terminatione eſſe nō poſſunt[b], ſ; vna tātūmodo cum capellis ſuis: et ſi contētio fuerit de terminatione duarum matricum, plebes[c] vtrarūq; diſcernāt[d]. et ſi non conuenerint, lis dei iudicio[e] diſcernatur.

Ius ergo eccleſiarum ita interpretandum eſt, vt niſi epiſcopo diſponente alijs eccleſijs fuerit aſſignatū: in nullo priorum redituum diminutionem patiantur.

Unde Anaſtaſius ep̄s.

¶ Cōione priuetur qui decimas vel oblationes extra ep̄i conſcientiā tenere voluerit.

Statuimus vt ſi quis oblationes[f] eccl̄ie vel decimas quas pplꝰs dare debet, tenere cōtenderit: vel extra baptiſmalem[g] eccleſiā dare voluerit preter cōſciētiam ep̄i vel eius cui huiuſcemodi officia cōmiſſa ſunt, nec cum eorum voluerit agere cōſilio: bānum[h] noſtrum componat, et communione priuetur.

Cum addit, extra conſcientiam epiſcopi: intelligendum relinquit ꝙ epiſcopo conſentiente alijs eccleſijs dari poſſunt.

Idem.

¶ Iuxta diſpoſitionem epiſcopi decime diſtribuantur.

¶ Caſus. In ca. ſupra quicūq;. dictum eſt vt antiquiores eccleſie ius ſuum non perdant ꝑpter nouas: quod verum eſt (ſicut Gratianus hic interpretatur) niſi authoritate epiſcopi alijs eccleſijs fuerit aſſignatum: et ad hoc inducit ſequens capi. Et hoc intelligit Hug. de eccleſijs q̄ tantū ad epiſcopum ſpectant. de alijs non poteſt ſine conſenſu clericorum.

Statuimus. ¶ Caſus. Statuitur in hoc cap. ꝙ ſi quis ſua authoritate decimas vel oblationes q̄s debet populus dare, contēderit retinere: vel extra baptiſmalem eccleſiam p̄ter cōſcientiam epiſcopi vel eius cui huiuſmodi officia ſunt commiſſa / decimas dare voluerit: pena pecuniaria ꝛ excōmunicatione puniatur. Oblationes in teſtamento relictas. Uel pōt dici ꝙ oblationes debite ſunt, et homines ad hoc cōpelluntur: vt. j. ea. q. in canonibus.

f ¶ Oblationes. argu. ꝙ excōicari poſſunt laici q̄ nō dāt ſacerdotibus oblationes (ſcz debitas) vt. j. de cōſe. diſt. j. oīs chriſtianus. qđ Hug. intelligit etiam de gratuitis oblationibus ſi clericus nō habet vnde ſuſtentetur. arg. extra de ſimo. cum ſit. argu. contra. xcj. diſt. clericus. xij. q. ij. charitatem.

c ¶ Plebes vtrarūq;. Arg. ꝙ qui rem meliꝰ nouerūt ſiue ſint domeſtici ſiue extranei / potius debent eſſe teſtes q̄ alij / licet ſint domeſtici vel conſanguinei: vt ex q̄ ma. accu. poſ. videtur. in fi. et extra de teſti. veniens. in fi. C. de repud. conſenſu.

Hoc not. iij. qō. v. in ſūma. ꝛ ca. j. et xiij. q. ij. ſup prudētia.

d ¶ Diſcernant. Uel per arbitrium vel per amicabilem compoſitionem. ſuperioris tamen authoritas eſt neceſſaria. extra de tranſac. decetero. et ca. ſtatuimus. et extra de arbi. per tuas. al's laicus non poſſet eſſe iudex in ſpiritualibus vt extra de iudi. decernimus. et. c. ſeq. et in conſtitu. Innocen. contingit. que eſt de arbi. Et eſt hic arg. ꝙ ſpiritualis cauſa laico poteſt committi. xxxij. diſt. §. verum.

Scz honeſtis: et hoc tenet H.

e ¶ Iudicio. Id eſt iuramento: vel etiam ſortibus: quibus dei volūtas oſtenditur. xxvj. q. ij. §. j. ꝛ ca. ſors. Uel dei iudicio. i. eccleſiaſtico. iij. q. v. q2 ſuſpecti. verſi. veniat. xij. q. j. futuram.

¶ Ius ergo. ¶ Hec eſt ſexta pars q̄ſtionis, in qua probare intendit ꝙ oēs eccleſie cum rebus ſuis ſint in ep̄i poteſtate: nec decime ſine eius licentia alibi poſſint dari: et ꝙ ep̄s debet illas diſpenſare ſm deum prout ſibi videbitur melius expedire. Io. de fan.

g ¶ Baptiſmalem eccleſiam. Decime ergo ſoluende ſunt baptiſmalibus eccleſijs. Argu. ſ. ea. de decimis. et. j. eod. in ſacris. quod verum eſt de predialibus: ſed perſonales debentur parochialibus eccleſijs: vt. ſ. ea. queſti. et dixi. ſ. ea. quicunq;. Item patet ꝙ epiſcopus poteſt auferre decimas vni eccleſie ꝛ dare alteri: vt dixi. ſ. e. eccleſie. Decie cui eccleſie ſunt ſoluēde.

h ¶ Bannum noſtrum. Sexaginta ſolidorum: vt in Lōbarda cōtinetur. et ſic ſemper intelligitur vbi non determinatur. Et eſt hic argumē. penam pecuniariam ab eccleſia poſſe infligi. xviij. diſt. quē. extra de rap. in archiepiſcopatu. argu. xxiij. q. v. quid ergo. Argumē. contra extra de penis. licet. Item argu. ꝙ iudex poteſt aliquem contumacem excommunicare, et aliter punire: quod non eſt verū: vt extra vt lite non conteſtata. quoniam. in fine. Eccl'a pōt penā pecuniariā infligere.

¶ Cum addit. ¶ Caſus. Dictum eſt. ſ. ꝙ preter conſcientiam epiſcopi decime alijs dari non debent. Nunc vero a ſenſu cōtrario (vt dicit Gratianus) datur intelligi ꝙ ep̄o conſentiente alijs dari poſſunt.

In ſacris. ¶ Caſus. Conqueſti ſunt quidã archipreſbyteri de quibuſdã laicis qui decimas eccleſijs baptiſmalibus ſubtrahentes epi diſpoſitione contempta, dabant eas illis eccleſijs quas edificauerant in proprijs predijs vel in feudis, vel alijs eccleſijs, et ideo ꝓhibet Anaſtaſius ne hoc de cetero fiat.

a ¶ In beneficijs id eſt feudo. et eſt arg. ius patronatus cũ feudo trãſire / niſi fuerit exceptum: vt extra de iur. patro. ex litteris. arg. cõtra. j. e. q. vij. nemini.

¶ Cum aũt. ¶ Caſus. Dictũ eſt. s. in ca. proxi. ꝙ reprehendũtur qui cõtẽpta epi diſpoſitiõe decias alijs eccleſiis tribuũt. Nũc vero a ſenſu contrario colligit Gratianusꝙ ſi eo diſponente hoc faciũt, irreprehenſibiles inueniũtur.

⁊ illud verũ eſt ſinglr. ſed cum vniuerſitate bñ. ff. de contrahẽ. emp. in modicis. ſm Z.

In canonibꝰ. ¶ Caſus. Hoc capi. diuiditur in tres ptes. In prima parte anathematizatur ꝗcunꝗ oblationes alterius eccleſie vel accipere vel alteri dare volunt preter conſenſum epi vel alterius ad quẽ huiuſmodi ſpectant officia: cũ iniquum ſit ab aliqꝰ vſurpari quod relictũ eſt ꝓ remedio animarum, et maxime a chriſtianis ⁊ principibꝰ, a quibus res eccleſiaſticas cõuenit cuſtodiri. In ſcđa dicit ꝙ ꝗcũꝗ res ecclie ſua authoritate vl authoritate pricipis inuaſerit: niſi cõmonitus reſipiſcat, debet excõicari. In tertia parte oſtẽdit hoiem inobedientẽ excommunicandũ. ⁊ hoc probat authoritate dñi. Scđa pars incipit ibi: Generaliter. tertia ibi: Similiter ⁊ illi. Et nota ꝙ in principio ſunt vba Symmachi, ibi: Si quis oblationes: ſunt verba concilij. et caute conſidera que ſunt verba concilij legendo. Et loquitur iſtud cap. de immunitate rerum eccleſie: ſeqns vero capi. de immunitate rerum clericorum.

In ſacris canonibꝰ prefixum eſt vt decime iuxta epi diſpoſitionem diſtribuant. Quidã aũt laici ꝗ vel in ꝓprijs vel in bñficijs[a] ſuas habẽt baſilicas: contẽpta epi diſpõne, non ad eccleſias vbi baptiſmum ⁊ predicationem et manus impoſitionẽ et alia xpi ſacramẽta ꝑcipiunt, decimas ſuas dant: ſed ꝓprijs baſilicis vel alijs eccleſijs ꝓ ſuo libitu tribuunt: qđ oibus modis diuine legi et ſacris canonibus cõſtat eſſe cõtrarium. vnde veſtram poteſtatem vt eos corrigatis expetimus.

Cum aũt reprehendũtur qui cõtẽpta epi diſpoſitione hoc faciunt: intelligitur ꝙ ſi epo diſponente hoc fecerint, irreprehenſibiles inueniantur.

Item Symmachus epiſcopus eccleſie catholice vrbis Rome dixit.

¶ Anathema ſit qui preter epi cõſciẽtiã decimas ⁊ oblationes diſpenſare voluerit.

In canonibus in Gangrẽſi ecclia ꝯ aplica authoritate cõditis de fructuum oblatiõnibꝰ que miniſtris eccleſie debentur, et de his que in vſus pauperũ cõferuntur, ſcriptũ habet. Si qs oblationes eccleſie accipere vel dare voluerit preter epi cõſcientiã vel eius cui huiuſcemodi ſunt officia cõmiſſa, nec cum eius voluerit agere conſilio: anathema ſit. Et iter in eodẽ cõcilio Gangrenſi. Si qs oblata deo dederit alteri, vel acceperit preter epi vel eius conſenſum qui ab eo inſtitutꝰ eſt ad diſpenſandum miſericordiam pauperibus: et qui dat et qui accipit, anathema ſit.

ꝯ al' as ꝯcilio.

Valde ergo iniquũ ⁊ ingens ſacrilegium eſt, quecunꝗ vel ꝓ remedio pctõꝝ, vel ꝓ ſalute aiaꝝ ſuaꝝ aut requieuniuſꝗſꝗ venerabili ecclie cõtulerit aut certe reliquerit: ab his a qbꝰ maxime[b] ſeruari conuenit xpianis et deũ timẽtibus hoibꝰ, ⁊ ſup oia a pricipibus[c] et primis regionum in aliud transferri et conuerti. et. j.

¶ Gñaliter vo ꝗcũꝗ res eccleſie cõfiſcare[d] aut cõpetere vel peruadere periculoſa ſua infeſtatione preſumpſerit: ſilr et hi ꝗ res ecclie iuſſu vel largitione pricipũ vel quorũdã potẽtũ[e], aut quadã inuaſione vel tyrãnica ptãte tenuerint, et filijs et heredibus ſuis (vt a qbuſdã iã factũ audiuimꝰ) quaſi hereditarias reliqrint niſi cito[f] res dei admoniti a pontifice agnita veritate reddiderint: ppetuo anathemate feriant. Iniquũ em̃ eſſe cẽſemus vt potiꝰ cuſtodes chartaꝝ[g] ꝗꝫ defenſores rerũ creditaꝝ (vt preceptum eſt) iudicemur. et. j. Ferro em̃ abſcindẽda ſunt vulnera que fomenta nõ ſentiũt. ¶ Silr ⁊ illi extorres debent fieri ab ecclia ꝗ ſacerdotali admonitiõe nõ corrigũtur, dicẽte dño: Auferte malum ex vobis. Uniuerſa ſynodus ſurgens acclamauit: Ut ita fiat, rogamus. Dictum eſt octies: Exaudi xpe. Symmacho pape vita ſit: dictum eſt duodecies. Idem.

¶ Eadem plectuntur pena, qui eccleſie res ⁊ bona epiſcoporum inuadunt.

Similiter ⁊ hoc ad oim eccleſiaꝝ notitiam veſtra ceterorũꝗ exhortatione et indicio cẽſemus peruenire

b ¶ Maxime. quẽ quis tenetur defendere contra alios: multo fortiꝰ contra ſe. ff. ſi ſer. vendi. altius. xix. diſt. nulli fas. j. eo. nulli epiſcoporũ. extra de nat. ex li. ven. c. vnico.

c ¶ A principibꝰ. Quibꝰ Chriſtus eccleſiam commiſit. xxiij. q. v. principes.

d ¶ Confiſcare. ſm leges veteres bona damnatorũ confiſcabãtur. hodie ſecus: vt. C. de bonis damna. autentic. bona. Res autem eccleſie nõ poſſunt confiſcari: vt. s. eo. placet. arg. contra extra de preſcrip. ſi diligenti.

Ecclie res cõfiſcari ñ pñt.

e ¶ Potentum. Nota authoritatem maioris in illicitis non excuſare. xij. qõ. ij. ꝗcũꝗ. et ca. de rebus. xj. q. iij. ſi dñs. et. j. e. q. vij. decias. xxv. q. j. oĩe qđ. xxxvj q. ij. nullus. argu. cõtra. lxiij. diſt inc. ſalonitane. xiiij. q. v. dixit.

f ¶ Niſi cito. primo th̃ videtur cicãdꝰ princeps cuiꝰ authoritate res eccleſiaſtica tenetur vt. xij. q. ij. đ rebꝰ. ſed illud ob ſcãdalum principis. ſed non eſt ita.

j. Co. v. d.

g ¶ Chartarũ. i. librorũ: qr epi non debet ſemp libris iſiſtere: vt. lxxxvj. diſt. fratrem.

Similiter ⁊c. ¶ Caſus. In hoc cap. dicitur ꝙ res epoꝛum patrimoniales eſſe eccleſie nõ dubitantur: et ideo ſi ꝗ de-

bēt ꝑuilegio gaudere. vñ ſi qͥs eas inuaſerit niſi admo nit⁹ reſipiſcat, ſicuti ꝓpter res eccl'ie, ita ꝓpter res epo- rū excōicari dz. Et nota qđ dicit de reb⁹ epoꝝ, eſt intel- ligendū de reb⁹ omniū clericoꝝ.

a ¶ Eccl'ie. Quia epiſcop⁹ eſt in ipſa eccl'ia: vt. vij. q. j. ſcire. Ex hoc ca. cō ſueuit dici ꝙ res clericoꝝ eodē gau dent priuilegio q̄ res eccl'ie. xij. q. ij. eccl'iaꝝ. ⁊. lxxxvij. diſt. eos. vnde vi- detur ꝙ eque cō- mittat ſacrilegiū in rebus clericoꝝ ſicut in reb⁹ eccle- ſie. Uel dic ꝙ ſunt res eccl'ie quo ad defenſionē: q2 ec- cleſia dz eas defē- dere ſicut ſuas. xij. q. ij. de laicis. ⁊ lxxxvij. diſtic. eos. Uel dicunt eccl'ie quo ad hoc: q2 ſi dānificat eccleſiā epus, eccl'ia habet recurſum ad res ſuas: vt. xij. q. iiij. quicunq3. vnde di co ꝙ oēs res cleri- ci ſūt obligate ſue eccl'ie, ſicut res ma riti vxori: vt ex de pig. ex literis. C. q̄ po. in pig. l. vlti. ſi- cut et res tutoris pupillo. vnde qui minor eſt. xxv. an- nis, non debet eſſe prelatus, cum res ipſius non poſſint obligari eccl'ie: vt C. de legi. tut. l. vl- ti. Nec obſtāt con traria hic ſignata ſ. xij. q. iij. epus. ⁊ qō. ij. ſint manife- ſte. vbi dicitur ꝙ alie ſunt res eccleſie, alie epiſcopi: et hoc fateor. ſed dicuntur eſſe eccleſie quo ad ea que di xi. xij. q. v. ſi epiſcopus.

Eccl'ie ⁊ cleri- coꝝ bo- na eodē potiunt priuile- gio.

hoc itellige vt ex de vita et ho. cle. cap. ſi. Archi.

⁊ ab oibus firmiter teneri (q2 res epoꝝ eſſe eccleſie[a] nō du- bitātur) ſi in eoꝝ facultatib⁹ ſimili[b] fuerit crudelitate craſ- ſatū, ꝑuaſores rerū memora- tarū predicta canonū diſtri- ctione feriantur: vt qui mori- bus ꝓpriis ac nulla conſciētie caſtigatione corrigunt, ſaltē eccl'iaſtice et canonice vindi- cte perfodiantur aculeis.

Itē ex libro capituloꝝ Caro li ⁊ Lodouici imperatoꝝ.

¶ Res eccl'ie principū autho ritate diſtribui nō poſſunt.

Quia iuxta ſanctoꝝ pa- trum traditionem no- uimus res eccleſie vota fide- lium eſſe, precia peccatoꝝ, et patrimonia pauperꝝ: cuiq3 nō ſolū habita conſeruare, verū- etiam (deo opitulante) confer re optamus. vt autē ab eccle- ſiaſticis officiis de diuiden- dis[c] rebus eccleſie ſuſpitionē dudū conceptā penitus amo ueamus, ſtatuim⁹ vt neq3 no- ſtris, neq3 filioꝝ[d] ⁊ deo diſpen ſante ſucceſſoꝝ noſtroꝝ tem- poribus vllā penitus diuiſio- nem aut iacturam patiantur. Cum ergo preter conſcien- tiam epiſcopi, vel eius cui of- ficia huiuſcemodi commiſſa ſunt, quilibet prohibet obla- tiones eccleſie diſtribuere: li- quido apparet ꝙ cum epiſco- pi conſenſu quibuſlibet eccle- ſiis poſſint diſtribui.

Huic interpretationi vide- tur contraire authoritas illa Toletani concilij.

¶ Nihil de iure ſue dioceſis epi preſumant auferre.

Conſtitutum eſt a pre- ſenti cōcilio epos dio- ceſes ſuas ita regere, vt nihil ex earum iure preſumant au- ferre[e]: ſ3 iuxta prioꝝ authori tatem concilioꝝ tam de obla- tionib⁹ q̄3 de tributis ac fru- gibus tertiam[f] cōſequantur. Q3 ſi amplius[g] quippiam ab eis preſumptum extiterit, per concilium reſtauretur: appel- lantibus ipſis conditoribus[h] aut certe ꝓpinquis[i] eoꝝ ſi ia3 illi a ſeculo deceſſerunt.

Item Symmachus papa.

¶ Poſſeſſiones eccleſie de- relictas nulli ſit alienandi li- centia.

Poſſeſſiōes quas vnuſ- quiſq3 eccleſie proprio

vult probare contrarium.

Conſtitutum. ¶ Caſus. Epiſcopi res eccleſiarum auferebant: et ideo conſtitutum fuit in concilio Toletano vt nihil de rebus earum preſumant aufer- re, tertiam tamen partem de eccleſiarum obuentioni- bus conſequātur: et ſi contra hoc fe- cerint, per conci- liū reſtaurent con ditoribus eccleſia rum vel eorum he redib⁹ ſup hoc ap pellantibus.

e ¶ Auferre. Ni- ſi in caſibus. xij. q. ij. bone rei. ⁊. x. q̄- ſtione. ij. hoc ius. extra de eccle. edi- fican. ad audien- tiam.

f ¶ Tertiā. Ali- bi dicitur ꝙ quar- tam. xij. q. ij. con- ceſſo. alibi ꝙ me- dietatem. x. qōe. j. antiquos. ſed loci conſuetudo eſt ob ſeruanda: vt di- cit Gratian⁹ in ſe- quēti. §. et. x. q. iij. §. cathedraticu3. vel dic diuerſitas temporū ſoluit cō- trarium. ij. q. j. ſi peccauerit.

de hoc ſatꝭ no. x. q. j. ſ his. ibi videas Archi.

g ¶ Q3 ſi ampli⁹. Et ſi fecerint, qua ſi cōcuſſores ſunt in quadruplū pu- niendi: arg. xviij. diſtinct. quoniam quidem. xxiij. q. j. militare de aſſeſ. l. iij.

h ¶ Conditori- bus. id eſt patro- nis, q̄ poſſunt ma- le alienata repe- tere: vt. j. ea. qōne. vij. filijs. immo quilibet de populo hic admittitur. xij. qōne. ij. non liceat. Sed nunquid patronus laicus poteſt criminaliter clericum accuſa- re de dilapidatione, cum ſuam iniuriam perſequatur? argu. ꝙ ſic. j. q. vij. filijs. ⁊ arg. xxiij. diſtinc. illud. Nam ipſoꝝ intereſt: vt. j. ea. q. vij. quicunq3. Simili ratione videtur ꝙ quilibet de populo: q2 reipublice intereſt ne res eccleſie male tractentur: vt. ij. qōne. j. prohibētur. in fine. ſed tamen ſecus eſt: vt notaui. ij. q. vij. in ſum- ma. ⁊ cap. preſumunt. Et eſt argumen. ad hoc. xxviij. diſt. conſulendum.

Pron⁹ laic⁹ an poſſit clericū de dila- pidatio ne cri- minalr accuſa- re.

i ¶ Propinquis. Ius em̄ patronat⁹ trāſit ad filios: vt. j. ea. q. vij. filijs etiā q̄uis heredes nō ſint: arg. ff. de iure pa. filij. ff. de reli. qđ pater. ⁊ ad heredes extraneos: vt j. q. vij. ſi plures. ff. de ope. li. fabriles. ⁊ arg. cōtra. ff. c. ſi operarum. ⁊. C. e. liberti. Io.

Poſſeſſiones. ¶ Caſus. Epiſcopi alienabant poſſeſ- ſiones eccl'iarū q̄s q̄s dederat in vita, vel in mor- te reliq̄rat. ſ3 papa Symmach⁹ ꝓhibuit vt hoc nullo

b ¶ Simili. quā premiſim⁹ circa res eccl'iaſticas.

Quia iuxta. ¶ Caſus. Lodouic⁹ et Carol⁹ legem ſanxerūt in perpetuum valituram: vt quia res eccleſie ſunt vota fidelium, et precia peccatoꝝ, ac pa- trimonia pauperū, nulli liceat eas ab eccleſia remoue- re ſub pena excommunicationis.

c ¶ Diuidendis. id eſt ſeparandis ab eccleſia. con- ſueuit tamen hoc capi. induci ad probandum ꝙ res ec cleſiarū non poſſunt diuidi per prebendas: vt dixi. xij. q. j. cap. vltimo.

d ¶ Neq3 filioꝝ. Arg. aliquē ſuo ſucceſſori legē poſſe indicere: vt. xij. q. ij. nō liceat. lxiij. diſt. ego. arg. contra. ij. q. v. mandaſtis. vbi de hoc.

Con- trario ſtandū eſt: ⁊ lō caute h ſt deo diſpen- ſante.

¶ Cum ergo. ¶ Caſus. Dictū eſt ſupra ꝙ cum epiſco- pi cōſenſu oblationes vni⁹ eccleſie aliis diſtribui poſ- ſunt: vt innuitur a cōtrario ſenſu: ſed Gratianus nunc

modo fiat niſi in tribus caſibus, ſcʒ clericis bene meritis, vel monaſterijs religionis intuitu, vel peregrinis ſi largiri neceſſitas ſuaſerit: ⁊ hoc faciant non perpetuo, ſed ad tempus.

a ¶ Non perpetuo. Hoc verbum perpetuo. ſpectat tātum ad clericos ſm ꝙ exponit G.j. eo.§.illud. Sʒ hec veritas eſt ꝙ monaſterijs ⁊ pijs locis poteſt dari aliquid perpetuo: vt.j.e.qōe.ij.viſis. et xij.q.ij.ſi quos. et cap. eccleſiaſticis. Si autē ſimpliciter datur aliquid perſone, intelligo pſonaliter eſſe datum.ſ.x.qō.ij.hoc ius.ſi eccleſie datur, intelligo donationem eſſe perpetuam: vt.j.e.ca.vlti.extra de inſti.cū veniſſent. nam cū res intelligatur data vſq ad mortem hominis, et eccleſia non poſſit mori.xij.q.ij.liberti. ſemper intelligitur perpetuo eſſe datum quod eccleſie datur. Sʒ ſi quis dederit eccleſie tantum vſum rei: non ꝓprietatē, in hoc caſu vtitur eccleſia re illa vſq ad cētū annos: qꝛ hec etas longeui hominis eſt.ff.d vſufru.an vſuſfruct⁹. et.C.de ſacroſanc. ec.l.vt inter. Sed nunquid epſ ſine canonicis temporalem donationem facere poteſt? Dico ꝙ ſic: quia tantum perpetue cōceſſiones ſpectāt ad alienationē: vt ex de his q̄ fi.a prela.ſine conſen.c.tua. † xij.q.ij.bone.ſecus ſit in cōceſſionib⁹ eccleſiarū: q̄ licet tēporales ſunt, tamē ſolus non cōcedet niſi hoc habuerit ex conſuetudine: vt extra de his que fi.a prela.ea noſcitur.arg.tamē contra.xij.q.j.epſ vbi nec fructus poteſt epſ dare ſine cōſcientia cleri ſui. Jo.

Uſuſfructus eccl'ie relict⁹ durat centum annis.

† Ad idem ex̄ li.vj.de re.ec.n̄ alie.dudū vbi de hoc.

ſcere et docere.

b ¶ Statuta. Si ergo epiſcopus aliquid exigit a ſubdito ſuo, negari poteſt ei, niſi oſtendat hoc a canone ei conceſſum eſſe: vt.xviij.queſt.ij.hoc tantum.ix.queſtione.ij.conqueſtus. †

dedit aut reliq̄t arbitrio alienari q̄buſlibet titulis aut diſtractionibus vel ſub quocūq argumēto nō patimur: niſi forte aut clericis bonorū meritorum, aut monaſterijs religionis intuitu, aut certe peregrinis, ſi neceſſitas largiri ſuaſerit: ſic tn̄ vt hec ipſa nō perpetuo [a] ſed temporaliter perfruantur. Sed illud toletani concilij ita intelligendū eſt: vt epī preter quartā vel tertiam que ſm locoꝝ diuerſitates eis debetur, nihil contingāt.

Unde in concilio Leonis pape ſtatutum eſt.

¶ A clericis et pijs locis vltra ſtatuta patrū aliquid epiſcopus non exigat.

Nulli epoꝝ liceat a ſubiecto ſacerdote vel alio quocunq clerico et pijs locis dationes vltra ſtatuta [b] patrū exigere, aut ſuppoſita in angarijs inferre: ſed cum optimus ſit perſpector, ita proſpiciat vt vniuerſe ſibi oues commiſſe, a ſe maxime alātur atq in neceſſitatibus [c] iuuentur: non illicitis exactionibus opprimantur: quia dn̄s paſcere et docere nos docuit, ⁊ omnibus miniſtrare: non terrenis lucris ⁊ auaritijs delectari.

Item Grego. Leoni epiſcopo Carthaginenſi.

¶ De reditibus eccleſie q̄rta pars clericis eſt diſtribuēda.

Ad hoc [d] locorū gradus rationis ordo diſtixit, et iudicia [e] eſſe ꝯſtituit, vt nec prepoſiti in opprimendos ſe fruſtra valeant occupare ſubiectos: nec ſubiectis iterū contra ſuos prepoſitos effrenata ſit reſultandi licentia. Uolumus igitur vt quicquid eccleſie tue ex reditu vel quolibet [f] alio titulo fortaſſis acceſſerit, quartam exinde portionē ſine diminutione aliq̄ debeas ſegregare, atq eam ſecūdum domini timorem preſbyteris, diaconibus, ac clero (vt tibi viſum [g] fuerit) diſcrete diuidere.

Item ex ſexta ſynodo.

¶ Epiſcop⁹ turpis lucri gr̄a nihil a monachis vel clericis ſuis exigere debet.

Predicator [h] eccl'ie paulus diuinus [i] apl's ac ſi canonem ponēs Epheſiorum

c ¶ Neceſſitatibus. A pauperib⁹ enim nihil petet: vt.j.qē.ij.placuit. ſic dicit lex ꝙ ſi patria tennis eſt, potius eſt inuādā q̄ ſpoliāda: vt.C.noua vecti.inſti.non poſ.l.j.

† et ar.x.q.iij.quia cognouimus vbi de hoc. ⁊ ex de penis.j.qb⁹.in gl.permiſſum.⁊c.

Ad hoc locorum. ¶ Caſ⁹. Leo epiſcopus de reditibus vel oblationib⁹ eccleſie integram quartā canonicis ſuis nō diſtribuebat: et ideo Gregorius precepit vt illam quartam ſine diminutione prout ſibi viſum fuerit cū diſcretione inter canonicos diſtribuat: qꝛ ad hoc ſunt ordinati grad⁹ locorum et diſtincti, ne p̄lati opprimāt iniuſte ſubiectos: nec ſubiecti cōtra prelatos ſupbiant effrenate.

d ¶ Ad hoc.ſi.C. de iude.nullus.

e ¶ Et iudicia.ſ.lxxxix.di.ad hoc.

f ¶ Uel quolibet. Ergo non ſolū de decimis ⁊ oblationibus fiant q̄tuor portiones, ſed etiā de penſionibus et alijs reditibus.xij.q.ij.quatuor.

g ¶ Uiſum. Ergo epſ ꝑ arbitrio ſuo poteſt bona eccleſie diuidere.xij.q.ij.vulterane.j.e.q.vij.decimas cō tra. Sed ibi ſoluitur. hoc ca. loquitur quando bona nō ſunt ſeparata: alias contra.xij.q.j.§.vlti.quod potius concordat.

¶ Sed illud. ¶ Caſus. Quia.ſ.in ca.cōſtitutū facta eſt mentio de tertia quā epſ debet percipere de rebus eccleſiarū: ideo idem nūc oſtēdit ⁊ de quarta: ſcʒ vt epī preter tertiā vel quartā ſm diuerſas cōſuetudines nihil auferre preſumant.

Nulli epiſcoporum. ¶ Caſus. Quidā epiſcopi vltra q̄ eis a canone ꝑmittebatur clericos ſibi ſubiectos multis angarijs fatigabāt exactiones plurimas faciendo in eos: ⁊ ideo ſtatuit Leo vt hoc decetero non faciant: ſed proprias oues alant tanq̄ boni paſtores. et hoc probat authoritate domini, qui nos docuit paſcere et docere.

Predicator. ¶ Caſus. Quidā epiſcopi turpis lucri gratia a ſubiectis ſuis iniuſte pecuniam exigebant: ſed ſexta ſynod⁹ oſtēdit ꝙ hoc facere nō debēt: qꝛ nō debēt res ſubditoꝝ iniuſte deſiderare, ſʒ poti⁹ illos alere. Et hoc ꝓbat trib⁹ authoritatib⁹.ſ.duab⁹ pauli, et tertia Petri.

h ¶ Predicator. Probat ſexta ſynodus authoritate Petri et Pauli ꝙ prelatus a ſubditis non debet exigere aurum vel argentum: ſed potius eos erudire. nam beatius eſt dare q̄ accipere. extra de celeb. miſſa. cum marthe.

i ¶ Diuinus. Quandoq ponitur in mala ſignificatione: vt.j.q.j.nunq̄.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a ¶ Immo vero. ſi iudex dicit, cōdēno te: imo abſoluo. Arg. te: vltimo ꝟbo ſtādū eſt. de pe. diſt. ij. ſi enim.
ad hoc. b ¶ Multitudini. Argu. vbi precipitur, ad omnes extendi ꝯ ma tenditur. lxj. diſtinc. miramur. xviij. diſtin. ignorantia, nu. teſ. et. ꝫ. diſtinc. v. ad eius vero.
ſtich⁹. c ¶ Aurum. verba Pauli.
ff. ꝯ here. inſti. d ¶ Exiſtimans. Uerba ſynodi: immo verba fuerunt domini: vt extra ꝯ celebra. miſſ. cum marthe. ſi ita ſcriptū. Act. xx. b.
e ¶ Ait em̄. in ſecunda epiſtola ad Corinthios.
f ¶ Theſaurizare. Supficialis eſt iſta argumētatio: quia ꝛ filij theſaurizant parētibus: quia parētes ſuccedunt eis ſi quid habent: vt ſupra iij. q. iiij. hi qui. ꝛ j. xxxv. q. viij. hoc ſalubriter. Non eſt ſuperficialis: quia non ſuccedunt parentes filijs niſi in defectu alioꝝ. ij. coꝛ. xij. c. j. Pet. v. a.
g ¶ Parētibus. Etiam ſpiritualibus. ꝛ reſpexit apoſtolus naturaz et votum parentuz prout voto parentuz hereditas filijs debetur: ſed filiorum hereditas ſola pietatis cauſa parentibus debetur: vt. ff. vn de lib. ſcripto herede. §. vlt. ꝛ. ff. de inoffic. teſta. nam et ſi. iuxta illđ. Ordine turbato ſuccedis Bulgare nato. Item dicit lex ꝙ omnia que noſtra ſunt ex voto filijs paramus: vt. ff. de bo. li. l. pe. j. reſpon. ꝛ hereditas parentum quaſi debita obuenit nobis: vt. ff. ꝓ ſocio. l. et quia. ꝛ filij pene ad propria bona veniunt. ff. de ſuc. edi. l. j. §. pe. Et dicit imperator, cogitare debēt parentes ꝛ ꝙ ipſi fuerunt filij: ꝛ ea que a ſuis parentib⁹ ſperabant, ſuis filijs facere debent. in aut. vt cum de ap. cognoſci. §. conſiderare. col. viij. Hereditas parētū debetur filijs.
h ¶ Non coacte. i. pro lucro terreno.
¶ Illud autem. ¶ Caſus. Iſte. §. reſpicit illud ca. poſſeſſiones. ꝛ dicit ꝙ illud verbū temporaliter perfruantur, non refert ad monachos q̄ perpetuo poſſeſſiones illas poterāt poſſidere: ſz refert tantū ad clericos pauperes. Poſtea ꝓbat ꝙ graue peccatū eſt decimas ꝛ p̄mitias ꝛ oblatiōes nō reddere. ꝛ ad hoc inducit ſeq. c.
i ¶ Capituli. ꝫ. ea. poſſeſſiones.
¶ Q̄ꝫ vero. ¶ Hec eſt. vij. pars. q. in qua probat magiſter ꝙ decime ſunt dande clericis ꝓ labore ſuo: et q̄ ea non dat, peccat mortaliter: clerici autē debēt eas diuidere iuſto modo cū pauperib⁹ ꝛ religioſis ꝛ hoſpitib⁹: ꝛ hoc ꝓbat per quatuor ca. Io. de fan.
Reuertimini. ¶ Caſus. Caſum hunc ſic attende. Iudei decimas ſacerdotib⁹ et leuitis non tribuebāt: propter quod penuria et ſterilitate ſūt puniti. nā in penam eoꝝ cataracte celi clauſe ſunt: nec pluuias effundebant: ꝛ locuſte, bruc⁹, ꝛ erugo labores ſuos deuaſtabāt. Hortatur itaq̄ Malachias propheta iudeos vt reuertant ad dn̄z: quia ſi ſoluāt decimas ꝛ primitias, cataracte celi aperientur, et vſq̄ ad abundantiā benedictio ſup eos effundet. Procedit ergo Hiero. hoc ordine in hoc cap. Primo ponit ꝟba Malachie ꝓphete, vſq̄ ad locum illū. Uerbum effuſionis. ꝟba tamen interponunt que ſunt Hieronymi. ſ. nunc ſequamur ordinem prophete. deinde exponit verba ꝓphete ſm literam vſq̄ ad illud verbum. Si quis doctus. exinde ea moraliter exponit vſq̄ ad finem ca. vij. ꝓs. Mala. iij. b.

presbyterꝫ, immo ꝯo [a] ꝛ omni ſacrate multitudini [b] ac plenitudini, ita fiducialiter perhibuit: argētū aut aurū [c] aut veſtē nullius cōcupiui: ipſi ſcitꝫ: quoniā ea q̄ mihi opus erant, ꝛ his q̄ mecum ſunt, miniſtrauit man⁹ iſta. oīa oſtēdi vobis qm̄ ſic laborātes oportet ſuſcipere infirmos. beatius exiſtimans [d] dare q̄z accipere propter qđ et nos docti ab eo definimus nullatenus ep̄m turpis lucri gr̄a excogitare ad excuſandas excuſationes in peccatis, expetere aurū vel argētū, aut aliā ſpeciē a pbr̄is vel clericis vel monachis q̄ ſub ipſo ſunt. ait em̄ [e] apoſtol⁹. Nō debent filij theſaurizare [f] parentibus [g], ſed parentes filijs. et apl's Petrus: Paſcite q̄ in vobis eſt gregē dei: non coacte [h] ſz ſponte ſm deū: non turpis lucri gr̄a: neq̄ vt dominātes in clero: ſz forma facti gregis ex animo: et cum apparuerit princeps paſtoꝝ, percipietis immarceſcibilis glorie coronā. Illđ autē qđ in fine capituli [i] ſymmachi ponitur: hec ipſa nō perpetuo, ſed tēporaliter perfruātur: ad perſonales tantum poſſeſſiones clericorum videlicet ꝛ pauperum non ad monaſteriales referēdum eſt. ¶ Q̄ꝫ vero ſit graue apud deuz decimas ꝛ oblationes ac primitias ſacerdotibus non ſoluere, authoritate Hierony. et Auguſti. apparet,

Ait namq̄ Hierony. ſuper Malachiam.

¶ Reus apud deuz habetur q̄ ſacerdotibus decimas non ſoluerit.

Reuertimini [k] ad me, et ego reuertar ad vos dicit dominus exercituum. ꝛ dixiſtis: In quo reuertemur [l]? Si affligit homo deum: quia vos confligitis me. ꝛ dixiſtis: In q̄ confligimus te? In decimis [m] et primitijs: et ideo in penuria vos maledicti eſtis: et me confligitis tota gens [n]. Nunc ſequamur ordinē prophete. Quia mihi non reddidiſtis decimas ꝛ primitias, idcirco in penuria ꝛ fame maledicti eſtis: et me vos ſupplantaſtis [o] ſiue defraudaſtis ecce annus expletus eſt [p], et nihil in meos theſauros, ſed in veſtra horrea comportaſtis: et

k ¶ Reuertimini. In p̄ma parte ponit Hierony. verba ꝓphete vſq̄ ad illud verbum effuſionis. In ſcđa parte exponit ea ad literā vſq̄ ad illud ſi q̄s doct⁹. Abinde myſtice ſiue moraliter.
l ¶ Reuertemur. Quaſi dicant, non diſceſſimus. immo in hoc receſſiſtis quia conflixiſtis me: hac tamē cōditione, ſi homo affligit. i. poteſt affligere deū: et ideo dicit. c. ſi affligeret. quia nature dei nihil nocere pōt. xj. q. iij. ſm catholicaz. quia impaſſibilis eſt. xxij. q. iiij. incommutabilis. Deo nihil nocet.
m ¶ In decimis. Nota deū dici affligi cum eius ſubditi affliguntur. ſi. ij. queſt. v habet hoc proprium. ꝛ iij. q. j. nulli. in fi. ar. eꝫ ꝯ ꝓba. lz. in fi.
m ¶ In decimis. ſcz non ſolutis. Ad hoc. ꝫ. j. q. j.
n ¶ Tota gens. i. ex toto gentiliter viuentes: vel quilibet de populo. qđ q̄dā iuxta fi. ꝛ ca. multi.
o ¶ Supplātaſtis. arg. ꝫ. j. de ꝯſe. diſ. ij. panē. ſz intellige quātum in vobis eſt. xj. q. iij. inter ꝟba. Uel ita defraudāt ſubtrahēdo iſta pauperib⁹.
p ¶ Annus expletus eſt. Nō tamē finis anni ſpectā- circa fi.

decie q̄ tpe ſūt dāde. dus eſt vt tunc decime preſtentur: ſed preſtande ſunt cum fructus colligunt.extra de deci.cuʒ homines.immo ſi ager bis in anno det fructus,totiens dande ſunt decime: vt extra.e.ex parte.ij.hic ergo ſuggillauit eos qui tā tarde dederūt.In perſonalib⁹ tñ decimis poſſet dici q̄ in fine dandе ſunt propter lucra minima. Incōueniēs eñ eſſet q̄ ſcriptor vł aliquis negociator ſingulis dieb⁹ deberet decimam partem lucri dare eccleſie. argu.ad hoc tale quale extra de pigno.ex literis.ibi propter poſſeſſionū minutias.et q2 talis ſolutio incōmoditatem haberet: vt.ff.fami.hercil.plane,idem dicendum de caſeo ꝛ lacte.Joan.

l Uendicauerit.i.ſibi aſcripſerit.
m Cataracte.i.feneſtre.
n Nubibus.i.predicatoribus.
o Imbrem.gratie ꝛ ſciētie,que in eo augebitur,de pe.diſt.iij.ſi ſermo.Joannes.

ꝓ decimis et primitijs,q̄ parua erāt vt a vob3 darent,vbertatē poſſeſſionū veſtrarum, ꝛ omnē frugū abūdātiā perdidiſtis [a]. Ut autē ſciat3 hoc me iraſcente perfectū,q2 fraudaſtis me parte mea:hortor vos atq3 cōmoneo vt inferatis decimas in horrea[b] mea,hoc eſt in theſauros tēpli:vt habeant ſacerdotes ꝛ leuite q̄ mihi miniſtrant cibos:et ꝓbate me ſi non tantas pluuias effudero, vt cataracte celi apte eſſe credātur:et effundā benedictionē meā vobis vſq3 ad abūdantiā [c]. Uerbum[d] effuſionis,nomen largitatis oſtendit[e]:ſed fieri poteſt vt agros irrigantibus pluuijs ſit quidē fertilitas:verū aut locuſta veniat, aut bruc⁹,aut erugo[f],aut eruca, ꝛ labores hoīm vaſtabunt: ꝓpterea adiungit ꝛ dicit. Et increpabo ꝓ vobis deuorantes,locuſtas vcʒ,et reliqua q̄ prediximus: ꝛ non corrūpent fructum terre veſtre. Si quādo fames et penuria et rerum omniū egeſtas opprimit mundum,ſciamus hoc ex ira dei[g] deſcendere:qui ſe in pauperibus ſi non accipiant eleemoſynam fraudari loquitur: et ſuas[h] poſſeſſiones poſſumus decimas et primitias interpretari[i].

¶ Si quis doct⁹ ꝛ eruditus in lege domini poteſt alios erudire,nō debet ſue aſſignare prudentie ingenioq3 quod poſſidet:ſed gratias agat primum dño qui cūcta largitur deinde ſacerdotibus eius ac miniſtris a quibus[k] doct⁹ eſt: ſi enim non egerit gratias,ſed ſcientiam vendicauerit[l] ſibi, in penuria maledicetur. q̄ ſi intelligens largitorem deum ꝛ agens his gratias per quos a deo erudit⁹ eſt,humiliauerit ſe, ꝛ in horreum dei intulerit cibos:hoc eſt ſcripture alimēta in eccleſijs populis miniſtrauerit:ſtatim aperientur ſuper eum cataracte[m] celi:et effundet pluuia ſpiritualis et mandabit nubibus[n] ſuis vt pluant ſuper eum imbrem[o]: ꝛ abundantia rerum omnium perfruetur.

Item Auguſtinus.

¶ Q3 decime ſacerdotibus ſunt tradende.

Decime tributa[p] ſunt egentium animarū.q̄ ſi decimam dederis : non ſolum abundantiam fructuum recipies,ſed etiam ſanitatem corporis ꝛ anime cōſequeris. non igitur dñs deus premiū[q] poſtulat,ſed honorem. Deus enim noſter qui dignatus eſt totum dare,decimam a nobis dignatus eſt recipere:nō ſibi ſed nobis ſine dubio profutu-

a ¶ Perdidiſtis. argu.aliquem debere puniri i eo in q̄ deliquit.xij.q.ij. qui ꝛ humanis.et q̄ negat qđ debet, negari ei debet qđ ſibi debetur.extra de vſur.quia fruſtra.C.de fideicō. li.l,ſi quis in ſuo. xcv.diſt.eſto.
b ¶ In horrea.argu.q̄ ipſi ruſtici debent deferre in horrea decias ad ipſas eccleſias:argu.j.q.vij.decias. C.d annonis ꝛ tribu.l.ꝓ locis.lib.x. nō ergo a clericis vel eoruʒ nuncijs ſunt colligende in agris.
c ¶ Ad abundātiam.j.queſt.vij. maiores.
d ¶ Uerbuʒ.hec ſunt verba hieronymi.
Effuſio duo notat. e ¶ Oſtendit hic, ꝛ.C.de inoffi.dona.l.ij. Q̄ſiq3 etiam notat vitium.xlj.diſt.ſepe.
Erugo. Eruca. f ¶ Aut erugo. Erugo eñ eſt ros q̄ cadit ſup teneras ſpicas: ꝛ ꝓpter hoc ſole veniēte marceſcunt. Eruca eſt vermis q̄ ibi naſcit.ff.loca.ex conducto.
g ¶ Ex ira dei. Hō eñ ꝓpter pctā ſua affligit:vt.vij. q.j.ſciſcitaris.lvj.diſt.ſi gēs.j.xxiij.q.iiij.ſi quos.
h ¶ Suas.ſi ergo ſue ſunt,reivēdicatio intētabitur,ꝓ eis.C.de ſacroſan.eccle.vt inter.
i ¶ Interpretari.i.moraliter exponere.
k ¶ A qb⁹.arg.q̄ diſcipuli debēt referre grās magiſtro,nō tm̄ v̄bis ſ3 etiā reb⁹:vt.xcix.diſt.ecce.

Decime.¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte docet Aug. decias eſſe tribuēdas de militia,negocio,et artificio, et ſine tarditate: ꝛ oſtendit ex hoc triplicem ſequi cōmoditatem:ſcʒ abundantiam fructuū, corporis ſanitatē, et p̄mij celeſtis retributionē: quas ſi quis non dederit ad decimā partem reuocabitur: et qđ Chriſtus nō accepit,impi⁹ miles vſurpabit. In ſecūda parte dicitur q̄ decie ex debito requiruntur: et q̄ eas non dederit,tot homicidiorum in die iudicij re⁹ apparebit: q̄t pauperes in locis illis fame perierūt.quoꝝ penā ſi vult euitare,decimam reddat: ꝛ de nouē partibus faciat eleemoſynā.
p ¶ Tributa.i. debita animabus egentibus [l] diuina grā. Uel meli⁹ dicas q̄ dant egētibus clericis,non tamē ideo minus dande ſunt etſi diuites ſunt.nō eñ intuitu perſonarū dantur eccleſijs. Si ergo decime ſunt tributa,ergo nō poſſunt preſcribi:vt.j.queſt.iij.§.porro.ꝛ.C.de preſcrip.xxx.an.competit.quod falſum eſt.extra de preſcriptio.de quarta. Item ſi ſunt tributa:ergo compenſatio in eis non admittitur.C.de compen.l.iij.preterea ſi ſunt tributa:ergo ſi quis appellat vt eas retineat,non auditur : vt.ij. queſt.vj.quotiens fiſcalis. ꝛ eſt expreſſum extra de deci.tua.in fine.
q ¶ Premium.i.gratis vult beneficium ſuum concedere,nō ꝓ precio:ſed tamē honorē vult habere:argu. ff.man.ſi remunerādi. ꝛ eſt ſi.j.q.j.iudices.vbi dicit q̄ nō ſunt dicēda munera,ſ3 ſumpt⁹, ꝛ facit ad hoc qđ dixi.xxxij.q.ij.honorantur.

[l] Scʒ hoc accipim⁹ egētiū aiaꝝ vt ſonat ad hoc, ſ.e.q.j. canonibus. Uel dic egētiuʒ aiaꝝ.i. filiorū leui q̄ parteʒ poſ.cuʒ ceteris nō acceperūt: nā clerici ſunt de nūero pauperꝝ: vt xxiij.q. vij.qđ aūt.ſ.e. q.ij.ſacerdos. Archi.

a ¶ De militia. licita. ergo ⁊ clerici ſi militent. xxiij. q. j. militare. tenentur dare decimas.

Negociatio vix pōt eē ſine pctō.
b ¶ Negocio. dummodo licita ſit negociatio: vt extra e. ex tranſmiſſa. et tñ vix aliqua negociatio ſine peccato poteſt expediri: vt de peni. diſtin. v. qualitas dicitur tamē licita quoad laicos i quibuſdā rebus vt. lxxxviij. di. fornicari. Sed nunquid de illicite acq̄ſitis debeāt dare decimas: notaui. xiiij. q̄ō. v. in prin. Sed nūquid de furto vel latrocinio dāde ſunt decime? Dicunt quidā ꝙ ſic: ne apud eos ita remaneāt. argu. ad hoc. xxij. q. j. conſidera. aliq̄ negāt: ne eccleſia videat approbare delictum. Sed dico ꝙ a fure vł a raptore bene petitur decima, nō ratione negociationis ſue, cuȝ illa ſit reprobata: ſȝ quia inuenitur i poſſeſſione: qꝛ decima ſequitur quenlibet poſſeſſorē ſiue iudeum ſiue excommunicatum: vt extra de deci. de terris. ex̄ de vſu. quāto. ex̄ de ſen. excō. ſi ve. alioq̄n eſſet predo melioris cōditionis q̄ȝ bone fidei poſſeſſor: quod eſſe non debet: vt ff. de peti. hered. ſi a dño. §. vlt.

Decle an ſint de illicite acq̄ſitis dande.

ram. ſed ſi tardius dare pctm̄ eſt: q̄ȝto magis peius eſt peccatū non dediſſe? De militia[a] de negocio[b] ⁊ de artificio redde decimas. Cū em̄ decimas dādo, ⁊ terrena ⁊ celeſtia poſſis premia promereri, quare ꝑ auaritia, duplici bñdictione fraudaris? hec eſt enim dei iuſtiſſima conſuetudo vt ſi tu illi decimā non dederis, tu ad decimā[c] reuoceris dabis impio militi quod nō vis dare ſacerdoti. bene facere ſemꝑ de⁹ paratus eſt, ſed hoīm malitia prohibetur[d]. decime etem̄ ex debito[e] req̄rūtur: ⁊ q̄ eas dare noluerint, res alienas[f] inuadūt[g]. ⁊ q̄ȝti pauperes in locis ſuis vbi ipſe habitat, illo decimas nō dante, fame mortui fuerint: tantoꝝ homicidiorum[h] reus ante eterni iudicis tribunal apparebit: qꝛ rem a deo pauperibus delegatam, ſuis vſibus reſeruauit. q̄ ergo ſibi aut premium[i] cōparare, aut pctōꝝ deſiderat indulgētiam promereri, reddat decimam. etiā de nouē partib⁹ ſtudeat eleemoſynam dare pauperibus. Item Hierony.

¶ Seipm̄ cōdēnat q̄ euangelizātib⁹ neceſſaria ſubtrahit.

Apoſtolicis viris ⁊ euāgelizatorib⁹ chriſti in neceſſarijs[k] vſibus nolle tribuere, ſeipm̄ cōdemnare eſt.

Quod autem decime epoꝝū conſenſu monachis licite tribuantur, beatus Hiero. Damaſo pape ſcribit dicens.

¶ Liberum eſt clericis monachis et religioſis decimas concedere.

Quoniam quicquid[l] habēt clerici, pauperum eſt: et dom⁹ illorū omnibus[m] debent eſſe communes: ſuſceptioni peregrinorum ⁊ hoſpitum inuigilare debent: maxime curandū eſt illis vt de decimis et oblationib⁹ cenobijs et xenodochijs qualē voluerint et potuerint ſuſtentationem impēdant. liberū eſt em̄ monachis ſpūalib⁹ viris deū colētib⁹ et timētib⁹ decimas et oblationes cunctaq̄ȝ remedia concedere[n]: et de iure ſuo

f ¶ Alienas. q̄ ante ſeparationē ſunt eccl'ie: vt not. ſ. e. q. moderamine.
g ¶ Inuadūt. no. ꝙ idem eſt iniuſte detinere, q̄ð rapere: vt hic. et extra de reſti. ſpo. ſepe. Et idem eſt auferre quod non dare. xlvij. diſtinc. ſicut. et. xij. q. ij. idigne.
h ¶ homicidioꝝ. ſ. xj. q. iij. p̄cipue. et. ſ. lxxxvj. diſtin. paſce.
i ¶ premium. ſ. xxvij. q. ij. ſunt q̄.
k ¶ Neceſſarijs. i. in victu et veſtitu: vt. x. q. ij. epō. Jo.

Apoſtolic̄ȝ.

¶ Q̄ð autē. ¶ Caſus. Supra dictū eſt in §. ex his. monachos de ꝓprijs p̄dijs que ad proprium vſum colūt nō debere decias dare: nunc oſtēdit Gra. ꝙ epis cōſentiētib⁹ recipe pñt.

Quoniā quicquid. ¶ Caſus. Hoc capi. diuiditur in tres partes. In prima parte queſiuit Damaſus a hierony. an clerici intuitu pietatis partem decimaꝝ ſuaꝝ et oblationū poſſint cōcedere cenobijs ⁊ xenodochijs ad ſui ſuſtētationem: et an poſſeſſiones aliquas ſuas dñium eorū transferri poſſint? Et rñ. ꝙ ſic. In ſcða parte q̄ſiuit vtrū laici poſſint vſum decimaruȝ et oblationū hr̄e? Et rñd. ꝙ non. ſed ſi aliq̄ñ decime ab eis fuerūt detēte: et cōſentiēte epō loci trāſſerūt i vſum monachorū: conſtabūt eis firmitate ꝑpetua. In tertia parte queſiuit q̄ clerici de bonis eccl'ie ſint ſuſtentādi? Et rñ. ꝙ pauperes, et q̄ parētū opib⁹ ſuſtētari nō pñt. ſi xo ſūt diuites, ⁊ q̄ð pauperū eſt accipiunt, ſacrilegiū cōmittūt ⁊ ꝑ abuſum taliū bonoꝝ iudiciū ſibi mādučāt et bibūt. Scða ps ibi: Q̄ȝ aūt. Tertia ibi: Clericos.

Judei tenent ad decimas ꝑſonales.
Item nunq̄d iudei ꝑſonales decimas dabunt? Videtur ꝙ ſic: vt ex̄ de vſu. quāto. circa fi. de deci. ad audiētiam. qꝛ dꝛ ibi ꝙ de oib⁹ prouētib⁹ dabunt. q̄ð concedo. Tan. tamen et B. narrāt contrarium per decre. illam. extra eo. titu. de terris. et per decre. extra de vſur. q̄ȝto. q̄ð concedo. Item ex oib⁹ que ex lucratiua cauſa habētur, dabuntur decime: vt de dona. ex lega. vel ſi extraneus inſtituitur ex teſtamēto. aliud eſt ſi quis ab inteſtato ſuccedit: quia tali debita eſt hereditas iure nature: vnde potius debitum eſt q̄ȝ lucrum: vt. ff. vñ liberi. ſcripto. §. vlti. idem dico per quaſcunq̄ȝ manus ambulauerit, ꝙ quilibet teneatur ad decimaȝ de lucro ſuo. Sed nūquid doctor de collecta, vel aduocatus de patrocinio, vel mercenarius de eo quod meretur, dabit decimam? Non videtur, cum illud nō ſit lucrum ſed debitum. Credo tamen ꝙ ſic: quia ſcriptum eſt: honorabis dominū deū tuum de tuis iuſtis laboribus. vt. j. q. j. non eſt putanda. Item quia hic dicitur, de omni artificio dande ſunt decime: vt extra. e. non eſt in poteſtate.

Aliq̄ ȝ meli⁹ ſm B. put nota. ex̄ ð deci. pa ſtoral'. q̄ ſnia cōiter approbat: ſed dictum Jo. ē iuſtius: ⁊ ibi not. hos.

c ¶ Tu ad decimam. i. tm̄ decima remanebit tibi: vel demonib⁹ ſociaberis, q̄ ſunt decima pars angeloꝝ.

d ¶ Prohibetur. j. de pe. diſ. j. ſi agamus. ſupra. lxxvj. diſt. ieiunium.

e ¶ Ex debito. Ergo videtur ꝙ actio perſonalis competat pro decimis petendis.

l ¶ Quicq̄d. res eccl'ie ſunt paupeꝝ: vt. xxiij. q. vij. q̄ð aūt. Silr̄ res clericorū ſunt pauperum: vt. xxiij. q. viij. cōuenior. Et dñr eſſe pauperū: qꝛ tpe neceſſitatis ſunt eis communicande: vt. xlvij. diſt. ſicut hi.

Eccleſiaſtice res ſūt pauperum.

m ¶ Oib⁹. No. q̄ eccl'is dicat ſufficiēs ad hoc vt q̄s debeat eſſe cōtēt⁹. vna. l. q̄ poſſet oēs recipere: vt. xlij. diſt. quieſcamus. ex̄ de preben. de monachis. arg. contra. x. q. ij. epō. vbi dꝛ ꝙ erit contentus victu ⁊ veſtitu.

n ¶ Cōcedere. cū ꝯſēſu epi. al's ſi ꝑlat⁹ p̄ter aucťē epi ꝯcederet, p⁹ ei⁹ mortē reuocaret. ex̄ de trāſac. decetro.

Decie an poſſint cõcedi laicis.

a ¶ Non licere. hoc eſt certũ ꝙ ius decimarũ laicus poſſidere non poteſt cũ ſit ſpũale: vt extra de preſcrip. cauſam. ex̄ de deci. ꝓhibemus. Sed nunquid fructus decimarũ poſſunt concedi laicis? ſic ad tẽpus: vt extra ne pre. vi. ſu. querelã. et vſq; ad finẽ vite ipſoꝝ: † arg. ex̄ de his que fi. a prela. cũ ap̄lica. in fi. arg. ↄtra. x. q. j. hanc.

† Ad hoc facit qḋ not. j. e. q. iij. ※. ſic etiã. et. ṡ. j. q. iij. ꝑuenit ad noſ. ex̄ ḋ decimis. quã: nis. ibi videas et. j. e. q. vij. ca. j. in prin.

b ¶ Diuinis. no. generalem ſermonem non generaliter intelligẽdum. lxxxviij. diſt. fornicari. lxx. di. ꝙ die. lxxvj. diſtin. ſcire. lxxv. diſti. ca. j. j. e. q. iij. dilectio. et. q. vij. decimas deo. xij. qõ. ij. ſine. xiiij. q. ij. ſup. de conſe. diſt. ij. reuera. diſ. xcv. ecce. arg. xix. diſt. ca. j. cõtra. di. xviij. propter. ſ.

c ¶ Ep̄o. Et ſufficit authoritas ſolius ep̄i ad talem alienationẽ: vt ex̄ de his q̄ fi. a p̄la. cũ apoſtolica. contra. xij. qõ. ij. ſine. non em̄ videtur ꝙ ſolus ep̄s poſſit cõcedere ſine capitulo. Sed hoc ſoluit ex̄ de his q̄ fi. a p̄la. cuꝫ ap̄lica. Hic ergo laicus qui capax nõ eſt, facit locum capaci. arg. C. de natu. libe. aut. licet. ff. de iniuſto rup. teſta. l. pe. et ꝙ nullus religioſus debeat recipere eccleſiam de manu laici eſt expreſſum extra de priuil. cum et plantare. ꝛ. j. q. vij. ſi quis.

in dñium illoꝝ et vſum tranſferre: nec tam in pauperibus paupertatẽ q̄ꝫ religionem attendere. Qꝛ aũt btitudo tua queſiuit vtrũ vſus decimarũ ꝛ oblationũ ſecularibus ꝓuenire poſſit, nouit veſtra ſanctitas omnino non licere[a]: proteſtãtibus hoc diuinis[b] authoritatibus paternorũ canonũ. quãobrem ſi aliqñ fuerint ab his male detenta que diuini iuris eſſe noſcũtur, et in vſum tranſierint monachorũ et ſeruorũ dei, ep̄o[c] tamẽ loci illius prebente conſenſum[d]: conſtabunt eis omnia perpetua firmitate et ſtabilitate ſubnixa.

¶ Clericos autẽ illos conuenit eccleſie ſtipendijs ſuſtentari, quib⁹ parẽtum ꝛ amicorum nulla ſuffragãtur ſtipendia. Qui autẽ bonis[e] parentum[f] et opib⁹ ſuſtentari poſſunt: ſi qḋ pauperum eſt accipiunt, ſacrilegium profecto incurrũt et committũt: et per abuſionem talium, iudicium ſibi manducant et bibunt.

De predijs autẽ que a colonis eoꝝ coluntur, ſic definitũ eſt in Maguntienſi concilio. Queſti ſunt preterea ꝛc̄.

¶ Queſtio. ij.

De capellis[g] vero que ab eis poſſidentur ꝙ per eorum inſtitutionem a ſacerdotibus ſint gubernãde, Joannes papa probat ſcribẽs Iſaac Syracuſano epiſcopo.

¶ Pb̄ri i monaſterioꝝ eccleſiis per abbates inſtituãtur.

Uiſis literis charitatis veſtre, q̄bus ſatis perpenditur quanto ſtudio huic ſancte ſedi reuerentiam exhibetis: non modice gauiſi ſumus. Nũc itaq; ſuper ea que

Eccl̄ia de manu laici nõ põt recipi.

d ¶ Cõſenſum. arg. ꝙ ratihabitio ep̄i retrotrahitur: et confirmat illud quod per ſe inualidum erat. ‡ arg. extra de iure pat. cura paſtoralis. j. e. qõ. vij. decimas. arg. contra extra de elec. auditis.

‡ Ad h⁹. xxv. q. ij. ca. j. de ↄſe. diſ. ij. tũc.

e ¶ Bonis. Supra. j. q. ij. clericos. et ca. paſtor eccleſie. et ca. ſacerdos.

f ¶ Parentum. Uidetur loqui de illis clericis q̄ eccleſie non ſeruiunt. ṡ. x. q. iij. cauendum. ṡ. xij. q. j. illi aũt. j. xxxj. q. j. quomodo.

De capellis. ¶ Hec q̄ſtio diuidit̃ in duas partes. In prima ꝓbat̃ per ca. ſeq. ꝙ ſi monachi habent eccl̄ias pleno iure, poſſunt i eis capellanos inſtituere et deſtituere. Scḋa ibi: hac authoritate. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulatur ſcḋa queſtio, qua queritur an capelle que cõceduntur monachis ab ep̄is ſint per monachos inſtituẽde. Et reſpõdetur/ ſi pleno iure ſcilꝫ q̄ꝫtum ad tẽporalia et ſpũalia capelle ꝑtinẽt ad monachos, per ipſos ſunt inſtituende: vt. j. ca. viſis. Si vero ad ipſos pleno iure non pertinent/ ſed tãtum quãtum ad temporalia, per ep̄os ſunt inſtituende: ita tamẽ vt monachis reſpondeant in temporalibus, ep̄o vero in ſpiritualibus: vt. j. eo. ſane. De hoc plenius notatur in ſumma huius queſtionis.

g ¶ De capellis. hec eſt ſecunda queſtio an in capellis monachorũ p̄ſbyteri ſint inſtituẽdi per monachos: qḋ vt melius pateat/ videndũ eſt q̄d iuris habẽt religioſi in ſuis capellis. Et nota ꝙ duob⁹ modis fiũt capelle religioſoꝝ: edificatione/ et collatione. Si edificatione/ habent inſtitutionem tẽporalium, ꝛ ep̄us ſpũalium: vt. j. eo. ſane. et ca. viti. Si aũt collatione / aut collate ſunt eis ab ep̄o, aut a patrono. Si ab ep̄o aut ſub certa forma: aut cum offiti iure: aut ſimpl'r. Si ſub certa forma, non habẽt ibi pl⁹ iuris q̄ꝫ forma contineat. Si vero cũ omni iure tunc habẽt ꝛ temporalem et ſpũalem iſtitutionem. j. e. viſis. Et ſic intelligit̃ illud: cui⁹ eſt poſſeſſio/ ei⁹ eſt et inſtitutio. † In hoc caſu loquitur extra ḋ capel. monachorũ, in eccleſijs, remanet tñ ius ep̄ale in ordinatione clericorũ, iudicio/ altarium cõſecratione, et viſitatione. ix. q. iij. per ſingulas. Si aũt conceſſit ep̄s ſimpliciter: quid iuris ſit habetur ex̄ de dona. paſtoralis. Si vero patronus conceſſit capellam domui religioſe, non pluris iuris habet acceptor q̄ꝫ dator. argu. ṡ. ea. qõ. j. ſi quis laicus. extra de dona. inter vi. et vxo. nuper. ff. de reg. iur. nemo pl⁹. niſi hoc factũ ſit de conſenſu dioceſani ep̄i: in quo caſu cedit in dominium religioſorũ. extra de iure patro. qḋ autem. extra de dona. paſtoralis. Que autẽ dicta ſunt intelligas de monaſterijs exẽptis. in exẽptis em̄ et eorum capellis quod principi placet legis habet vigorẽ. Et nota ꝙ Joan. fa. dixit ꝙ ſi eccleſia nondum eſt conſecrata, tantam in ea habet patronus poteſtatem ꝙ preter ep̄i licẽtiam poteſt religioſo loco concedere non ſolum ius patronatus, ſed etiam ipſam eccleſiã. arg. j. ea. q. vlt. nemini. ſed hec opinio corrigenda eſt, cũ religioſus locus iam ſit: maxime propter ſolennitates que ibi fiunt ab ep̄o. de conſe. diſt. j. nemo. Et ꝙ religioſus ſit, habes extra de relig. domi. ad hec. vnde iam in ep̄i poteſtate cõſiſtit: cum lapis benedictus ibi iam ſit poſitus. j. ea. q. vij. omnes. nam nec a laico poteſt aliquis inſtitui. j. ea. q. vlti. ſi plures. multo minus ſupponi poteſt loco religioſo per laicum: cum inſtitutio ſit temporalis: ſuppoſitio vero perpetua. Item eſt cõtra eum. x. q. j. nouerint. vbi dicitur ꝙ poſtq̄ꝫ deo dederit, ꝙ nihil habet iuris in re illa patronus. Jo.

Monachi q̄d iuris habent in ſuis capellis.

† Intelligit̃ Z. cui⁹ fuit tota iſta gl. ꝙ ep̄o ſeruat̃ cura animaꝝ vt ſacerdos ibi iſtituẽdus curam ab eo recipiat animaꝝ et i hoc caſu ꝛc̄ vt ſed̄ ſꝫ forte nõ ſine cauſa. Jo. hoc remouit. ar.

Uiſis literis. ¶ Caſus. Beneuentanus hũc caſum ſic ponit/ et bene. Quidam epiſcopus pleno iure quo ad ſpũalia et tẽporalia monachis dedit quaſdam